

Tilinpäätös vuodelta 2014

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
TEM raportteja
20/2015

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Sisältö

1	TOIMINTAKERTOMUS.....	3
1.1	JOHDON KATSAUS.....	3
1.2	VAIKUTTAVUUS.....	6
1.2.1	Toiminnan vaikuttavuus.....	6
1.2.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	26
1.3	TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS.....	38
1.3.1	Toiminnan tuottavuus.....	38
1.3.2	Toiminnan taloudellisuus.....	38
1.3.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	38
1.3.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	40
1.4	TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA.....	43
1.4.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	43
1.4.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	43
1.5	HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN.....	46
1.6	TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	50
1.6.1	Rahoituksen rakenne.....	50
1.6.2	Talousarvion toteutuminen.....	51
1.6.3	Tuotto ja kululaskelma.....	57
1.6.4	Tase.....	59
1.7	SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	60
1.8	ARVIOINTIEN TULOKSET.....	61
1.9	YHTEENVETO HAVAITUISTA VIRHEISTÄ, VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ JA TAKAISINPERINNÖISTÄ.....	62
2	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT.....	63
2.1	TALOUSARVIONTOTEUMALASKELMA.....	63
2.2	TUOTTO JA KULULASKELMA.....	70
2.3	TASE.....	71
3	LIITETIEDOT.....	73
4	ALLEKIRJOITUKSET.....	92

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Talouskehitys jatkui heikkona. Ennakkotietojen mukaan Suomen talous supistui edelliseen vuoteen verrattuna – vuosi 2014 oli siten kolmas vuosi peräjälkeen, kun maamme bruttokansantuotteen kehitys oli negatiivista.

Talouden keskeisenä veturina toimiva vienti laski hivenen. Piristymisen merkkejä oli EU-maihin suuntautuneessa ulkomaankaupassa, joka kasvoi 3 prosenttia, mutta samanaikaisesti vienti EU:n ulkopuolisiin maihin laski noin 5 prosenttia. Heikosta taloustilanteesta johtuen työttömyysaste nousi 0,5 prosenttiyksiköllä 8,7 prosenttiin ja työttöminä oli keskimäärin 232 000 henkilöä, joka oli 12 500 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Heikossa suhdannetilanteessa korostuivat työ- ja elinkeinoministeriön toimenpiteet uuden kasvun ja uusien työpaikkojen luomisessa. Uusien kasvun edellytysten luominen oli vahvasti esillä hallituksen keväisessä kehyspäätyksessä, jonka mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriön konsernin rahoitusta lisätään yli 300 milj. eurolla neljän vuoden kuluessa yritysten kasvuedellytysten parantamiseen.

Uudet työpaikat syntyvät valtaosin nopeasti kasvaviin pk-yrityksiin, joiden kasvun edellytys on riittävän ulkopuolisen riskirahoituksen saaminen. Osana hallituksen päättämää kasvurahoitusohjelmaa käynnistettiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimesta 100 milj. euron *Uudistuva Teollisuus* -sijoitusohjelma, jossa kohdeyrityksinä ovat yritystoiminnan kypsemässä vaiheessa olevat suomalaiset, kannattaviksi arvioidut teollisuusyritykset ja niitä palvelevat yritykset. Yritysten kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun sekä Team Finland -toiminnan edistämiseen hallitus kohdensi lisärahoitusta 45 milj. euroa ja lisäsi pysyvästi 10 milj. euroa uutta rahoitusta pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseen. Lisäksi Suomen elinkeinorakenteen uudistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön toimenpiteitä on kohdistettu erityisesti kolmeen kasvun kärkeen: biotalouteen (B), cleantechiin (C) ja digitalisaatioon (D). BCD-kokonaisuuteen liittyen Innovaatorahoituskeskus Tekesin lainavaltuuksia lisättiin osana kasvurahoitusohjelmaa yhteensä 120 milj. euroa vuosille 2014–2015 ja pysyvästä 40 milj. euroa vuodesta 2016 eteenpäin.

Viennin vauhdittamiseksi ja riittävän yritysrahoituksen takaamiseksi toimeenpantiin useita Finnvera Oyj:n toimintaan vaikuttavia uudistuksia. EU:n tukialueiden ulkopuolella pk-yrityksistä syntyvien luotto- ja takaustappioiden korvausprosenttia nostettiin ja yritysrahoituskokonaisuuden toimivuuden varmistamiseksi Finnveran tuotevalikoimaan lisättiin mahdollisuus merkitä pk-yritysten joukkovelkakirjalainoja ja rahoittaa EU:n pk-määritelmää suurempia yrityksiä koko maassa.

On tärkeää, että julkinen vienninrahoitusjärjestelmä on kilpailukykyinen ja toimiva. Viennin vauhdittamiseksi hallitus toteutti toimenpiteitä viennin rahoitusjärjestelmän kilpailukykyyn parantamiseksi ja rahoituskapasiteetin lisäämiseksi. Vientitakuiden enimmäismäärä nostettiin 12,5 mrd. eurosta 17 mrd. euroon ja viennin rahoituksen enimmäismäärä 3 mrd. eurosta 7 mrd. euroon. Lisäksi mahdollistettiin vientitakuiden myöntäminen myös kotimaassa tapahtuvaan investointiin, jos se hyödyttää vientiteollisuutta. Lisäksi valmisteltiin hallituksen esitys, jolla esitetään otettavaksi keväällä 2015 käyttöön ns. jälleenrahoitustakaus.

Heikko taloustilanne näkyi työmarkkinoiden dynamiikan vähenemisenä: avointen työpaikkojen täyttyminen on hidastunut ja työttömyysjaksot pitkittyneet myös muilla kuin pitkäaikaisyöttömillä. Vaikka suuri osa pitkäaikaistyöttömistä on edelleen ikääntyneitä, on pitkäaikaisyöttömien määrä kasvanut kaikissa ikäluokissa aivan nuorimpia lukuun ottamatta.

Työttömien aktivointiaste oli 27,3 prosenttia ja aktivointiasteeseen luettaviin palveluihin osallistui keskimäärin 122 100 henkilöä.

Vuoden 2015 alussa voimaan tulleilla lailla työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta ja työttömyysturvalain muutoksella vakainaistettiin ja valtakunnallistettiin työvoiman palvelukeskusten toimintamalli ja lisättiin kuntien rahoitusvastuuta työttömyyden ajalta maksettavan työmarkkinatuen rahoituksesta. Muutoksilla pyritään mm. vähentämään pitkäaikaisyöttömyyttä, lisäämään kuntien vaikutusmahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömien palvelujen järjestämisessä ja parantamaan pitkäaikaistyöttömien palveluja.

Nuorille tarjottuja työvoima- ja yrityspalveluja lisättiin edellisiin vuosiin verrattuna. Nuorisotakuun toimeenpanoa arvioineen selvityksen suositusten mukaisesti valmisteltiin internettyökalu nuorisotakuun toimeenpanon arvioimiseksi valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Lisäksi valmisteltiin nuorille suunnattujen yhden luukun palvelupisteiden verkosto sekä nuorisotakuun osuutta valtiovarainministeriön vetämässä kuntakokeilussa. Työllisyyspoliittinen kuntakokeilu jatkui 65 kunnassa.

Vuoden aikana saatettiin loppuun EU-valtiotukikokonaisuuden kokonaisuudistus. Uutta lainsäädäntöä valmisteltiin muun muassa tilintarkastusjärjestelmän kokonaisuudistukseen, tilaajavastuulain ja tilintarkastuslain muutoksiin liittyen. Kaksi jälkimmäistä lakimuutosta liittyivät keskeisesti tehostettuun harmaan talouden torjuntaan.

Uusi rakennerahastokausi 2014–2020 käynnistyi. *Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020* - Suomen rakennerahasto-ohjelma hyväksyttiin Euroopan komissiossa vuoden lopulla. Ohjelmalla tuetaan erityisesti pk-yritysten kilpailukykyä, työllistymistä ja vähähiilisen talouden edistämistä.

Parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean raportti *Energia- ja ilmastotiekartta 2050* valmistui. Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpaneva energiategokkuuslaki valmisteltiin ja se tuli voimaan 1.1.2015. Direktiivi ja laki luovat keskeisen pohjan energiategokkuustoimille. Keskeiseksi energiapolitiikkaan luettavissa EU-asioissa nousivat vaikuttaminen EU:n vuoteen 2030 tähtäävään ilmasto- ja energiapolitiikkaan sekä alueellisen Suomenlahden rannalle sijoittuvan nesteytetyn maakaasun (LNG) -terminaalien saamiseksi Suomeen.

Valmisteltiin valtioneuvoston käsittelyyn Fennovoiman ja Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) ydinvoimaloiden periaatepäätösten täydennykset. TVO:lle ei annettu myönteistä päätöstä jatkoajasta rakentamislupahakemuksen jättämiselle. Fennovoimalle annettiin Rosatom-laitosvaihtoehtoa koskeva myönteinen päätös, jonka eduskunta vahvisti joulukuussa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimeenpantiin lukuisa joukko merkittäviä organisaatiouudistuksia. Osana keskushallinnon uudistamishanketta valmisteltiin ministeriön toimintojen siirto osaksi 1.3.2015 Valtioneuvoston kanslian yhteydessä toimintansa aloittavaa valtioneuvoston yhteistä hallintoyksikköä. Ministeriön yhteydessä toimintansa käynnisti *Kotouttamisen osaamiskeskus* tukemaan ja vahvistamaan kotouttamistyötä paikallistasolla sekä edistämään kotouttamistoiminnan vaikuttavuutta.

Vuoden aikana valmisteltiin Valtion tutkimuskeskus VTT:n yhtiöittäminen. Uuden valtion erityistehtävää hoitavan osakeyhtiön – Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n – toiminta käynnistyi 1.1.2015. Uudistukseen liittyen Mittatekniikan keskus lakkautettiin ja sen tehtävät siirrettiin pääosin VTT Oy:lle ja FINAS-akkreditointipalvelu Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Osana valtion tutkimuslaitosuudistusta Kuluttajatutkimuskeskus siirtyi 1.1.2015 osaksi Helsingin yliopistoa.

Finpro ry:n toimintoja uudistettiin merkittävästi sen tarjoamien julkisten palveluiden vahvistamiseksi. Uudistuksessa Finpro ry:n maksullinen konsultointitoiminta myytiin ja Matkailun edistämiskeskus siirrettiin kokonaisuutena osaksi Finpro ry:tä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa käytiin syksyllä mittavat yhteistoimintaneuvottelut, joiden seurauksena toimintaa sopeutetaan vastaamaan niukentuvia määrärahoja. Lisäksi uudella rakennerahastokaudella teknisen tuen henkilöstöä joudutaan vähentämään ministeriössä ja ELY-keskuksissa johtuen aiempaa pienemmästä rahoituskehiksestä. Uutena rahastosijoittajana toimintansa käynnisti Tekes Pääomasijoitus Oy, joka kohdistaa toimintaansa varhaisen vaiheen venture capital -rahastoihin.

1.2 VAIKUTTAUVUUS

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan perustehtävänä on huolehtia Suomen innovaatio-toiminnan ja yritysten toimintaympäristöstä, työ-, hyödyke- ja energiamarkkinoiden toimivuudesta, työntekijöiden työllistymisedellytyksistä sekä alueiden tasapainoisesta kehittämisestä globaalissa taloudessa.

Ministeriön visiossa Suomi on kestävä taloudellisen kehityksen, vakaan tuottavuuden kasvun ja korkean työllisyyden maa. Kansainvälisissä kilpailukyky ja hyvinvointivertailuissa Suomen hyvä menestyminen perustuu huippuosaamiseen, innovaatioihin, yrittäjyyteen, luovuuteen, aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, työelämän kehittämiseen, toimiviin hyödykemarkkinoihin, määrätietoiseen energia- ja ilmastopolitiikkaan, alueiden elinvoimaisuuteen ja kansainvälisyyteen.

1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti vuodelle 2014 toimialalleen seuraavat hallinnonalastrategi-an tavoitelinjauksesta johdetut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet;

- korkean arvonlisän yritystoiminta kasvaa,
- nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys vähenee ja työelämän laatu parantuu,
- rakenteelliset kilpailun esteet vähenevät ja
- Suomen energiaomavaraisuus kasvaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön toiminnan päämääränä on osaltaan toteuttaa hallitusohjelmaa ja vastata hallinnonalan toimijoiden strategisesta ohjauksesta. Konserniohjauksen keskeinen ohjausväline on konsernistrategia. Ministeriössä konserniohjauksyksikön tehtävänä on koordinaida käytännössä hallinnonalan strategioiden määrittämistä sekä näihin liittyviä tavoitteiden asettamista, seurantaa, arviointia ja raportointia. Konserniohjauksyksikkö koordinoi myös talous- ja tulosoajusta mm. budjetointi- ja tulosoajusprosessien kautta.

Ministeriössä tuettiin aktiivisesti osastojen strategiatyön valmistelua ja osallistumista koko valtiorhallintoa koskevaan muutosagenttiverkoston toimintaan, eri hallinnonalojen väliseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön toimintojen ja prosessien yhteensovittamisessa ja kehittämisessä sekä viemällä eri työryhmissä näitä uusia käytäntöjä ja toimintatapoja myös ministeriön sisällä eteenpäin.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

- *Korkean arvonlisän yritystoiminta kasvaa*

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimet kohdistuvat uudistuviin ja kasvuhakuisiin yrityksiin

Taulukko 1. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimien kohdistaminen uusiutuviin ja kasvuhakuisiin yrityksiin

	Toteuma 2011	Toteuma 2012	Toteuma 2013
Alkavien yritysten osuus yrityskannasta, %	9,6	8,9	8,5
Lopettaneiden yritysten osuus yrityskannasta, %	7	7,2	7,8
Alkaviin yrityksiin tehtyjen riskisijoitusten määrä suomalaiset pääomasijoitusyhtiöt, milj. euroa	78	80	91
Kasvuyritysten* tuottamien työpaikkojen määrä (ed. 3 vuotta) *OECD:n määritelmä	60 521	64 791	45 483

Julkisten rahoituspalvelujen riskinotto lisääntyy

Finnvera Oyj myönsi vuonna 2014 rahoitusta pk-yrityksille kotimaassa yhteensä 1,0 miljardia euroa, mikä oli noin viidenneksen enemmän kuin vuonna 2013. Kasvuun vaikutti osaltaan aiemmin myönnettyjen rahoitusten uudelleenjärjestelyt. Finnvera Oyj rahoitti vuonna 2014 pk-rahoituksessa lähes 3 300 aloittavaa yritystä sekä noin 2 200 kasvuyritystä, ja myötävaikuttii rahoituksellaan noin 8 100 uuden työpaikan syntymiseen. Finnvera Oyj:llä oli vuoden 2014 lopussa noin 29 000 asiakasta ja sen vastuukanta oli pk-rahoituksessa 2,8 miljardia euroa sekä viennin rahoituksessa 12,2 miljardia euroa.

Viennin rahoituksen takuutarjousten määrä vuonna 2014 nousi edellisvuodesta noin puolella 5,0 miljardiin euroon. Kasvuun vaikutti se, että osa vientikauppoihin liittyvistä, edellisenä vuonna kesken olleista luottosopimusneuvotteluista saatiin päätökseen vuonna 2014. Viennin rahoitus pyrkii parantamaan osaltaan suomalaisten vientiyritysten edellytyksiä menestyä globaaleilla markkinoilla. Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvan rahoitusjärjestelmän puitteissa (1543/2011) Suomen Vientiluotto Oy allekirjoitti vuonna 2014 yhteensä 1,7 miljardin euron arvosta vienti- ja alusluottosopimuksia ja antoi ehdollisia rahoitustarjouksia yhteensä 2,8 miljardin euron arvosta. Rahoitushakemuksia vastaanotettiin yhteensä 4,4 miljardin euron arvosta. Viennin rahoituksen kysyntä on kasvanut rahoitusmarkkinoiden tarjonnan kiristyessä erityisesti pitkäaikaisessa viennin rahoituksessa.

Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 2014 antaa Finnvera Oyj:lle valtuudet osallistua pk-yritysten joukkovelkakirjalainojen merkitsemiseen 1.7.2014 - 31.12.2017 välisenä aikana. Loppuvuodesta 2014 valtuutta laajennettiin, ja vuoden 2015 alusta Finnvera Oyj:n on ollut mahdollista rahoittaa EU:n pk-määritelmää suurempia yrityksiä aina 300 miljoonan euron liikevaihtoon asti. Järjestely on määräaikainen vuoden 2017 loppuun asti. Lisäksi hallitus päätti kesäkuussa 2014 Finnvera Oyj:n riskinoton lisäämisestä korottamalla valtion korvausosuutta valtioneuvoston I ja II ulkopuolella syntyneistä luotto- ja takaustappioista. Lähinnä Etelä-Suomea koskeva valtion korvausosuus nostetaan 40 prosentista 55 prosenttiin.

Finnveralla on jatkossa entistä paremmat mahdollisuudet olla mukana suomalaisten yritysten vientikauppoihin liittyvissä rahoitusjärjestelyissä. Vientitakuiden ja -luottojen rahoituksen enimmäismäärät nousevat merkittävästi vuoden 2014 aikana. Lakimuutokset tulivat voimaan 1.7.2014. Vientitakuiden enimmäismäärä nousi 12,5 miljardista 17 miljardiin euroon ja vientiluottojen rahoittamisen enimmäismäärä kasvoi kolmesta miljardista seitsemään miljardiin euroon. Muutokset varmistavat, että Finnvera Oyj voi täydentää yksityisiä rahoitusmarkkinoita pääomatavaroihin liittyvien vientikauppojen rahoituksessa.

Edellä todettujen muutosten tavoitteena on ollut yritysten toimintaedellytysten ja rahoitusmarkkinoiden toiminnan parantaminen sekä Suomen talouden vahvistaminen. Tarkoitus on ollut hakea uusia rahoituksen keinoja ja monipuolistaa rahoitusvaihtoehtoja.

Myös valtion pääomasijoitustoimintaan liittyvän riskinoton arvioidaan lähtökohtaisesti lisääntyvän sijoitusten kohdistuessa aikaisempaa enemmän alkaviin ja kasvaviin yrityksiin. Valtion

pääomasijoitustoimintaa kohdistettiin erityisesti alkuvaiheen toimintaan ja kasvuyrityksiin osana hallituksen kevään 2013 linjattua kasvurahoitusohjelmaa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy perusti yhdessä institutionaalisten sijoittajien kanssa yhteensä 130 miljoonan euron suuruisen Kasvurahastojen rahasto II:n (KRR II), jonka tavoitteena on tehdä sijoituksia noin 10 kohderahastoon pk-yritysten kasvun vauhdittamiseksi. Ohjelman kautta arvioidaan kanavoituvan noin 100 kohdeyritykseen yhteensä jopa miljardin rahoitus. Vuoden 2014 aikana KRR II teki yhteensä 25 miljoonan euron sijoitukset kahteen kohderahastoon. Hallituksen kevään 2014 kehyspäätöksen mukaan Teollisuussijoitukselle annettiin tehtäväksi käynnistää 100 miljoonan euron Uudistuva teollisuus –sijoitusohjelma vahvistamaan Suomen teollisuuden rakenteen ja kohdeyhtiöiden uudistumista, kilpailukykyä ja kasvua. Tämän ohjelman kohdeyhtiöihin arvioidaan kanavoituvan yhteensä jopa 300 - 400 miljoonan euron rahoitus. Ohjelman painopistealueina ovat biotalous, cleantech, terveysteknologia ja digitalous. Tarkasteluvuonna ohjelmasta tehtiin ensimmäiset sijoitukset. Tammi-kuussa voimaan tulleen lakimuutoksen myötä yhtiölle annettiin tehtäväksi erityisin teollisuuspoliittisin perustein tehtävät sijoitukset, joista esimerkkinä valtion osallistuminen Meyer Turku Oy:n omistusjärjestelyihin. Teollisuussijoitus teki yhteensä 6 rahastosijoitusta yhteisarvoltaan 38 miljoonaa euroa ja 22 suoraa sijoitusta yhteisarvoltaan 40 miljoonaa euroa vuonna 2014. Teollisuussijoituksen hallinnoitavat varat ovat yhteensä yli 900 miljoonaa euroa ja sen sijoituskohteena on noin 90 pääomasijoitusrahastoa sekä noin 70 suoraa kohdeyritystä. Yhtiön verkoston kautta kanavoitui kotimaisen pääoman lisäksi lähes 200 miljoonaa euroa kansainvälistä pääomaa suomalaisiin sijoituksiin.

Rahastosijoittajana toimivan Tekes Pääomasijoitus Oy:n toiminta käynnistyi vuonna 2014. Valtion pääomasijoittajien työnjaon mukaan Tekes Pääomasijoitus Oy kohdistaa toimintansa varhaisen vaiheen venture capital -rahastoihin. Yhtiö voi tarvittaessa käyttää epäsymmetristä riskinjakoa yksityisen riskipääoman kanavoimiseksi alkuvaiheen riskirahoitukseen. Yhtiö julkisti rahastohaun syksyn alussa ja neuvotteli aktiivisesti markkinaosapuolten kanssa useista rahastohankkeista, mutta neuvottelut eivät johtaneet sijoituksiin vuoden 2014 aikana. Yhtiö osti Finnvera Oyj:ltä Vigo- yrityskehittämöohjelman rahasto-osuudet. Tekes Pääomasijoitus Oy:n toimintaan on tarkoitus kohdentaa vuotuinen 20 miljoonan euron määräraha lähivuosina, jonka avulla on tarkoitus katalysoida vähintään saman verran yksityistä riskirahaa kuhunkin kohderahastoon.

Finnvera Oyj:n suora pääomasijoitustoiminta, Aloituserahasto Vera oy:n kautta, jatkui aktiivisena tarkasteluvuonna. Aloituserahasto Vera Oy teki uusia sijoituksia 11 kpl ja jatkosijoituksia 82 kohdeyhtiöön yhteensä noin 14,3 miljoonalla eurolla. Yksityisten henkilösijoittajien eli bisnesenkeleiden tekemät sijoitukset Finnvera Oyj:n pääomasijoitustoiminnan hallinnoiman Aloituserahasto Vera Oy:n kohdeyhtiöihin kasvoivat jo viidettä vuotta peräkkäin. Noin kolmasosaan Aloituserahasto Vera Oy:n kohdeyhtiöistä tehtiin myös bisnesenkelsijoituksia, yhteensä 15 miljoonalla eurolla. Enkelsijoitusten määrä ylitti ensimmäistä kertaa Aloituserahasto Vera Oy:n tekemien sijoitusten määrän. Työnjakopäätöksen mukaan Finnvera Oyj lopettaa ensisijoitustoiminnan vuoden 2017 loppuun mennessä. Siihen asti yhtiön toimintaa rahoitetaan vuosittain 5 miljoonalla eurolla.

Vigo- yrityskehittämöohjelman viidennen toimintavuoden lopussa ohjelmassa toimi yksitoista kiihdyttämöä useilla eri osa-alueilla. Kaikkiaan kiihdyttämöt ovat valinneet portfolioihinsa yli 120 kohdeyritystä ja rahoitusta kiihdyttämöiden avustuksella on nostettu yli 350 miljoonaa euroa. Tästä yksityisen rahoituksen osuus on yli 250 miljoonaa euroa ja yksityisen ulkomaisen rahoituksen osuus noin 200 miljoonaa. Kaikkiaan kuusi kiihdyttämöä on myös kerännyt toimintansa osaksi rahastoa. Näistä pääosa on tässä vaiheessa pienimuotoisia kiihdyttämörahastoja, joiden on tarkoitus palvella myös kasvupolkuna suurempien rahastojen aikaansaamiseksi ja pääomamarkkinoiden kehittämiseksi. Ohjelma saavutti kuuden vuoden tavoitteensa neljässä vuodessa ja vuoden 2015 aikana päätetään mahdollisesta seuraavasta vaiheesta.

Yritysten vienti ja kansainvälistyminen lisääntyvät ja kansainvälistynyt yritystoiminta monipuolistuu

Kansainvälinen taloustilanne, erityisesti Venäjällä, on vaikuttanut negatiivisesti Suomen vieniin erityisesti investointihyödykkeiden ja business-to-business -liiketoiminnan osalta. Yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi tuetaan yritysten ponnisteluja vahvistaa asemaansa nykyisillä markkinoilla, hakea uusia markkinoita sekä olemassa oleville että uusille tuotteille ja palveluille. Edistämistyötä tehdään Team Finland -yhteistyössä. Vuoden 2014 aikana Finpro ry:n toimintoja on uudistettu merkittävästi sen julkisten palvelujen vahvistamiseksi. Kesäkuun 2014 uudistuksen jälkeen Finpro ry:n yleisavustus kohdennettiin kokonaisuudessaan sen yrityksille tarjoamien julkisten palvelujen tuottamiseen, eikä ministeriön yleisavustus kohdistu enää lainkaan maksullisiin konsultointipalveluihin. Osana tätä uudistusta Tekes avusti pk- yrityksiä kv- konsultoinnin hankkimisessa Team Finland Explorer - rahoituksella syksystä 2014 alkaen vuoden 2014 loppuun asti. Vuoden 2015 alusta ko. rahoitus siirtyy ELY- keskusten hallinnoitavaksi. Vuoden 2014 aikana valmisteltiin myös Matkailun edistämiskeskuksen toimintojen yhdistämistä vuoden 2015 alusta osaksi Finpro ry:tä.

Uudistetun Finpro ry:n toiminnan tavoitteena on parantaa erityisesti pk- yritysten valmiuksia kasvattaa kansainvälistä liiketoimintaa, lisätä ulkomaisia investointeja Suomeen sekä edistää ulkomaista matkailua Suomeen. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi Finpro ry:n toiminnat on jaettu kolmeen toimintoon, jotka ovat 1) Export Finland (yritysten kansainvälistymisen edistäminen), 2) Visit Finland (matkailun edistäminen) ja 3) Invest in Finland (ulkomaisten investointien edistäminen Suomeen). Finprolla on noin 200 työntekijää ja toimipisteitä noin 40.

Hallitus osoitti kevään 2014 kehysriihen päätöksen mukaan yritysten kansainvälistymiseen sekä ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen 45 miljoonaa euroa Team Finland -toiminnan kasvuohjelmaan. Ohjelmalla panostetaan erityisesti uusiin kasvualoihin, cleantechiin, bio- ja luonnonvaratalouteen, arktiseen liiketoimintaan sekä digitalisaation luomisiin mahdollisuuksiin. Näiden lisäksi vuoden 2014 lisätalousarviossa osoitettiin 1,3 miljoonaa euroa elintarvikeohjelman toteuttamiseen ja viisi miljoonaa euroa ICT- sektorin uuteen yritystoiminnan kansainvälistymisen vauhdittamiseen sekä yritysten tukemiseen niiden hakiessa korvaavia vientimarkkinoita Venäjän laskevan viennin tilalle.

Pk-yritysten kansainvälistymisvalmiudet paranevat

Taulukko 2. Pk-yritysten kansainvälistymisen tavaravienti

	2012	2013	2014
Pk-yritysten tavaravienti, mrd. euroa	7,2	7,5	5,6
Pk-yritysten osuus koko tavaraviennistä (%)	12,7	13,4	14,0*

* Vuoden 2014 arvot ajanjaksolla 1.1. - 30.9.2014

Lähde: Tulli, tilastointi

Pk- yritysten kansainvälistymisen edistäminen toteutetaan osana Team Finland -toimintamallia. Vuoden 2014 Team Finland -toiminnassa on tiivistetty julkisrahoitteisten yritystukiorganisaatioiden yhteistyötä ja rooleja on selkiytetty aiemmasta, kuten myös yritysten kansainvälistymispalveluita on kehitetty nykyisten erityisesti ELY- keskuksissa niukkenevien resurssien pohjalta (säästötoimenpiteet ja EU-ohjelmakauden 2007- 2013 päättyminen).

Elinkeino- ja innovaatio-osaston painopisteen mukaisesti - myös yritysten kansainvälistämisen keskiössä ovat biotalous, cleantech ja digitalisaatio. Lisäksi panostetaan elintarvikeviennin edistämiseen, ICT- sektorin uuden yritystoiminnan kansainvälistymisen vauhdittamiseen sekä yritysten tukemiseen niiden hakiessa uusia korvaavia vientimarkkinoita Venäjän laskevan viennin tilalle. Pk- yritysten kansainvälistymisen edistämässä painotetaan pk- yritykselle nykyisin tärkeitä sekä lähimarkkinoita että kasvumarkkinoita (Venäjä, Kiina, jne.). Clean-

tech- alan yrityksiä sekä uusia kasvualoja (esim. koulutusvienti, terveysala ja luovat alat) tuetaan erillishankkeilla.

Team Finland -toimintaa on viety eteenpäin vuonna 2014, jolloin muun muassa toteutettiin alueellinen Team Finland -asiakkuuspilotti Kuopiossa ja Joensuussa sekä päivitettiin Team Finland strategia. Lisäksi päätettiin perustaa Team Finland -talo, jossa syksystä 2016 alkaen toimivat yhteisissä toimitiloissa Tekesin, Finpro ry:n, Finnvera Oyj:n ja hieman myöhemmin Teollisuussijoitus Oy:n yhteensä noin 600 henkilöä. Myös valtiollisille toimijoille kuten VNK:lle, TEM:lle, UM:lle ja OKM:lle tulee olemaan tiloja Ruoholanden Team Finland -talossa. Vuonna 2014 valmisteltiin myös valtakunnallinen kotimainen Team Finland -toimintamalli, joka julkaistiin joulukuussa 2014. Uusi toimintamalli otetaan käyttöön vuoden 2015 alusta alkaen Tekes vetoisesti.

Vuonna 2014 selviteltiin myös yritystukien ja yritysten yhteishankkeiden yhdistämisen mahdollisuutta (alkuperäisessä toimeksiannossa oli mukana myös maa- ja metsätalousministeriön yritystuet). Selvitystyössä päätettiin, että em. tukia ei yhdistetä yhdeksi tueksi, vaan kv-rahoitus keskitetään Pirkanmaan ELY- keskukselle. Osana tätä kehittämistyötä valmisteltiin ELY- asetus, jonka myötä innovaatio- ja keksintöasiat sekä liiketoiminnan kansainvälistymistä ja energiatukia koskevat tehtävät keskitetään vuoden 2015 alusta alkaen Pirkanmaan ELY- keskuksen valtakunnallisesti hoidettavaksi.

Innovaatiotoiminta lisääntyy ja sen hyödyntäminen elinkeinoelämässä ja julkisella sektorilla kasvaa

Vuonna 2014 valtion tutkimus- ja kehitysrahoitus oli 1,955 miljardia euroa. Rahoituksen määrä väheni Tilastokeskuksen mukaan edellisvuodesta 42 miljoonaa euroa. Julkisen tutkimusrahoituksen osuus bruttokansantuotteesta oli 0,96 prosenttia.

Tekesin Huippuostajat -ohjelma on lisännyt innovatiivisten hankintojen tunnettavuutta. Pääpaino on ollut yhteistyö muiden Tekes- ohjelmien ja muiden organisaatioiden kanssa. Vuonna 2014 rahoitettiin seitsemän tutkimuskokonaisuutta. Innovaatiot julkisissa hankinnoissa hankkeita käynnistettiin 10 hankekokonaisuutta ja muita yrityshankkeita neljä. Hankkeiden vaikuttavuutta ja tavoitetasoa pyritään nostamaan jatkossa tunnistamalla innovatiivisia hankintoja, joilla todella vaikutetaan markkinoiden kehittämiseen.

VTT:n kärki- ja innovaatio-ohjelmien vaikuttavuuden keskeisiä mittareita on ohjelmissa syntyvä maksullinen toiminta. Sen osuus ohjelmien liikevaihdosta oli 25 prosenttia (vuonna 2013 24 %). Lisäksi ohjelmien kokonaisvolyymi laski hieman edellisestä vuodesta ja oli 127,3 miljoonaa euroa.

VTT:n tutkimusvolyymit SHOK- ohjelmissa laskivat hieman edellisestä vuodesta. VTT:n SHOK- toiminnan liikevaihto oli 15,9 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 20 miljoonaa euroa. Tästä yksityisen sektorin osuus oli 1,6 miljoonaa euroa (10 %), kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 3,2 miljoonaa euroa (16 %). VTT:n liiketoiminnan kasvua hidastaa etenkin kotimaisen yksityisen sektorin tutkimusinvestointien hiipuminen.

Valtioneuvosto teki huhtikuussa 2014 periaatepäätöksen aineettoman arvonluonnin edistämiseksi. Päätökseen sisältyy Muotoile Suomi -ohjelman toteuttaminen, jonka visiona on luoda uutta kasvua lisäämällä muotoiluosaamista elinkeinoelämässä. Ohjelma tavoittelee myös muotoiluosaamisen vahvistamista julkisella sektorilla. Esimerkkinä tästä työ- ja elinkeinoministeriö on ollut mukana rahoittamassa Helsingin, Espoon, Lahden ja Kauniaisten yhteistä Toimiva kaupunki -hanketta, jossa vahvistetaan muotoilun ja kansalaislähtöisyyden toimintatapoja julkisten palveluiden uudistamisessa.

Kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatiotoiminnan periaatteet näkyvät mm. Tutkimus- ja innovaationeuvoston linjauksissa, Tekesin strategiassa ja monissa ohjelmissa (esim. Green growth – Tie kestävään talouteen 2011- 2015, Innovaatiot sosiaali- ja terveyspalveluissa 2008- 2015, Huippuostajat 2013- 2016, Fiksu kaupunki 2013- 2017, INKA- ohjelma 2014-

2020). Ne on integroitu vahvasti myös Euroopan Unionin EU 2020 -strategian innovaatiounioni-lippulaivahankkeeseen. Työ- ja elinkeinoministeriön Innosta uuteen -julkaisu esittelee edelläkävijöitä ja tuloksia kysyntä- ja käyttäjälähtöisyydestä (<http://www.e-julkaisu.fi/InnostaUuteen>).

Terveysalan liiketoimintaa vauhditetaan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategialla. Kolme ministeriötä (TEM, STM, OKM), Tekes ja Suomen Akatemia valmistelivat yhteistyössä terveysalan toimijoiden kanssa toukokuussa julkistetun kasvustrategian. Strategia sisältää keskeiset toimenpidesuositukset tutkimus- ja innovaatiotoiminnan systemaattiseksi kehittämiseksi sekä terveysalan investointien lisäämiseksi ja alan talouskasvun aikaansaamiseksi. Osaamisen korkean tason ja monipuolisuuden ylläpitäminen ja liiketoiminnan vauhdittaminen mahdollistavat sen, että suomalainen terveydenhuolto saa nopeammin käyttöönsä uusimman tutkimustiedon ja hoitomenetelmät. Lisäksi ihmiset saavat uusia keinoja terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseen.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategian suositukset liittyvät yliopistollisten sairaaloiden ympärille syntyneiden tutkimuskeskittymien kehittämiseen, toimivaan kansalliseen työnjakoon, rahoitusympäristön kehittämiseen, innovaatioiden markkinoillepääsyyn sekä laaja-alaisen Team Finland Health -yhteistyön käynnistämiseen ulkomaisten investointien hankkimiseksi. Ministeriöt vastaavat yhdessä myös strategian toimeenpanosta. Jatkotoimenpiteitä varten ministeriöt perustivat yhteistyöryhmän, joka vastaa myös toimeenpanon seurannasta ja arvioinnista.

Uutta liiketoimintaa syntyy Suomen uusille vahvuusalueille, erityisesti bio- ja luonnonvaralouteen sekä ympäristöalalle.

Hallitus määritteli biotalouden yhdeksi Suomen kasvun kärjeksi biotalousstrategian julkistamisen yhteydessä toukokuussa 2014. Biotalousstrategiaa toteutetaan Metsäalan strategisen ohjelman (MSO) johdolla, yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön ja alan toimijoiden kanssa. Keskeisimmät toimet metsäalan ja koko biotalouden kehittämisen osalta liittyivät yritysten toimintaympäristön parantamiseen, investointien vauhdittamiseen sekä viennin edistämiseen. Toimintaympäristöä ja vientiä edistettiin mm. vaikuttamalla EU:n päätöksentekoon ja Team Finland toiminnan kautta. Metsäalan rakennemuutoksen tulokset alkavat näkyä uusina investointeina ja investointisuunnitelmina sekä kotimaan puunkäytön lisäyksenä. Puunkäytön lisäämisen osalta päästiin lähelle MSO:n 65 – 70 miljoonan kuutiometrin vuositavoitetta. Vuonna 2013 kotimaan hakkuukertymä oli suurempi kuin koskaan aikaisemmin ja viime vuonna suurin piirtein samalla tasolla. Metsäteollisuuden vienti kasvoi edelleen (puutuotteet, sellu ja kartonki), paperin viennin vähentymisestä huolimatta. Uutta liiketoimintaa on syntynyt koko biotalouden alueella; esimerkiksi liukosellun, bioöljyn, biokaasun, puukomposiitin ja puulevyjen valmistuksessa sekä bioetanolin ja mäntyöljypohjaisen liikennepolttoaineiden valmistuksessa. Tarkkaa tietoa uuden liiketoiminnan liikevaihdosta ei ole, mutta todennäköisesti kokonaisliikevaihto on yli 200 miljoona euroa. Uusia investointeja on suunnitteilla usean miljardin euron edestä. Puurakentaminen on lyönyt itsensä läpi myös kerrostalorakentamisessa. Vuonna 2014 puurakentamisen markkinaosuus nousi uusien kerrostalojen rakentamisessa jo muutamaan prosenttiin ja tänä vuonna osuus nousee jo tavoitteeksi asetettuun 10 prosenttiin.

Vuonna 2012 käynnistetyn Cleantechin strategisen ohjelman tehtävänä on energia- ja ympäristöliike-toiminnan kehittäminen sekä toimintaedellytysten parantaminen uuden kasvun ja työllisyyden luomiseksi Suomeen. Tavoitteina on kaksinkertaistaa cleantech- liikevaihto 50 miljardiin euroon ja luoda 40 000 uutta cleantech- työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä. Cleantech on bio-/kierto-/vihreän talouden mahdollistaja.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sitä, että kaikki cleantech- yritykset, sekä pienet, keskisuuret että suuret, lähtevät uudestaan kasvuun. Tilastokeskus on tehnyt cleantechin liikevaihdon ja työpaikkojen seurantaan vuodesta 2012 lähtien. Vuoden 2013 tulokset olivat 2012 tulosten tasolla. Suuryritysten 2014 kvartaalien tulosten ja osin 2014 tilinpäätöstiedotteiden

mukaan suurimpien yritysten liikevaihto on laskenut edelleen noin 2,5 %, mikä osoittaa sen, että suomalaiset cleantech- yritykset eivät ole irrallaan yleisestä talouden tilasta.

Vuoden 2014 aikana cleantech on nostettu vahvasti vientidelegaatioiden agendalle. Yhteistyö Finpro ry:n, EK:n ja alueellisten cleantech- toimijoiden välillä on tiivistetty. Uudistettu Cleantech Finland –brändi otetaan käyttöön 2015. Yhteistyö olympiakomitean kanssa cleantechin maakuvatyön edistämiseksi Rion 450-vuotisjuhlien ja olympialaisten yhteydessä on vauhdissa. Viennin kasvuohjelmia on käynnistetty tai ollaan käynnistämässä eri alueille (cleantech yleensä, Beautiful Beijing, Etelä-Amerikka, Intia, uusiutuva energia, älykkäät sähköverkot, ympäristömittaukset, valaistusteknologia, vesiteknologia jne.) perustuen suomalaiseen osaamiseen, yritysten kasvuhakuisuuteen sekä globaaleihin markkinaselvityksiin. Myös Eurooppa on kasvava cleantech- markkina. Porin Tahkoluoto valittiin merituulivoiman demonstraatioympäristöksi. Ahvenanmaalla kehitetään älykkäiden sähköverkkojen demonstraatiota. Jätteestä energiaa/tuotteita -prosessin demonstraatiohankkeita on eri suunnilla vastatuulella. Katajanokan cleantech- esittely-ympäristön toteutus siirtyi vuodelle ympäristöluvitussyistä. EU:ssa on vaikutettu sekä yleensä cleantechin että resurssitehokkuuden säädösten osalta. On tosin todettu, että suomalainen säädösten tiukka tulkinta on useimmiten suurin este eikä niinkään EU-säädökset.

Kestävän kaivannaisteollisuuden toimintaohjelma on osa cleantechin strategista ohjelmaa, ja sitä toteutetaan yhdessä yritysten ja sidosryhmien kanssa. Vuoden 2014 aikana on mm. tehty tutkimusstrategia ja käynnistetty kaivannaisteollisuuden kasvuohjelma.

Kertomusvuonna järjestettiin Green Growth and Cleantech Summit, investointifoorumi sekä useita pienempiä tilaisuuksia, kuten ELY- keskusten cleantech- koulutukset. Lisäksi saatiin käyttöön cleantech- materiaalia, mm cleantech- video sekä energiatehokkuusvideo.

Vuosi 2014 oli matkailulle haasteellinen, sillä erityisesti Venäjän heikko taloustilanne, ruplan kurssin heikentyminen sekä Ukrainan kriisiin liittyvät talouspakotteet vähensivät suurimman ulkomaalaisryhmämme matkailua Suomeen huomattavasti edellisvuodesta. Suomen majoi- tusliikkeissä yövyttiin tammi-marraskuussa 2014 noin kaksi prosenttia vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajanjaksona. Vuoden 2014 aikana käynnissä olleessa Matkailun kärkihankkeessa haettiin yhdessä koko toimialan kanssa uusia keinoja kiihdyttää kasvua ja varmistaa kilpailukykyinen toimintaympäristö. Prosessin tuloksena syntyi Suomen matkailun kasvun ja uudistumisen tiekartta ”Yhdessä enemmän” vuosille 2015–2025. Vuonna 2014 toteutettiin toimenpiteet, joilla Matkailun edistämiskeskus virastona lopetettiin ja matkailun edistämistoimet siirrettiin osaksi Finpro ry:tä nimellä Visit Finland.

Kansainvälisesti vetovoimaiset innovaatiokeskittymät vahvistuvat

Innovatiiviset kaupungit (INKA) -ohjelmalla edistetään kaupunkien vahvuuksiin perustuvaa uutta ja uudistuvaa liiketoimintaa uudella kehitysympäristöillä. Ohjelma käynnistyi vuoden 2014 alusta ja sitä toteuttaa Tekes.

Tekesillä oli vuonna 2014 käytettävissään ohjelman toimenpiteisiin yhteensä 19,7 miljoonaa euroa, josta EU:n EAKR- varoja oli 9,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 Tekes myönsi rahoitusta yhteensä 4,6 miljoonaa euroa pääasiassa aktivointiin, verkottamiseen ja hankevalmisteluun. Tekes ei ole toistaiseksi voinut tehdä EU:n rakennerahastoista päätöksiä, koska ohjelman hanketietojärjestelmä (Eura2014) on ollut keskeneräinen. INKA- ohjelmasta rahoitettavaksi esitettyjä hankehakemuksia oli Tekesissä vuoden vaihteessa käsiteltävänä yhteensä 79 miljoonan euron edestä.

Ensimmäisen toteutusvuoden hallinnollisista vaikeuksista huolimatta INKA- ohjelmasta on yhdessä Tekesin Fiksu kaupunki- ja Huippuostajat -ohjelmien kanssa muodostumassa varsin vaikuttava kokonaisuus kaupunkien innovaatiotoiminnan vahvistamiseksi. Tätä tukee osaltaan se, että suurimmat kaupungit ovat myös asettaneet kunnianhimoiset tavoitteet innovatiivisten julkisten hankintojen toteuttamiseksi. Lähivuosien innovatiivisten julkisten hankintojen arvon arvioidaan olevan INKA- ohjelmaan kuuluvilla kaupunkiseuduilla, pois lukien Helsingin

seutu, noin 440 miljoonaa euroa. INKA- ohjelman ja muiden toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan arvioida vasta myöhemmin.

Taulukko 3. Yritysten sijoitukset T&K&I -toimintaan

	2011	2012	2013
Yritysten sijoitukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (%BKT)	2,67	2,43	2,41

Muuta

Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskus yhdistyivät 1.1.2015. Samassa yhteydessä VTT:stä tuli valtion erityistehtävää hoitava osakeyhtiö (laki 761/2014 ja 762/2014, voimaan 1.1.2015). Yhtiön toimialana on teknologian soveltava tutkimus ja tutkimustulosten vieminen käytännön hyödyksi. Yhtiö toimii myös kansallisena metrologialaitoksena. Yhtiönä VTT:llä on paremmat mahdollisuudet palvella kotimaisia ja ulkomaisia asiakkaita kansainvälisesti kilpailuilla tutkimusmarkkinoilla. Yhtiöittäminen lisää yhtiön läpinäkyvyyttä ja selkeyttää VTT:n asemaa myös kilpailu-, valtiontuki- ja hankintaoikeuden näkökulmista. VTT:n ja Mike-sin yhdistäminen on osa valtion tutkimuslaitosuudistusta, jolla pyritään tehostamaan nykyisten resurssien käyttöä sekä suomalaisen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kykyä toimia nopeasti muuttuvissa olosuhteissa.

VTT:lla on keskeinen rooli suomalaisen elinkeinoelämän uudistamisessa ja kansainvälistämisessä. Sen liiketoiminta-alueet kohdentuvat kansallisesti tärkeisiin kasvualoihin, kuten biotalous, digitaalisuus, cleantech and terveysteknologia. VTT on mukana kaikissa strategisen huippuosaamisen keskittymissä (SHOKit) ja VTT:n SHOK- hankkeiden liikevaihto oli vuonna 2014 yhteensä 15,9 miljoonaa euroa..

VTT rakentaa Espoon Kivenlahteen uutta maailmanluokan biotalouden pilotointikeskusta, BioRuukkia, jonne siirretään Espoon Otaniemessä, Nurmijärvellä, Jyväskylässä ja Tampereella sijaitsevat toiminnot ja laitteet. Tavoitteena on luoda uudentyyppinen innovaatio-ekosysteemi, jonka tutkimustyö perustuu kokeilevaan toimintaan yhdessä yritysten kanssa. BioRuukki tarjoaa kehitysalustan kansallisen biotalousstrategian toteuttamiselle sekä bioalan uuden liiketoiminnan kasvulle Suomelle tärkeillä alueilla, kuten bioenergia, biokemikaalit, biomassan fraktiointi ja kierrätys.

Vuonna 2009 käynnistynyt PrintoCent on luonut Ouluun maailman johtaviin painettavan älykkyiden ja optisen mittaustekniikan innovaatiokeskuksiin kuuluvan tutkimus- ja kehitysyhteisön, jonka kokonaisvolyymi on yli 20 miljoonaa euroa vuoteen 2014 mennessä. Tähän mennessä yrityksiä on syntynyt yli 20. PrintoCentissä on kaikkiaan 44 jäsentä, joiden joukossa useita kansainvälisiä suuryrityksiä. PrintoCent- yhteisössä työskentelee yli 300 asiantuntijaa eri tutkimusorganisaatioista ja yrityksistä. PrintoCent on sopimuksellinen yhteisö, jonka perustajajäseniä ovat VTT, Oulun yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu ja Business Oulu.

Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin EIT ICT Labs'in Helsinki Node (keskus) jatko tuloksellista toimintaansa. Keskukseen kokonaisbudjetti oli vuonna 2014 yhteensä 36 miljoonaa euroa, josta EIT rahoitusta 8 miljoonaa euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli 30 %. VTT toimii Helsinki keskuksen johtoryhmän puheenjohtajana sekä EIT ICT Labs- laajuisen pilvi- ja big data innovaatioihin keskittyvän tutkimuslinjan vetäjänä (Future Cloud). VTT:n lisäksi jäseninä ovat Aalto-yliopisto, Nokia sekä 12 muuta yrityspartneria.

EIT päätti joulukuussa 2014 rahoittaa eurooppalaista raaka-ainetarpeisiin syventyvää mineraalialan innovaatiokeskittymää, jonka kuudesta aluekeskuksesta yksi perustetaan Espoon Otaniemeen. Keskukseen tavoitteena on synnyttää uutta liiketoimintaa ja kouluttaa yrittäjähenkisiä opiskelijoita ja ammattilaisia mineraaliraaka-ainesten kestävä tuotannon ja käytön pariin. EIT tulee investoimaan EIT Raw Materials -innovaatiokeskittymään ensimmäisen vii-

den vuoden aikana noin 270 miljoonaa euroa. Tavoitteena on luoda Eurooppaan 10 000 uutta työpaikkaa, käynnistää 50 uutta vireää yritystä sekä lisäksi kouluttaa 8 000 uutta yrittäjää. Keskittymään kuuluu yhteensä yli 120 yritystä, yliopistoa sekä tutkimuslaitosta eri puolilta Eurooppaa. Suomesta mukana ovat VTT:n lisäksi Aalto-yliopisto, Oulun yliopisto, GTK, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Outotec, Metso, Spinverse ja FIMECC.

ROViR (Remote Operation and Virtual Reality Centre) on Tampereella sijaitseva etäohjaukseen ja virtuaalitekniikoihin erikoistunut osaamiskeskus, jossa tehdään tutkimusta ja kehitystä kansainvälisessä, maailman suurimpaan fuusiotutkimukseen liittyvässä ITER - fuusioreaktorihankkeessa. Euroopan fuusio-ohjelman huoltorobotin tutkimusympäristö sijaitsee Tampereella VTT:n tiloissa, joissa VTT on tehnyt yhteistyötä Tampereen teknillisen yliopiston kanssa jo 10 vuoden ajan. Vuonna 2014 on toteutettu järjestelmän toiminnalliset testit ja aloitettu vastaavan järjestelmän teollinen toteutus kansainvälisen yrityskonsortion kanssa.

VTT:n käyttöön valmistuva ydinturvallisuustalo (2014 – 2016) on keskeinen osa tutkimusinfrastruktuurin kehitystä. Uuteen taloon keskitetään eri puolilla Otaniemeä tehtävä ydintutkimus: Reaktoriturvallisuuden mallintaminen, laskenta ja simulointi, ydinenergiatekniikan materiaalitutkimus sekä käytetyn polttoaineen loppusijoituksen pitkäaikaisturvallisuus. Uudistuksen avulla varmistetaan alan kansainvälisen kehityksen kärjessä pysyminen ajanmukaisen laitteiston sekä uudenlaisen kansainvälisen toiminnan ja erityisesti VTT:n ja Aalto-yliopiston yhteistyön kautta.

Työ- ja elinkeinoministeriö osallistui Suomen Akatemian yhteyteen perustetun Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen vuoden 2015 teemojen valmisteluun. Tutkimushankkeiden valinnassa strategisen tutkimuksen neuvosto käyttää arviointikriteereinä yhteiskunnallista merkittävyyttä ja vaikuttavuutta sekä tieteellistä laatua. Neuvostolla on käytettävissään tutkimusrahoitukseen vuosittain noin 57 miljoonaa euroa. Valtioneuvosto päätti 18.12.2014 strategisen tutkimuksen teemoista ja painopisteistä vuodelle 2015. Teemat ovat: Teknologiamurrosten hyödyntämien ja sen muuttuvat instituutiot 2) Ilmastoneutraali ja resurssiniukka yhteiskunta 3) Tasa-arvo ja sen edistäminen.

Valtioneuvoston ja ministeriöiden yhteisiin välittömien tietotarpeiden tutkimus-, arviointi- ja selvitystoimintaan käytettiin vuonna 2014 yhteensä 5 miljoonaa euroa. Kertomusvuonna rahoitettiin yhteensä 28 hanketta.

Kuluttajatutkimuskeskus ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos yhdistetään 1.1.2015 alkaen Helsingin yliopistoon valtakunnallisena erityistehtävään perustuvina instituutteina tai yksikköinä. Samalla Kuluttajatutkimuskeskuksen voimavarat siirretään Helsingin yliopistolle.

Tekesin SHOK- rahoituksen kriteerejä on uudistettu lisäämällä kilpailua sekä kohdistamalla rahoitusta entistä enemmän kansainvälisessä yhteistyössä tehtävään korkeatasoiseen ja poikkialaiseen tutkimukseen. Rahoituksessa korostetaan liiketoiminnallista kunnianhimoa ja yhteistyötä sekä SHOK:ien välillä että muiden osapuolten kanssa. Muu ulkopuolinen rahoitus katsotaan myönteiseksi tekijäksi rahoitusta arvioitaessa. Tekes on rahoittanut SHOK - tutkimusohjelmia 88 miljoonalla eurolla vuonna 2014. SHOK -toiminnan arviointimalli ja -mittarit ovat uudistettu.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

- *Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys vähenee ja työelämän laatu parantuu*

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla tuetaan työvoiman osaamisen kehittämistä ja yritysten kasvua, alkavaa yritystoimintaa sekä torjutaan työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaanto-

gelmia. Toimintaa kohdennetaan työttömyysjaksojen lyhentämiseen, rekrytointiongelmien torjumiseen, yrittäjyyden tukeen sekä nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseen.

Taulukko 4. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan ja kotoutumisen yhteiskunnallisten vaikuttavuus-tavoitteiden toteutuminen

	toteutuma 2012	toteutuma 2013	tavoite 2014	totetuma 2014
Virta yli 3 kk työttömyyteen, enintään %	31,4	39,9	29	42,5
Vaikeasti työllistyvien määrä, enintään hlöä	143 751	159 325	146 000	184 524
Ulkomaalaisten työttömyysaste, enintään %	25,1	28,4	17,9	30,2
Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste, enintään %	19	19,9	15,6	20,5
Virta yli 3 kk työttömyyteen alle 25-vuotiailla, enintään %	19,6	25,6	10	31,7
Virta yli 3 kk työttömyyteen 25-29-vuotiailla vasta- valmistuneilla, enintään %	29,9	37,4	13	39,9
Työtarjouksesta tai muuten toimiston hakijalla täytty- neiden työpaikkojen osuus (ml. hakupaikat), vähin- tään %		11,4	22	16,1
Rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus, enintään %	31,4	28,1	29	24,4
Uusien yritysten määrä	6 644	7 948	8 780	8 300
Pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat, vähin- tään (lkm)	1 055	1 196	2 300	1 509

Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että työttömien aktivointiaste ylittää 30 %. Aktivointiaste jäi 27,3 prosenttiin vuonna 2014. Aktivointiasteeseen laskettaviin palveluihin osallistui kuitenkin huomattavasti enemmän henkilöitä kuin edellisenä vuonna, yhteensä keskimäärin 122 100 henkilöä (107 600 vuonna 2013). Aktivointiasteen alhaisuuteen vaikutti työttömien työnhakijoiden määrän lisääntyminen. Työttömyysaste nousi 8,7 prosenttiin (2013 8,2 %) ja työttömien työnhakijoiden määrä 326 000 henkilöön (2013 294 000 henkilöä).

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin käytettiin yhteensä 556,3 miljoonaa euroa. Palveluissa oli keskimäärin 58 000 henkilöä, joista työvoimakoulutuksessa ja valmennuksissa 26 700 ja palkkatuetussa työssä ja starttirahalla 31 400 henkilöä. Työttömien palveluihin kohdennetaan myös muiden hallinnonalojen ja Euroopan sosiaalirahaston rahoitusta. Tämän rahoituksen piirissä oli keskimäärin 64 100 henkilöä. Työmarkkinatuella palveluissa oli 16 800 henkilöä, omaehtoisessa koulutuksessa työttömyysturvalla 25 600 henkilöä ja kuntouttavassa työtoiminnassa 14 600 henkilöä.

Ennakoitua heikompi talouskehitys ja alhainen työvoiman kysyntä vaikuttivat siihen, että useat työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan tavoitteet jäivät saavuttamatta. Talous- ja työmarkkinatilanteen seurauksena työttömyys on pitkittynyt. Kolmen kuukauden ylittäneiden työttömyysjaksojen osuus kaikista työttömyysjaksoista nousi 42 prosenttiin.

Työttömyyden rakenne muuttui aiempaa vaikeammaksi. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä nousi 29 prosenttiin. Ikääntyneitä yli 55-vuotiaita on neljännes työttömistä. Myös ulkomaalaisten työttömyysaste nousi, ollen 30 %. Vuonna 2014 vaikeasti työllistyvien määrä lisääntyi, ollen keskimäärin noin 184 500. Rakenteellinen työttömyys heikentää työmarkkinoiden toimivuutta ja rajoittaa työvoiman saatavuutta työvoiman kysynnän lisääntyessä.

Vuonna 2014 jatkettiin vuosina 2012 - 2015 toteutettavaa työllisyyspoliittista kuntakokeilua, jonka tavoitteena on pitkäaikaistyöttömyyden alentaminen kehittämällä TE- toimistojen ja kuntien yhteistyötä ja lisäämällä kuntien roolia pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistämiseksi. Kokeiluun osallistuu yhteensä 65 kuntaa 26 eri hankkeessa. Vuonna 2014 kokeilun piiriin tuli noin 8 100 henkilöä. Vuonna 2014 valmisteltiin hallituksen esitys laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta ja laiksi työttömyysturvallain muuttamisesta. Vuoden 2015 alussa voimaan tulleilla laeilla vakinaistettiin ja valtakunnallistettiin työvoiman pal-

velukeskusten toimintamalli ja lisättiin kuntien rahoitusvastuuta työttömyyden ajalta maksettavan työmarkkinatuen rahoituksesta. Edellä mainituilla muutoksilla pyritään muun muassa vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä, lisäämään kuntien vaikutusmahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömien palvelujen järjestämisessä ja parantamaan pitkäaikaistyöttömien palveluja.

Nuorisotakuun toimeenpanoa jatkettiin. Nuorisotakuu käynnistettiin vaikeassa työllisyystilanteessa, ja nuorten työttömyys on kasvanut hieman nuorisotakuun toimeenpanon aikana. Työttömiä nuoria oli keskimäärin 43 300. Nuorten työttömyysjaksot ovat pysyneet kuitenkin keskimäärin lyhytkestoisina. Nuorille tarjottuja työvoima- ja yrityspalveluja lisättiin edellisiin vuosiin verrattuna. Nuorisotakuun toimeenpanoa arvioineen selvityksen suositusten mukaisesti valmisteltiin internet- työkalu nuorisotakuun toimeenpanon arvioimiseksi valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Lisäksi valmisteltiin nuorille suunnattujen yhden luukun palvelupisteiden verkosto sekä valmisteltiin nuorisotakuun osuutta valtiovarainministeriön vetämässä kuntakoikeilussa.

TE- toimiston antamien työtarjousten määrä on lisääntynyt tavoitteellisesti ja trendi on nouseva. Työtarjousten vaikuttavuus on parantunut: työtarjouksesta täyttyneiden työpaikkojen osuudet ovat kasvaneet 8,9 prosentista 21,1 prosenttiin (joulukuu 2013 - joulukuu 2014). Työtarjoukset lyhentävät työpaikkojen avoinna olon kestoa ja työnantajan rekrytointiprosessiin käyttämää aikaa. Työnvälitystä on tehostettu verkkopalveluja kehittämällä ja monipuolistamalla. Avoimista työpaikoista 94 % julkistettiin Avoimet työpaikat- verkkopalvelussa.

Rekrytointiongelmia kohdanneiden toimipaikkojen osuus on vähentynyt 24,4 prosenttiin työvoimaa hakeneista toimipaikoista, joten enintään 29 %:n tavoite saavutettiin. Rekrytointiongelmiin määrä viittaa työmarkkinoiden alueellisiin ja osaamisesta johtuviin kohtaantoongelmiin. Ammattibarometrin tietojen (syyskuu 2014) perusteella pulaa on edelleen erityisesti terveydenhuoltolan ammateissa, kuten lääkärit ja sairaanhoitajat. Myös myyntiedustajista, erityisopettajista ja lastentarhanopettajista on pulaa. Ylitarjontaa on varsin monilla aloilla kuten elektroniikka- ja automaatiolaitteiden asentajat ja sihteerit.

Rekrytointiongelmiin puututaan aiempaa tehokkaammin uudistetuissa TE- palveluissa. TE-toimistojen työnvälityspalvelua ja muita yrityspalveluja on vahvistettu. Yrityskontaktointia ja yhteistyötä on entisestään lisätty ja TE- toimistoissa on rakennettu monipuolisia toimintamalleja yritysyhteistyöhön. Kumppanuuksia hyödynnetään yrityspalveluissa ja työnvälityksessä aiempaa systemaattisemmin. TE- palvelut on järjestetty kaikissa TE- toimistoissa valtakunnallisten palvelukokonaisuuksien ja asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan. Kaikkien palvelulinjojen tavoitteena on työvoiman saatavuuden turvaaminen ja työnhakijoiden nopea työllistyminen.

Yrittäjyyden edistämiseksi asetettiin ELY- keskuksille tavoitteeksi myötävaikuttaa rahoitus-toimenpiteillä 8 780 uuden yrityksen syntyyn. ELY- keskusten myöntämällä yritysrahoituksella sekä TE- toimistojen myöntämällä starttirahalla myötävaikutettiin yli 8 300 uuden yrityksen syntymiseen. Aloittavan yritystoiminnan edistämisen lisäksi pk-yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja innovaatiotoiminnan edistäminen sekä uuden teknologian käyttöönotto olivat edelleen ELY- keskusten myöntämän yritysrahoituksen keskeisiä painopisteitä. Uudenmaan TE- toimistossa jatkui nuorten yrityspaja-toiminta. Toimintamallin levittäminen koko maan laajuiseksi on käynnistetty.

Rakennemuutos ja työmarkkinoiden toimivuus strateginen ohjelma osallistui vuonna 2014 rakennepoliittisen ohjelman sisällön kehittämiseen työpolitiikan osalta. Lisäksi toteutettiin selvitys suomalaisen työn tulevaisuudesta ja käynnistettiin laaja-alainen keskustelu työpolitiikan sisällön ja kokonaisvaltaisen työmarkkinauudistuksen tarpeesta ensi hallituskaudella.

Työpolitiikan palvelurakennearvioinnissa valmisteltiin suositukset palvelujärjestelmän kehittämiseksi. Suositusten pohjalta laaditaan kokonaisvaltainen palvelujärjestelmän toimintamallisuudistus toteutettavaksi vuosina 2015–2019.

Työ- ja elinkeinoministeriö on edistänyt yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa kehityspoliittisia tavoitteita työ- ja elinkeinopolitiikassa. Tavoitteena on tukea yhteiskuntavastuullisten suomalaisyritysten pääsyä kehitysyhteistyöhankkeiden kautta kehittyville markkinoille ja tukea samalla ihmisarvoisten työpaikkojen syntyä ILO:n tavoitteiden mukaisesti. Vuoden 2015 alussa käynnistettiin kehitysinnovaatio- ohjelma BEAM – Business with Impact yrityslähtöisen innovaatiotoiminnan ja kehitysyhteistyön edistämiseksi. Team Finland – kehitysmaatoiminnan pilottihankkeita on käynnistetty Sambiassa, Intiassa ja Vietnamin.

Kotouttaminen

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi pääpaino oli vuonna 2014 kotoutumiskoulutuksen kehittämisessä, paikallisen kotouttamistyön osaamisen vahvistamisessa ja pakolaisten kuntaan osoittamisen tehostamisessa.

Vuoden 2014 pakolaiskiintiö nostettiin tilapäisesti 1050:een Syyrian laajamittaisen pakolaiskriisin johdosta. Pakolaisten kuntasijoituspaikkatavoitetta ei saavutettu, mutta kehittämistoimien ja hankkeiden määräaikaisen rahallisen lisätuen tuloksena vastaanottoon on saatu mukaan uusia kuntia ja kuntapaikkatilannetta on saatu merkittävästi parannettua. Esimerkiksi SYLVIA- hankkeessa tuettiin kuntia pakolaisten vastaanotossa lisärahoituksella, koulutuksella ja viestinnällä. Valtion ja kuntien välistä yhteistyötä vahvistetaan siten, että kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntiin ohjautuminen varmistuu. Osana yhteistyötä on alettu kehittää ja yksinkertaistaa korvausjärjestelmää ja viranomaisprosesseja.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle perustettiin Kotouttamisen osaamiskeskus tukemaan ja vahvistamaan kotouttamistyötä paikallistasolla sekä edistämään kotouttamisen vaikuttavuutta kehittämällä edelleen kotouttamisen seurantaa, tilastointia ja tutkimusta. Kotoutumisen, kotouttamisen ja etnisten suhteiden seurantajärjestelmän toimeenpano siirretään osaamiskeskuksen vastuulle. Osaamiskeskuksen keskeinen viestinnän väline on kotouttamisen.fi- sivusto, jonka kohderyhmänä ovat maahanmuuttajia työssään kohtaavat ammattihenkilöt sekä muut viranomaiset. Sivusto avattiin maaliskuussa 2014.

Vuonna 2014 valmisteltiin valtakunnallista ESR- Kotona Suomessa -hanketta, jossa on tarkoitus kokeilla 31.12.2013 päättyneen Osallisen Suomessa -hankkeen suositusten perusteella maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelukokonaisuutta, johon sisällytetään neuvontaa, opastusta, alkukartoituksen osia sekä suomen/ruotsin kielen alkeita. Samalla nivottiin yhteen ALPO- ja Osallisen Suomessa -hankkeiden toimintaa ja tuloksia niin, että saadaan rakennettua ehjä, mutta joustava palvelupolku maahantulon alkuvaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta kotoutumiskoulutukseen ja edelleen työelämään suuntautuvaan koulutukseen. Vuonna 2014 jatkettiin myös maahanmuuttajien kielitaidon testauksen sekä kotoutumiskoulutuksen ilmoittautumisjärjestelmän valtakunnallistamista ESR/Testipiste- ja Koulutusportti- hankkeiden pohjalta.

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen toisen aiesopimuksen (2013–2015) toimeenpanoa jatkettiin. Keskeinen osa aiesopimusta on maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen, tunnustaminen ja täydentäminen. Vuonna 2014 käynnistyi Uudenmaan TE- toimistossa OKM:n rahoituksella hanke osaamiskartoitusten kehittämiseksi. Syksyn 2014 aikana kartoitettiin oppilaitoksilta ostettuna palveluna noin kahdensadan maahanmuuttajien ammatillinen osaaminen ravintola-, hoito- ja hoiva-, sekä rakennusalalla.

Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

- *Rakenteelliset kilpailun esteet vähenevät*

Vuoden 2014 aikana saatettiin loppuun EU-valtiontukisääntelyn kokonaisuudistus, joka vapauttaa aiempaa suuremman määrän julkisista tuista ennakoilmoitusvelvollisuuden piiristä. Kansallisella tasolla käynnistettiin valtiontukisääntelyn oikeusvarmuutta, avoimuutta ja eräitä muita velvoitteita koskeva voimaansaattamistyö.

Tilintarkastusjärjestelmän kokonaisuudistuksesta annettiin lakiesitys. Uudistus selkeyttää ja yhtenäistää valvontaa. Tilintarkastuksesta tulee entistä selkeämmin riippumaton viranomais-tehtävä, joka vahvistaa valvonnan uskottavuutta ja vertailukelpoisuutta myös kansainvälises-ti.

Kuluttajansuojelun yleinen taso pystyttiin pitämään korkealla tasolla. EU:n tulostaulun perusteella suomalaiset kuluttajat luottavat markkinoiden toimivuuteen. Teknisen turvallisuuden ja luotettavuuden alalla on käynnissä suuri EU-tason lainsäädäntöhanke, jonka tavoitteena on osaltaan turvata tavoitetta.

Yritysten sääntelytaakan vähentämistyö jatkui. Osana harmaan talouden tehostettua torjuntaa valmisteltiin lakiesitykset tilaajavastuulain uudistukseksi sekä tilintarkastuslain muutokseksi, jolla tilintarkastajalle asetetaan ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan väärinkäytöksistä.

Työelämä 2020 –hanke eteni suunnitelmien mukaan yhteistyössä 58 valtakunnallisen yhteistyökumppanin kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö osallistui hankkeen päätavoitteen, työpaikkarajapinnan tavoittamiseen, muun muassa vastaamalla alueverkostojen toimintaedellytyksistä.

Yritysten toimintaympäristöä heikentää jatkuvasti lisääntyvä, monimutkaistuva ja yksityiskoh-taistuva sääntely. Lisääntyvä sääntelytaakka on kasvava uhka Suomen kilpailukyvyille.

Taloudellisen laskusuhdanteen jatkuminen voi vaikuttaa siihen, miten hyvin yritykset noudat-tavat laissa niille säädettyjä velvollisuuksia huolehtia turvallisuudesta. Tämä voi näkyä tava-roiden osalta siten, ettei tuotteiden vaatimustenmukaisuutta varmisteta ja laitospuolella pa-himmillaan turvallisuuskulttuurin heikkenemisenä liittyen toimintatapoihin, henkilökunnan koulutukseen ja laitteiden kunnossapitoon sekä erityisesti konkurssitilanteessa yhteiskunnan hoidettavaksi voi jäädä vaarallisia kemikaaleja ja jätteitä.

Vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti toimialalleen seuraavat hallitusohjelmaan perustuvat ja konsernistrategian tavoitelinjauksista johdetut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2014.

Taulukko 5. Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen arviointi

(arvosana-asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä, aloittamatta/heikko)

Vaikuttavuustavoite	Arvosana	Perustelut
Työelämän laatu parantuu	Hyvä	Työelämän laadun arvosana oli edellisvuoden tasolla. Tasapuolinen kohtelu työpaikalla sekä kannustavuus, innovatiivisuus ja keskinäinen luottamus ovat pitkällä aikavälillä vahvistuneet. Voimavarat suhteessa vaatimustasoon ovat säilyneet pääosin ennallaan. Työpai-kan varmuus on ollut korkeimmillaan vuonna 2008.
Rakenteelliset kilpailun esteet vähenevät	Hyvä	Osana harmaan talouden tehostettua torjuntaa valmis-teltiin lakiesitykset tilaajavastuulain uudistamisesta ja tilintarkastuslain muuttamisesta niin, että tilintarkasta-jalla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan väärinkäy-töksistä.

Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

Taulukko 6. Poliittikalohkon yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen

Pääluokkatason tulostavoite: Rakenteelliset kilpailun esteet vähenevät. Arvosana: hyvä

Arvio yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumisesta	Arvosana
Kaikkien toimijoiden toimintaolosuhteet markkinoilla ovat tasavertaiset ja kilpailumahdollisuudet parantuvat ja taloudellinen huoltovarmuus on korkealla tasolla.	Hyvä
Kuluttajien asema on turvallinen, ja kuluttajat sekä yrittäjät luottavat markkinoiden toimivuuteen.	Hyvä
Tekninen turvallisuus ja luotettavuus yhteiskunnassa ja yrityksissä pysyy korkealla tasolla.	Hyvä
Yritysten sääntelytaakka vähenee. Teollisuudelle aiheutuvan taloudellisen rasituksen ja sen sääntelytaakan lisäämistä vältetään.	Välttävä
Ajanmukaiset teollisoikeusjärjestelmät edistävät innovaatioita sekä tavaroitten ja palvelujen kaupallistamista.	hyvä

Kilpailuvalvonnan voimavarojen priorisointi lisää vaikuttavuutta

Kilpailuvalvonnassa voimavarat on suunnattu kilpailun toimivuuden ja kansantalouden kannalta vakavimpien kilpailunrajoitusten selvittämiseen. Merkittäviä uusia ongelma-alueita on löydetty erityisesti kartellien tunnistamisessa hyödyntämällä harmaan talouden torjuntaan osoitettuja määrärahoja. Kilpailuneutraliteettivalvontaa ja päivittäistavarakauppaa koskevien selvitysten avulla on saatu tietoa keskeisistä ongelma-alueista. Neutraliteettiongelmien vähentämiseksi ja kilpailun lisäämiseksi myös uuteen kuntalakiin on esitetty laajaa sääntelyä kuntien roolista markkinaehtoisessa toiminnassa. Sääntely kattaisi valtiontukien ohella myös julkisen palvelun velvoitteiden antamisen ns. SGEI- menettelyinä.

Komission valtiontukia koskevan sääntelykokonaisuuden uudistus toteutettiin vuoden 2014 aikana. Uudistus vähentää huomattavasti komissiolle etukäteen tehtäviä ilmoituksia. Avoinmuuden lisäämiseksi yli puolen miljoonan euron tuet ilmoitetaan jatkossa julkisesti. Tukien vaikuttavuuden arviointia lisätään edellyttämällä suurimmilta tulta niiden vaikutusten jälkikäteistä evaluointia.

Hankintalain kokonaisuudistus käynnistettiin vuoden alussa. Tavoitteena on yksinkertaistaa julkisia hankintoja ja tehdä niistä aiempaa joustavampia. Kilpailuoikeudellisia vahingonkorvauksia koskeva direktiivi hyväksyttiin vuoden 2014 lopussa. Direktiivin voimaansaattamista koskeva työryhmätyö alkoi syksyllä. Tavoitteena on helpottaa vahinkoja kärsineiden mahdollisuuksia saada korvaus heille kilpailurikkomuksista aiheutuneista vahingoista.

Kuluttajan asemaa vahvistettiin

Toteutettiin vuosille 2012—2015 laadittua kuluttajapoliittista ohjelmaa. Valtioneuvoston sektoritutkimuslaitoksia koskevan periaatepäätöksen mukaisesti toteutettiin Kuluttajatutkimuskeskuksen siirto 1.1.2015 alkaen osaksi Helsingin yliopiston valtiotieteellistä tiedekuntaa. Vastaavasti toteutettiin VTT:n yhtiöittämisshankkeeseen liittyen kansallisen akkreditoituihin Finasin siirto Mittatekniikan keskuksen yhteydestä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin yhteyteen.

Teknisen turvallisuuden ja luotettavuuden alueella merkittävä hanke on kansallisen toimeenpanon vaiheeseen siirtynyt yhdeksän tuotedirektiivin mukauttaminen akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevan EU-päätöksen mukaiseksi. Lisäksi samaan aikaan on toimeenpantavana uusi vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annettu direktiivi (ns. Seveso III). Näiden kansallisen toimeenpanon valmistelua tehtiin ja annettiin ensimmäiset kaksi hankkeisiin liittyvää hallituksen esitystä. EU:n markkinavalvonta- ja tuoteturvallisuusasetuspaketin valmistelu ei edennyt, koska jäsenmailla oli erilaiset näkemykset tuotteiden alkuperän merkitsemisestä.

Kauppakeskuksessa toimivan pienyrittäjän asemaa parannettiin muuttamalla liikeaikalakia siten, että yrittäjälle taataan viikoittainen vapaapäivä.

Yrityslainsäädännön kehittämisessä tulosten vuosi

Taloudellisen raportoinnin osalta työn painopiste siirtyi EU:sta kansalliseen valmisteluun. Muun kuin taloudellisen tiedon raportointia koskeva tilinpäätösdirektiivin muutos hyväksyttiin EU:ssa. Tilintarkastajajärjestelmän ja tilintarkastajien valvonnan uudistamista koskeva laaja tilintarkastuslain uudistus sekä esitys tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuutta koskevaksi muutokseksi annettiin eduskunnalle. Asetettiin työryhmä valmistelemaan alkuvuodesta hyväksytyyn EU:n tilintarkastuspaketin kansallista toimeenpanoa. Kirjanpitolain uudistamista valmistellut työryhmä antoi mietintönsä.

Teollisoikeuksien osalta EU:n yhtenäispatenttijärjestelmän toimeenpano jatkui eurooppalaisella ja kansallisella tasolla. Neuvottelut komission ehdotuksista tavaramerkkidirektiivin ja -asetuksen muuttamiseksi sekä liikesalaisuuksien suojaa koskevaksi direktiiviksi etenivät neuvoston osalta ratkaisuun. Tavaramerkkilain osittaisuudistus siirrettiin seuraavalle hallituskaudelle. Patentti- ja rekisterihallituksen osalta eduskunta hyväksyi vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeena valmistellun esityksen kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävien siirtämisestä PRH:n tehtäväksi

Yhteiskuntavastuun osalta valmisteltiin yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n periaatteiden kansallinen toimeenpanosuunnitelma, joka käsiteltiin hallituksen iltakoulussa ja jonka toimeenpano käynnistettiin välittömästi.

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä sääntelytaakan tarkasteluun

Hallitusohjelman puolivälitarkistuksen yhteydessä hallitus linjasi, ettei se omilla päätöksillään lisää teollisuuden kustannuksia tai sääntelytaakkaa. Linjaus on myös hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan yrityksiin vaikuttavista hallituksen esityksistä noin 40 prosenttia lisäsi yritysten sääntelytaakkaa ja arviolta vain noin viisi prosenttia vähensi sitä eli yritysten sääntelytaakka kasvoi kertomusvuoden aikana. Suurimassa osassa hallituksen esityksiä yritysvaikutukset oli arvioitu kohtuullisella tasolla. Parannettavaa on esimerkiksi toimialalla olevien yritysten koon tunnistamisessa ja vaikutusten suhteuttamisessa pieniin yrityksiin.

Työelämän sääntely uudistui

Työelämän yhdenvertaisuussääntely uudistui. Huhtikuussa 2014 annettu hallituksen esitys uudeksi, yleiseksi yhdenvertaisuuslaiksi hyväksyttiin ja se tuli voimaan 1.1.2015. Samalla muutettiin työsopimuslain ja muiden palvelussuhdelakien syrjinnänkieltoa koskevat säännökset. Vuorotteluvapaalain säännökset vuorotteluvapaan käytön edellytyksistä uudistuivat 1.9.2014 lukien. Uudistus perustui hallituksen rakennepoliittiseen päätökseen. Julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annetun lain muutoksiin liittyen työsopimuslain lain pakottavuutta koskevaa säännöstä muutettiin 1.1.2015 lukien siten, että työsopimuslain työnantajan työntarjoamisvelvollisuuden estämättä kunta voi ottaa palvelukseensa pitkään työttömänä olleen kunnan työllistämismäärärahat piiriin kuuluvan henkilön. Samoin työpajassa tapahtuvaan työkokeiluun voidaan ottaa pitkään työttömänä ollut henkilö työnantajan muun työn tarjoamisvelvollisuuden estämättä. Osana harmaan talouden torjuntaa eduskunnalle annettiin hallituk-

sen esitys tilaajavastuulain uudistamisesta. Aloitettiin lähetettyjä työntekijöitä koskevan toimeenpanodirektiivin kansallinen implementointityö. ILO:n kotitaloustyötä koskeva yleissopimus, ratifiointiesitys ja siihen liittyvä työaikalain muutosesitys hyväksyttiin eduskunnassa.

Työlainsäädännön muutoshankkeet eivät toteutuneet hallituksen valmistelemaan rakennepoliittiseen ohjelmaan kirjatulla tavalla. Kolmikantayhteistyössä ei saavutettu yhteisymmärrystä muun muassa nollatyösopimukseen liittyvistä työaikalain muutoksista ja valmisteltu hallituksen esitys jäi antamatta. Työmarkkinaosapuolten työllisyys- ja kasvusopimukseen liittyen jatkettiin kolmikantaista valmistelua työaikaehdon vakiintumisen kriteerien määrittelemiseksi. Työmarkkinajärjestöjen sopimaan eläkeuudistukseen liittyy myös työlainsäädäntömuutoksia, jotka valmistellaan eläkeuudistuksen toteuttamisaikataululla.

Työelämän laatu parani

Työelämän laadun arvosana oli edellisvuoden tasolla. Tasapuolinen kohtelu työpaikalla sekä kannustavuus, innovatiivisuus ja keskinäinen luottamus ovat pitkällä aikavälillä vahvistuneet. Voimavarat suhteessa vaatimustasoon ovat säilyneet pääosin ennallaan. Työpaikan varmuus on ollut korkeimmillaan vuonna 2008. Yleisen työnteon mielekkyyden ja työhalujen uskotaan useimmin säilyvän ennallaan. Ne, jotka arvioivat asian muuttuvan, uskovat kehityksen olevan useammin huonompaan kuin parempaan suuntaan.

Työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden osaamisen kehittämisen edistämistä koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2014 alusta. Muutokset mahdollistivat työntekijöille paremman mahdollisuuden osaamisensa kehittämiseen. Työnantajan oli mahdollista saada työntekijän koulutuksesta taloudellinen kannuste.

Työelämä 2020 -hanke eteni suunnitelmien mukaan. TEM vei tietoa hyvästä ja tuottavasta työelämästä yrityksiin ja työpaikoille varsinkin ELY-keskusten kautta.

Taulukko 7. Työelämän laadun osatekijät kouluarvosanoin, ulottuvuuksien keskiarvo sekä mielekkyyden balanssi vuosina 2008—2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Varmuus	8,72	8,39	8,62	8,49	8,62	8,46	8,5
Tasapuolinen kohtelu	7,66	7,67	7,7	7,69	7,76	7,83	7,82
Kannustavuus, innovatiivisuus, luottamus	7,82	7,83	7,86	7,86	7,94	7,96	7,97
Voimavarat suhteessa vaatimustasoon	7,77	7,77	7,79	7,76	7,74	7,81	7,79
Yleiskeskisarvo	7,99	7,91	7,99	7,95	8,01	8	8,02
Työn mielekkyyden ja työhalujen muutossuunnan balanssi* Maks. +100 /Min.-100, muutos hyvään (+) / muutos huonompaan (-) suuntaan, % -osuus	-14	-9	-7	-16	-23	-18	-16

* Balanssiluvussa ovat mukana vain ne vastaajat, jotka arvioivat mielekkyyden muuttuvan parempaan tai huonompaan suuntaan. Jos kaikki arvioivat mielekkyyden muuttuvan parempaan, balanssi on +100 ja vastaavasti, jos huonompaan, balanssi on -100.

Lähde: TEM: Työolobarometri

Huoltovarmuusrahasto

Huoltovarmuusrahastosta katetaan Huoltovarmuuskeskuksen ja huoltovarmuusneuvoston toiminnasta aiheutuvat menot, joista tärkeimmät ovat valtion varmuusvarastointi ja eräät kriittisen infrastruktuurin varmistamishankkeet. Rahastoon tuloutetaan energiatuotteista kannettava huoltovarmuusmaksu.

Öljyn varmuusvarastoissa jatkui kierrätysohjelma, jonka puitteissa kaikki varastoidut keskitilat vaihdetaan vuoden 2016 loppuun mennessä uusien ympäristönormien mukaisiksi riktömiksi laaduiksi.

Valtioneuvosto alensi öljyn ja viljan varmuusvarastotavoitteita joulukuussa 2013. Uusi tavoitetaso tulee saavuttaa vuoden 2016 loppuun mennessä. Öljytuotteiden hintataso on alentunut voimakkaasti, minkä vuoksi loppurealisointeja on lykätty lähemmäs sopeutusjakson loppua. Määrien alentamiseen on varauduttu muuttamalla varastojen rakennetta niin, että sisämaan varastoissa olevia lopputuotteita on vaihdettu raakaöljyksi rannikolla, mistä loppurealisointi voidaan tehdä nopeasti suotuisammassa hintatilanteessa.

Liikevaihto oli kierrätyksen ja varastojen rakennemuutoksen vuoksi 551 miljoonaa euroa ja kirjanpidollinen voitto ennen varastomateriaalien arvonalennuksia 87 miljoonaa euroa. Tilinpäätös sisältää öljytuotteiden ja raakaöljyn arvonalennuksia 200 miljoonaa euroa, minkä vuoksi kokonaistulos on 113 miljoonaa euroa tappiollinen. Jos öljyn maailmamarkkinahinta nousee entiselle tasolle, kirjautuu tulevissa tilinpäätöksissä vastaavia arvonkorotuksia, jos alennettuja eriä ei ole jouduttu myymään tavoitetasojen alentamiseksi.

Huoltovarmuusmaksun tuotto on hiljalleen hiipumassa. Tuotto on vakiintunut viime vuosina selvästi alle 50 miljoonaan euroon. Toteutuma vuodelta 2014 oli 42,5 miljoonaa euroa. Maksun tuottama ostovoima on alentunut olennaisesti siitä, kun maksun tasoa viimeksi tarkistettiin 1997. Rahasto on saanut tilalle muita tulolähteitä, joista tärkeimmät ovat osuudet Gasum Oy:ssä ja Fingrid Oyj:ssä.

Taseen loppusumma laski 1 744 miljoonaan euroon, jossa oli laskua 154 miljoonaa euroa. Lasku aiheutui varastojen kirjanpitoarvon laskusta. Rahastolla ei ole korollista velkaa. Turvarastolainojen takausvastuita oli 13,7 miljoonaa euroa ja pitkäaikaisten sopimusten tuottamia vastuita noin 22 miljoonaa euroa.

Huoltovarmuuskeskus osallistui hankkeeseen, jolla valtio osti saksalaisen E.ON Ruhrgasin ja Fortumin osuudet maakaasuyhtiö Gasumissa. Operaation jälkeen Huoltovarmuuskeskuksen omistusosuus yhtiöstä on 26,5 %.

Huoltovarmuuskeskuksen muissa toiminnoissa keskeisin kehityshanke oli huoltovarmuuden tavoitteista annetun uuden valtioneuvoston päätöksen toimeenpano. Öljyn ja viljan varmuusvarastojen tavoitetasot alenivat jonkin verran niin, että Huoltovarmuuskeskus tulouttaa valtion talousarvioon vuoteen 2016 mennessä öljyn hinnan laskun vuoksi merkittävästi pienemmän euromäärän, kuin tavoitepäätöstä valmisteltaessa arvioitiin.

Sisäisen valvonnan painopiste on valtion varmuusvarastojen laatujen ja määrien sekä varastointiprosessien valvonnassa. Erityisen huomion kohteena oli lisäksi tietoturvan tason nostaminen.

Huoltovarmuusmaksun aiheuttama rasitus oli noin 8 euroa kansalaista kohden vuodessa. Tätä voidaan pitää kansalaisen vakuutusmaksuna huoltovarmuudesta. Esimerkiksi Sveitsissä yksistään varmuusvarastoinnin kustannukset kansalaista kohden ovat noin 12 euroa. Huoltovarmuusvakuutuksen vaikutukset ovat laajan yritysyhteistyön kautta merkittävät. Huoltovarmuuden tavoitteista annetun valtioneuvoston päätöksellä hallinnonalat on organisoitu ylläpitämään huoltovarmuutta toimialallaan. Kokonaisuutena järjestelmä voidaan arvioida kansainvälisesti kustannustehokkaaksi ja yritystoimintaa tukevien ulkoisvaikutuksiensa ansiosta se hyödyttää Suomen kansataloutta.

Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

- *Rakenteelliset kilpailun esteet vähenevät*

Alueiden kehittämisellä vahvistetaan alueiden tasapainoista kehittymistä, kilpailukykyä ja elinkeinorakennetta. Tavoitteena on edistää taloudellista tasapainoa, kestävä työllisyyttä ja väestön osaamista sekä kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöönottoon kestävällä tavalla. Lisäksi parannetaan elinympäristön laatua ja tuetaan kestävä alue- ja yhdyskuntarakennetta.

Lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen sekä alueiden kesken että kansainvälisesti. Tavoitteisiin pyritään alueiden osaamista, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä valtion palvelurakennetta kehittämällä.

Alueiden kehittämistä koskeva lainsäädäntö uudistui vuoden 2014 alussa, jolloin tulivat voimaan laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) sekä laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014). Uuden lainsäädännön tarve aiheutui Euroopan unionin rakennerahastokauden vaihtumisesta sekä kansallisista uudistustarpeista muun muassa viranomaisten työnjaon ja tehtävien selkiyttäminen.

Alueellista kehittämistyötä toteutettiin sekä kansallisilla että EU:n osittain rahoittamilla ohjelmilla ja toimenpiteillä.

Kansallisina erityispolitiikkoina jatkuivat kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikat. Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä sekä Saaristoasiain neuvottelukunta edistivät vuonna 2012 hyväksytyjen saaristo-, kaupunki- ja maaseutupolitiikan toimenpideohjelmien 2012–2015 toteutumista. Toimenpideohjelmat ovat myötävaikuttaneet kaupunkien, maaseudun ja saariston elinkeinojen, innovaatiotoiminnan, palvelujen, infrastruktuurin ja ympäristön sekä luonnonarvojen suojelun kehittymiseen ja saaneet aikaan laajasti kehittämistoimenpiteitä ja -hankkeita.

Toimenpideohjelmissa on suunnattu alueiden kehittämiseen käytössä olevaa valtion, kuntien ja yksityisen sektorin sekä EU:n rahoitusta päättyneellä ohjelmakaudella. Resurssien käyttö on sopeutettu hallituksen kehyspäättökseen 2014 muun muassa tehtäviä priorisoimalla. Kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikan kehittämistarpeista on teetetty selvitys loppuvuodesta 2014.

Kaupunkipolitiikassa keskeistä on ollut toteuttaa valtion ja 12 suurimman kaupunkiseudun välisiä kasvusopimuksia, joissa on sovittu valtion ja kaupunkiseutujen välillä strategisista kehittämisen painopisteistä vuosille 2013–2015. Kaupunkiseutujen kasvusopimusten laatiminen on osoittanut, että sopimuksille on selkeä tarve ja että ne ovat hyvä tapa priorisoida asioita ja sitouttaa toimijoita. (Kasvusopimusten vaikuttavuuden ja kehittämistarpeiden arviointi toteutetaan alkuvuodesta 2015.)

Saaristopolitiikan painopisteitä olivat saaristo- ja vesistömatkailun kehittäminen ja vapaa-ajan asumisessa olevien mahdollisuuksien hyödyntäminen, joita edistettiin mm. messuyhteistyöllä ja viestinnällä. Saaristoasiain neuvottelukunta toteutti Yleisradion kanssa kuusiosaisen dokumenttisarjan ”Veden saartamat”. Sarja esitettiin kolme kertaa TV1:ssä ja sillä oli yhteensä 5,2 miljoonaa katsojaa.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä hyväksyi kuudennen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman 2014–2020 helmikuussa. Yhteistyöryhmän toimintaa ja verkostoja on uudistettu tässä yhteydessä. Valtakunnallisia maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeita rahoitettiin 18 kappaletta. Uutta oli hakuteemojen entistä suurempi sitominen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman teemoihin. Ensimmäinen Maaseutuakatemia toteutettiin alkuvuonna.

Äkillisen rakennemuutoksen toimintamalli (ÄRM) oli käytössä vuonna 2014 kahdeksan alueen ja kuuden varuskuntapaikkakunnan rakennemuutoksen hoitamisessa. Lisäksi ICT-toimialan rakennemuutoksen hoitoon on käytetty samaa toimintamallia. Uusiksi äkillisen rakennemuutoksen alueiksi vuodelle 2015 nimettiin Kajaanin ja Loviisan seudut. ÄRM-toimintamalli on osoittautunut toimivaksi äkillisten rakennemuutostilanteiden reaktiivisessa hoidossa. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä (HALKE) linjasi uudet ÄRM-kriteerit. Vuonna 2014 käynnistettiin uuden toimintamallin, rakennemuutoksen ennakoinnin (ERM), kehittäminen.

Vuonna 2014 toteutettiin edelleen EU:n ohjelmakauden 2007–2013 Manner-Suomen ESR -ohjelmaa ja neljää EAKR -tavoiteohjelmaa, yhdeksää EU:n alueellisen yhteistyön ohjelmaa ja kolmea Eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineestä (ENPI) rahoitettavaa ohjelmaa. Ohjelmakauden 2007–2013 ohjelmien käytännön toteutus jatkuu vuoden 2015 loppuun saakka. Ohjelmakauden sulkemistoimenpiteitä tehdään vielä vuosien 2016 ja 2017 aikana.

EU:n komissio hyväksyi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman joulukuussa 2014. Ohjelman keskeisiksi sisällöiksi on linjattu pk-yritysten kilpailukyky, uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen, työllisyyden ja työvoiman liikkuvuus, koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen sekä sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta. Varoja pyritään erityisesti suuntaamaan aktiivisen rakennemuutoksen tukemiseen ja alueiden älykkään erikoistumisen strategioiden toteuttamiseen.

Taulukko 8.

Vaikuttavuustavoite	Arvosana	Perustelut
Alueiden kansainvälinen kilpailukyky paranee*	Heikko	Euroopan komission talven 2015 talousennusteen mukaan koko EU:n talouden ennustetaan kasvavan 1,3 % vuonna 2014 (0,0 % vuonna 2013). Komissio ennustaa Suomen taluskasvuksi 0,0 % vuonna 2014 (-1,2 % vuonna 2013). Vaikean suhdannetilanteen ja talouden rakenneongelmien myötä alueiden kansainvälinen kilpailukyky on heikentynyt vuonna 2014.
Alueiden väliset kehityserot pienenevät	Välttävä	Väestön keskittyminen muutamalle kasvualueelle on edelleen jatkunut. Elinkeinorakenteen muutos on vähentänyt työpaikkoja erityisesti niillä alueilla, joissa teollisuus on ollut merkittävä työllistäjä. Toisaalta työttömyys on lisääntynyt kasvualueilla jopa voimakkaammin kuin monella lähtökohtaisesti korkeamman työttömyyden alueella.

*ETLA on lopettanut tavoitteen lähtökohtana olleen alue-ennusteen julkaisemisen. Vuotta 2014 koskeva arvio perustuu Euroopan komission (5.2.2015) Euroopan taloutta koskevaan ennusteeseen.

Energiapolitiikka

- *Suomen energiaomavaraisuus kasvaa*

Valtioneuvoston nimittämän parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean raportti ”Energia- ja ilmastotiekartta 2050” julkaistiin lokakuussa 2014. Komitean työn lähtökohtana oli kasvihuonekaasujen vähentäminen 80 – 95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Raportin mukaan tavoite on mahdollinen, mutta haastava. Suomi voi määrätietoisin energiatehokkuus- ja säästötoimin vähentää energian loppukulutusta jopa selvästi alle 250 terawattituntiin kansallista kilpailukykyämme vaarantamatta. Energiaomavaraisuus voidaan nostaa 50 - 60 prosenttiin, Suomessa tuotettava ydinvoima mukaan lukien 80 prosenttiin. Uusiutuvan energian osuus energian kokonaiskulutuksesta on mahdollista nostaa 50 - 60 prosenttiin.

Sähkön nettotuonti oli vuonna 2014 ennätyskellisen korkea, 18 TWh eli 21,6 % sähkön hankinnasta. Sen sijaan sähkön tuonti Venäjältä laski edelleen ja se oli enää kolmannes huippuvuosista eli noin 3 TWh. Kivihiihen kulutus laski 16 % edellisvuodesta ja kivihiihen käyttö lauhdetuotannossa aleni jopa 40 %. Energian loppukäytön tehostuminen johtuu aktiivisten energiatehokkuustoimien lisäksi matalasta taloudellisesta aktiviteetista.

Energia- ja ilmastostrategiassa sekä energia- ja ilmastotiekartta 2050:ssä on sähkönhankinnan osalta tavoitteena riittävän ja kohtuuhintaisen sähkön turvaaminen niin, että sähkönhankinta tukee samalla muita ilmasto- ja energiapolittisia tavoitteita. Sähkön hankinnan tulee jatkossakin perustua monipuoliseen sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon ansiosta hajautettuun järjestelmään. Sähkön hankinnassa tavoitellaan omavaraisuutta. Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön tukijärjestelmiä on kehitetty niin, että yhä suurempi osa sähköstä

tuotetaan kotimaisilla energialähteillä. Rakenteilla oleva Olkiluoto 3- ydinvoimalaitosyksikkö ja periaatepäätöksen saaneet ydinvoimalaitoshankkeet tulevat parantamaan sähkön hankinnan omavaraisuutta 2020-luvulla oleellisesti. Valtioneuvosto teki syyskuussa myönteisen periaatepäätöksen Fennovoima Oy:n täydentämishakemuksen osalta, koska Rosatom- laitosvaihtoehdon myötä hankkeessa tapahtui oleellisia muutoksia sitten vuoden 2010 periaatepäätöksen. Eduskunta vahvisti valtioneuvoston periaatepäätöksen joulukuussa.

Osana komission johtamaa Itämeren alueen energiayhteistyötä (ns. BEMIP- hanke) pyritään luomaan uusi kaasuyhteys Baltian kautta Keski-Eurooppaan sekä nesteytetyn maakaasun, LNG- terminaali Itämeren itärannikolle. Suomenlahden rannikolle sijoittuva alueellinen LNG-terminaalihanke sekä Balticconnector -hanke on sisällytetty EU:n infrapaketin mukaiselle Project of Common Interest (PCI) listalle. Suomen ja Viron pääministerit sopivat marraskuussa alueellisen LNG- infrastruktuurin kehittämisestä mukaan lukien LNG- terminaalin rakentaminen Suomeen, edellyttäen, että hankkeille saadaan merkittävä EU:n taloudellinen tuki. Lisäksi päätettiin neljän kansallisen LNG- terminaaliverkoston rakentamisesta ja investoitutusta yhteisarvoltaan 93 miljoonaa euroa.

Sähkömarkkinoiden toimivuus paranee, sähkö- MPI:n arvo kasvaa (EU:n indeksi kuluttajatytyväisyydelle)

Sähkön pientuotannon ja erityisesti kulutuskohteen yhteydessä olevien tuotantolaitteistojen määrä on Suomessa vielä pieni. Etenkin aurinkopaneelien kilpailukyky on parantunut nopeasti ja kiinnostus aurinkoenergiaan ostosähkön korvaajana on voimakkaassa kasvussa. Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä selvitti vuoden 2014 aikana pienimuotoisen energiantuotannon edistämistä ja sähkön pientuotannon roolia uusiutuvan energian sekä rakennusten energiatehokkuuden edistämisessä. Osa havaituista ongelmista on jo ratkottu ja esitettyjä edistämistoimenpiteitä on käynnistetty. Pientuotannon asema sähkömarkkinoilla on kehittynyt suotuisasti ja esimerkiksi pientuottajan ylijäämäsähkön ostajien määrä on kasvanut jo pariinkymmeneen energiayhtiöön.

Vuonna 2014 sähkön hankinnan MPI oli 77.5 pistettä, nousua edellisestä vuodesta 2.8 pistettä.

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/consumer_scoreboards/10_edition/docs/consumer_market_brochure_141027_en.pdf

Uusiutuvan energian käytön osuus loppukulutuksesta kasvaa

Suomelle EU:ssa asetetun tavoitteen mukaan uusiutuvan energian käyttöä on lisättävä 38 %:iin energian loppukulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. Kaikkien jäsenmaiden on nostettava myös uusiutuvan energian osuus liikenteessä vähintään 10 %:iin samalla ajanjaksolla. Suomi näyttäisi saavuttavan 38 %:n tavoitteen etupainotteisesti. Keväällä 2013 annetussa valtioneuvoston energia- ja ilmastostrategiassa tehtiin joitain uusia uusiutuvan energian edistämistä koskevia linjauksia aikaisemmin päätettyjen ohjauskeinojen jatkuessa.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön tuotantotukijärjestelmä tuli kokonaisuudessaan voimaan maaliskuussa 2011. Tukijärjestelmä sisältää syöttötariffin uusille tuulivoimaloille, bio-kaasusta sähköä tuottaville laitoksille sekä pienille puuta polttoaineena käyttäville sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksille. Metsähakkeella tuotetulle sähkölle maksetaan syöttötariffia, joka on sidottu päästöoikeuden hintaan ja turpeen veroon.

Metsähake oli edelleen kilpailukykyinen polttoaine yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa, mutta kivihiilen alhaisen hinnan vuoksi hallitus päätti parantaa kotimaisten polttoaineiden metsähakkeen ja turpeen kilpailukykyä alentamalla turpeen veroa ja sen seurauksena metsähakkeen tuotantotukea. Turpeen veron laskusta johtuva muutos tuli voimaan vuoden 2015 alusta.

Tuulivoiman hallinnollisten esteiden poistamistyötä jatkettiin. Ympäristöministeriön johdolla valmisteltiin valtioneuvoston asetusta tuulivoiman meluarvoista, mutta eri tahojen toisistaan poikkeavien näkemysten vuoksi valmistelu jatkuu vuonna 2015. Merituulivoiman demonstraatiohankkeelle myönnettiin energiatukea 20 miljoonaa euroa. Pienimuotoisen sähköntuotannon edistämistä pohtiva työryhmä sai ehdotuksensa valmiiksi.

Liikenteen biopolttoaineiden jakeluvaikeus nousee portaittain 6 %:sta vuonna 2011 20 %:iin vuonna 2020. Kolmelle toisen sukupolven biopolttoaineita valmistavalle biojalostamolle myönnettiin energiatukea yhteensä 45,3 miljoonaa euroa.

Energian loppukulutus jaettuna bruttokansantulo pienenee

Valtioneuvoston periaatepäätös vuodelta 2010 kertoo energiatehokkuustoimenpiteistä, joilla toteutetaan Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiaa. Periaatepäätös, joka sisältää noin 50 toimenpidekorkeusmuutosta, perustui energiatehokkuustoimikunnan yksimieliseen mietintöön. Vuoden 2011 hallitusohjelman mukaisesti energiatehokkuuden ja energiansäästön edistämistä on jatkettu energiatehokkuustoimikunnan esityksiä noudattaen ja toimeenpanoa seuraten. Joulukuussa 2012 tuli voimaan energiatehokkuusdirektiivi, millä korvattiin energia-palveludirektiivi ja sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP) direktiivi. Direktiivin toimeenpaneva lainsäädäntö ml. energiatehokkuuslaki tuli voimaan 1.1.2015.

Valtion solmimat energiatehokkuussopimukset elinkeinoelämän sekä kunta-alan kanssa kattavat noin 80 prosenttia Suomen energiankäytöstä. Sopimukseen liittyneet yritykset ja kunnat raportoivat toteuttaneensa vuosina 2008–2013 toimia, jotka tuottavat vuositasolla noin 6,7 terawattitunnin lämpöenergian ja polttoaineiden säästön sekä 2,6 terawattitunnin sähkönsäästön ja vuosittaisen noin 556 miljoonan euron säästön energiakustannuksissa. Energiatehokkuussopimukset ovat keskeinen osa Suomen energiatehokkuustoimintaa ja niiden jatkaminen energiatehokkuusdirektiivin tarkastelukaudesta 2014–2020 varmistettiin loppuvuodesta 2013 allekirjoitetuilla aiesopimuksilla jatkaa sopimuksia nykyisen kauden 2008–2016 jälkeen vuosille 2017–2020. Kuluttajien energianeuvontaa jatkettiin. Tuotteiden energiatehokkuutta parantavia ekosuunnittelu- ja energiamerkintävaatimuksia tuli vuoden 2014 aikana voimaan useille tuoteryhmille. Energiatehokkuuden käytännön toimeenpanotehtävät siirrettiin vuoden 2014 alusta alkuun Energiavirastoon (aikaisemmin Energiamarkkinavirasto).

1.2.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

Elinkeino- ja innovaatio-osasto käytti 4 333 022 euroa kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin vuonna 2014. Määrä jakautui siten, että 3 253 426 euroa käytettiin Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksuun ja osuuteen eläkemaksuista. Muiden kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja sekä OECD:n maksuosuuksia maksettiin 229 596 euroa. Kansainvälisten rahoituslaitosten, järjestöjen ja yhteistyöorganisaatioiden maksuosuuksiin oli varattu yhteensä 1 200 000 euroa. Kyseinen raha on tarkoitettu yhteistyöhön Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin EBRD:n sekä Kansainvälisen rahoitusyhtiön IFC:n kanssa. Vuonna 2014 rahoitettiin kahta EBRD:n hanketta yhteensä 850 000 eurolla.

32.20.41. Yleisavustus eräille yhteisöille ja järjestöille elinkeinopolitiikan edistämiseksi

Elinkeino- ja innovaatio-osaston ohjauksessa toimii 7 ulkomaankauppaa ja elinkeinopolitiikkaa sekä yritysten kansainvälistymistä edistävää valtionapuyhteisöä, joista suurin on Finpro ry, ml. Invest In Finland -toiminto ja vuoden 2015 alusta alkaen Visit in Finland -toiminto (MEK).

Yleisavustusta yhteisöjen toimintaan on vuonna 2014 osoitettu yhteensä 27 504 600 euroa, josta 25 185 000 euroa elinkeino- ja innovaatio -osaston ohjauksessa oleville yhteisöille.

Vuonna 2014 momentille 32.20.41. myönnettiin ensimmäisessä lisätalousarviossa määrärahaa osana hallituksen kasvuohjelmaa Team Finland -toimintaan yritysten kansainvälistymiseen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen 29 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi toisessa lisätalousarviossa osoitettiin 1,3 miljoonaa euroa elintarvikeohjelman toteuttamiseen sekä viisi miljoonaa euroa ICT -sektorin uuden yritystoiminnan kansainvälistymisen vauhdittamiseen sekä yritysten tukemiseen niiden hakiessa uusia korvaavia vientimarkkinoita Venäjän laskevan viennin tilalle.

Taulukko 9. Finpro ry:n tavoitteiden toteumat 2012 - 2014

	2012	2013	2014
Pk-yritysten osuus asiakkaista (% kaikista asiakkaista)	78	79	79
Finpron neuvontapalveluasiakkaiden lukumäärä (kpl)	1 850	1 700	1 437
Palveluiden hyödyllisyys yritysten kannalta (1-4)	3,95	3,98	3,93

Vuonna 2014 Finpro ry:llä oli kaikkiaan 58 vientikeskusta (ml. 11 partneritoimistoa ja 5 projektitoimistoa) yhteensä 45 valtiossa ja 10 alueellista yksikköä kotimaassa.

Vuonna 2014 Finpro ry:n toimintaa uudistettiin. Uudistuksessa Finpro ry:n maksulliset konsultointitoimet ulkoistettiin omaksi erilliseksi yhtiöksi. Muutoksen jälkeen valtion yleisavustus kohdennetaan pelkästään Finpro ry:n yleishyödyllisiin toimihintoihin. Lisäksi Finpro ry:n uudistuksen yhteydessä valtion virastona toimiva Matkailun edistämiskeskus MEK lakkautetaan ja sen toiminnot siirretään osaksi Finpro ry:tä vuoden 2015 alusta alkaen.

Vuonna 2014 globaalin talouden epävakaus ja Suomen lähialueiden poliittinen tilanne vaikuttivat ja hidastivat osaltaan ulkomaisten yritysten uusien investointipäätösten tekoa. Kansainvälisesti mitattuna ulkomaiset suorat investoinnit olivat kasvu-uralla, mutta ne suuntautuivat enenevässä määrin kehitysmaihin. Kilpailu pääomista oli kovaa ja tämä heijastui myös Invest in Finlandille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Invest in Finland (IIF) käynnisti vuoden 2014 aikana useampia johtamiseen, organisaatioon ja toimintatapoihin liittyviä muutoksia, joiden konkreettiset tulokset ovat nähtävissä vasta myöhemmin. Lisäksi IIF jatkoi toimialafokusointia ja aktiivisessa työstössä toimialoista olivat erityisesti ICT, konesalit ja cleantech. Muuttuvassa toimintaympäristössä IIF:n asiakastytyväisyys on pysynyt korkealla.

Taulukko 10. Invest in Finlandin tavoitteiden toteuma 2012, 2013 ja 2014

	2012	2013	tavoite 2014	toteuma 2014
Investointien työllistävyys, työpaikkojen kappalemäärä	3 638	591	600	173
Investointien taloudellinen merkitys, miljoonaa euroa	355	416	450	299
Kansallinen välitavoite investointistrategian tavoitteen saavuttamisessa	39,10 %	39,40 %	40,00 %	Unctad julkaisee elokuussa 2015
Yritysten asiakastytyväisyys	4,09	4,34	4,1	4,31

Työelämä- ja markkinaosaston toimesta maksetaan valtioavustusta Standardisoimisryhdistys SFS ry:lle, Motiva Services Oy:lle pohjoismaisen ympäristöjärjestelmän ylläpitoon ja FiBS ry:lle vastuulliseen yritystoimintaan liittyen.

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry on elinkeinoelämälle ja julkishallinnolle palveluja tuottava järjestö, joka luo puitteet standardisoinnille ja sen hyötyjen saavuttamiselle myös Suomessa. Vuonna 2014 SFS:lle myönnettiin 1 330 000 euroa.

Pohjoismaisen ympäristömerkintäjärjestelmän avulla kannustetaan valmistajia ja palveluntarjoajia tarjoamaan ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja. Samalla pyritään antamaan kuluttajille ja hankkijoille tietoa keskimääräistä vähemmän ympäristöä kuormittavista tavaroista ja palveluista. Näillä toimenpiteillä parannetaan paitsi ympäristön tilaa myös kilpailukykyä ja luodaan mahdollisuuksia uusille innovaatioille. Motiva Services Oy:lle myönnettiin 160 000 euroa vuonna 2014.

FiBS ry:n avulla edistetään taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullista yritystoimintaa Suomessa. Tavoitteena on saada yritykset omaksumaan yhteiskuntavastuu osaksi arjen strategista johtamista ja tehdä yhteiskuntavastuusta yritysten konkreettinen menestystekijä niin asiakkaista, työntekijöistä kuin sijoittajistakin kilpailtaessa. Vuodelle 2014 FiBS ry:lle myönnettiin 70 000 euroa.

32.20.42 Innovaatiokeskittymien kehittäminen

Innovaatiokeskittymien kehittämisen määrärahaista valtaosa on osoitettu Tekesille Innovatiiviset kaupungit -ohjelman (INKA) toteuttamiseen. Määrärahaa on käytetty työ- ja elinkeinoministeriön INKA- ohjelmaan hyväksymien viiden temaattisen painopisteen mukaisiin kehittämishankkeisiin sekä ohjelman kansallisiin tukitoimenpiteisiin. Rahoitus kohdistuu seuraaville aloille: Biotalous, Tulevaisuuden terveys, Kyberturvallisuus, Kestävät energiaratkaisut sekä Älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus. Ohjelmaan valitut painopistealueet tukevat hyvin bio-, cleantech-, digitalisaatio- ja terveysalan kansallisten strategioiden toteuttamista.

Ohjelma käynnistyi vuoden 2014 alusta ja sitä toteuttaa Tekes. Ohjelmaan kuuluvilla 12 kaupunkiseuduilla on valmisteltu yhteistyössä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa hankkeita, joista vasta muutamia käynnistyi syksyllä mm. Smart Sundom Grid Vaasan seudulla. Vuonna 2014 Tekes myönsi rahoitusta yhteensä 4,6 miljoonaa euroa pääasiassa aktivointiin, verkottamiseen ja hankevalmisteluun. Jatkossa ohjelmassa painottuvat valmisteltujen hankkeiden toteutus ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Vuoden loppuun mennessä Tekesissä oli hankesesityksiä käsiteltävänä ohjelman perusrahoituksesta yhteensä 64 kapaletta, joiden kokonaisbudjetti on 27 miljoonaa euroa. Ohjelman toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan arvioida vasta myöhemmin.

Innovaatiokeskittymiä koskevan politiikkavalmistelun tueksi käynnistettiin selvitys alueellisten innovaatioalustojen tuloksellisuudesta ja niiden edelläkävijyydestä kysyntä- ja käyttäjälähtöisen innovaatiotoiminnan toteuttamisessa Suomessa. Lisäksi selvitettiin kokeiluihin ja nopean kehittämisen toimintatapoja ja periaatteita innovaatiotoiminnassa sekä muiden maiden hyviä politiikkakäytäntöjä ja toimintamalleja. Innovaatiokeskittymiin liittyvänä toimenpiteenä työ- ja elinkeinoministeriö osallistui pääkaupunkiseudulla toimivan hyvinvointialan innovaatio-ekosysteemin kansallisen yhteistyön syventämiseen ja laajentamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti viiden muun Itämeren maan ja Nordic Council of Ministers kanssa Itämeren alueen innovaatiokeskittymille ja niiden pk-yrityksille ja klustereille suunnatun hankehaun. Tämä BSR Innovation Express 2014 toteutettiin toisen kerran ja sillä vahvistetaan Itämeren alueen innovaatiokeskittymien ja pk-yritysverkoston kansainvälistymistä ja verkottumista. Rahoitusta haki yhteensä 85 hankekonsortiota 6 hakijamaasta. Yhteensä 45 hakemusta hyväksyttiin rahoitettavaksi. Näistä suomalaisten koordinoimia oli yhteensä 4 hakemusta.

EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden rahoitusohjelman Horisontti 2020:n parempaan kansalliseen hyödyntämiseen tähtäävän Horisontti Haltuun -projektin puitteissa vahvistettiin kansallista viestintää ja verkostotoimintaa. Vuoden aikana järjestettiin kaksi laajempaa keskustelutilaisuutta ja useita pienempiä keskustelutilaisuuksia Horisontti 2020-ohjelman eri sidosryhmiensä kanssa. Näiden avulla tuotettiin Suomen kantoja ja vahvistettiin ennakkovaikuttamista komissioon rahoituksen suuntaamiseen suomalaisia paremmin hyödyttävällä tavalla. Kansallisten rahoittajaorganisaatioiden kanssa edistettiin hankkeiden valmistelurahoitusta ja kansallisten rahoitusmallien synergioita. Ohjelmakomiteajäsenten yhteistyötä ja kytkeytymistä kansallisten prioriteettien ja strategisten ohjelmien toteuttamiseen tiivistettiin. Lisäksi vahvistettiin keskeisten sidosryhmien tiedonvaihtoa kehittämällä uusia toimintaa tukevia sähköisiä keskustelualustoja.

32.20.43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin

Yhteishankkeiden tavoitteena on toteuttaa kattava määrä yritysten yhteisiä näyttelyosallistumisia eri toimialoille ja eri markkina-alueille. Yritysten kansainvälistymistä tehostetaan myös yhteisillä verkostohankkeilla ja kumppanuusohjelmilla, joihin osallistumalla pk-yritykset saavat konkreettista tukea kansainvälistymisensä alkutaipaleella. Lisäksi yhteishankkeiden kautta tuetaan mm. markkinaselvityksiä, markkinaselvitysmatkoja, koulutusta, ulkomaisia lehtimiesvierailuja, laajoja viestintäkampanjoita sekä yritysten kansainvälistymiseen liittyviä laajempia strategisia hankkeita. Yhteishankkeiden vaikuttavuutta arvioidaan 5 vuoden välein. Vuoden 2014 syys-talvella yhteishankkeiden vaikuttavuudesta tehtiin selvitys, joka julkaistaan alkuvuonna 2015.

Vuonna 2014 momentille 32.20.43. myönnettiin valtuutta talousarvion mukaan 14,8 miljoonaa euroa. Tätä valtuutta leikattiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 5 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 voitiin käyttää myös vuodelta 2013 siirtynyt käyttämätön 4,2 miljoonan euron valtuus. Täten vuoden 2014 valtuusmäärä oli yhteensä 14 miljoonaa euroa. Tämä valtuus saatiin käytettyä kokonaisuudessaan vuoden 2014 aikana.

Vuoden 2014 yhteishankkeiden valtuus oli edellisvuotta lähes 35 prosenttia pienempi. Pienentynyt valtuus vähensi niin hankkeiden lukumäärää kuin niihin osallistuvien yritysten määrää. Vuonna 2013 yhteishankkeisiin osallistui 1 749 yritystä ja sitä edellisenä vuonna 2 250 yritystä, kun vuoden 2014 vastaava luku oli enää 1 469 yritystä. Vuonna 2014 ministeriö jatkoi sen toiminnan kannalta keskeisiä strategisia kärkihankkeita, kuten Cleantech Finland-, Future Learning Finland- ja Finland Care -ohjelmia. Osa strategisista hankkeista siirrettiin jo vuonna 2014 Team Finland -kasvuohjelmasta rahoitettavaksi. Vuonna 2015 strategisia hankkeita ei enää rahoiteta momentilta 32.20.43.

Taulukko 11. Kansainvälistymisavustushakemusten määrä ja kohdistumien

	2012	2013	2014
Hakemusten lkm, kpl	354	331	248
Myönteisten päätösten lkm, kpl	328	263	226
Osallistuvien yritysten lukumäärä, kpl	2 250	1 749	1 469
Verkostohankkeet ja kumppanuusohjelmat	76 päätöstä	73 päätöstä	57 päätöstä
Kansainväliset näyttelyt	151 päätöstä	116 päätöstä	116 päätöstä
Myönnetty, milj euroa	24,0	17,9	14,0

32.20.44. Valtionavustus yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä

Valtionavustuksilla yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä tuetaan suomalaisten pk-yritysten etabloitumiseen ja tuotannollisen tai palvelutoiminnan aloittamiseen tarvittavien selvityshankkeiden tekemistä tai Venäjällä jo toimivan tytäryrityksen kehittämistä.

Taulukko 12. Avustus pk-yritysten hankevalmisteluun Venäjällä

	2012	2013	2014	Yhteensä
Hakemusten lukumäärä	10	26	20	56
Myönteisten päätösten lkm	10	24	18	52
Siirtomääräraha (3 v.), euroa	1 000 000	700 000	1 400 000	3 100 000
Myönnetty määrä, euroa	460 500	953 700	869 200	2 283 400

32.20.46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Laivanrakennuksen innovaatiotuki on tarkoitettu Suomessa rekisteröidylle laivanrakennusyritykselle, laivankorjausyritykselle ja laivankonversioyritykselle uuden alustyyppin kehittämiseen ja suunnitteluun, aluksen innovatiivisiin osiin, jotka voidaan erottaa aluksesta erillisinä osina sekä innovatiivisten tuotanto-, suunnittelu- ja logistiikkamenetelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Vuoden 2011 kolmannessa lisätalousarviossa myönnetystä 16 000 000 euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutettiin 3 200 000 euroa vuoden 2013 neljännessä lisätalousarviossa. Alushanke, jolle tukea myönnettiin, valmistui keväällä 2014, jolloin vuoden 2011 siirtomääräraha ei olisi enää ollut käytettävissä viimeisen maksatuserän suorittamiseen. Vuoden 2014 ensimmäiseen lisätalousarvioon tehtiin tätä peruutusta vastaava lisäys, 3 200 000 euroa.

STX Finland Oy:n myytiin saksalaiselle Meyer Werft -yhtiölle syksyllä 2014 julkistetulla kaupalla. Kaupan mukana saatiin Turkuun myös kaksi isoa risteilijälaivatilausta, joihin uusi telakayhtiö halusi hakea laivanrakennuksen innovaatiotukea. Vuoden 2014 kolmanteen lisäbudjettiin myönnettiin 10 000 000 euron määräraha, joka sijoitettiin joulukuussa 2014 näiden kahden laivan innovatiivisiin osiin. Tätä varten saatettiin uudelleen voimaan myös laivanrakennuksen innovaatiotukiasetus (955/2014).

Vuonna 2014 laivanrakennuksen innovaatiotukea oli momentilla yhteensä 13 200 000 euroa. Tästä määrärahasta 10 000 000 euroa oli uutta määrärahaa, ja 3 200 000 euroa teknisesti uudelleen käyttöön otettua ja jo aikaisemmin sidottua rahaa. Uusia päätöksiä tehtiin kahdelle hankkeelle. EU:n laivanrakennuksen tukiohjelma päättyi vuodenvaiheessa 2014/2015.

Taulukko 13. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Myöntövuosi	2010	2011	2012	2013	2014
Hankkeiden määrä	2	5	0	7	2
Tuen määrä (milj. euroa)	4,514	14,862	0	38,937	10
Hankkeiden työllistävä vaikutus (htv)	740	4910	0	12 385	11 000
Euroa/htv	6100	3026	0	3 144	909

32.20.47. Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset

Finnvera Oyj:n toiminnalle on asetettu itsekannattavuustavoite, jonka mukaan Finnvera Oyj:n tulee pitkällä aikavälillä kattaa omat toimintakustannuksensa sekä vastuullaan olevat luotto- ja takaustappiot liiketoiminnastaan saamallaan tuloilla.

Valtio korvaa Finnvera Oyj:lle osan pk- rahoituksessa syntyneistä luottotappioista. Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 2014 antaa Finnvera Oyj:lle valtuudet osallistua pk- yritysten joukkovelkakirjalainojen merkitsemiseen 1.7.2014 - 31.12.2017 välisenä aikana. Loppuvuodesta 2014 valtuutta laajennettiin, ja vuoden 2015 alusta Finnvera Oyj:n on ollut mahdollista rahoittaa EU:n pk- määritelmää suurempia yrityksiä aina 300 miljoonan euron liikevaihtoon asti. Järjestely on määräaikainen vuoden 2017 loppuun asti. Lisäksi hallitus päätti kesäkuussa 2014 Finnvera Oyj:n riskinoton lisäämistä korottamalla valtion korvausosuutta valtioneuvoston I ja II ulkopuolella syntyneistä luotto- ja takaustappioista. Lähinnä Etelä-Suomea koskeva valtion korvausosuus nostetaan 40 prosentista 55 prosenttiin. Vuoden 2014 alusta alueellisen korkotuen piiriin kuuluvien lainojen ja erityiskorkotuen piirissä olevien lainojen myöntäminen lopetettiin.

Finnvera Oyj myönsi vuonna 2014 rahoitusta pk-yrityksille kotimaassa yhteensä 1,0 miljardia euroa, mikä oli noin viidenneksen enemmän kuin vuonna 2013. Kasvuun vaikutti osaltaan aiemmin myönnettyjen rahoitusten uudelleenjärjestelyt. Finnvera Oyj rahoitti vuonna 2014 pk- rahoituksessa lähes 3 300 aloittavaa yritystä sekä noin 2 200 kasvuyritystä, ja myötävaikutti rahoituksellaan noin 8 100 uuden työpaikan syntymiseen. Finnvera Oyj:lla oli vuoden 2014 lopussa noin 29 000 asiakasta ja sen vastuukanta oli pk- rahoituksessa 2,8 miljardia euroa. Vuonna 2014 momentilta ei maksettu korkotukia.

Taulukko 14. Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset vuosina 2012–2014 (32.20.47)

	2012	2013	2014
Korkotuet ja tappiokorvaukset (milj. euroa)	58,2	60,3	53,3

32.20.48. Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille

Vienninrahoitus pyrkii parantamaan osaltaan suomalaisten vientiyriyten edellytyksiä menestyä globaaleilla markkinoilla. Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvan rahoitusjärjestelmän puitteissa (1543/2011) Suomen Vientiluotto Oy allekirjoitti vuonna 2014 yhteensä 1,7 miljardin euron arvosta vienti- ja alusluottosopimuksia ja antoi ehdollisia rahoitustarjouksia yhteensä 2,8 miljardin euron arvosta. Rahoitushakemuksia vastaanotettiin yhteensä 4,4 miljardin euron arvosta. Vienninrahoituksen kysyntä on kasvanut rahoitusmarkkinoiden tarjonnan kiristytessä erityisesti pitkäaikaisessa vienninrahoituksessa.

Suomen Vientiluotto Oy hallinnoi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmää. Katsausvuoden aikana tehtiin rajattu määrä luottosopimuksia korontasaukseen liittyen. Korontasauksen kysyntä on laskenut viime vuosina, sillä yritykset tarvitsevat myös vientiluottorahoitusta hankkeiden rahoitukseen. Nostamattomia korontasausvarauksia ei ollut.

Vientitakuulain 6 §:n mukaisia erityisriskinoton vastuita oli voimassa joulukuun 2014 loppuun mennessä yhteensä 1,5 miljardia euroa. Määrä nousi vuoden aikana merkittävästi. Erityisriskinoton vastuita voi olla enintään 3,0 miljardia euroa.

Osana kasvua ja vientiä tukevan toimintaympäristön kehittämistä, vienninrahoituksen valtuuksia (vientitakuut, vientiluotot, korontasaus) nostettiin merkittävästi. Lakimuutokset tulivat voimaan kesällä 2014.

Taulukko 15. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (32.20.48)

	2012	2013	2014
Korkotuki- ja muut maksut	14,4	10,5	7,1
Uudet korontasaussopimukset	28	63	602
Korontasaussopimuskanta vuoden lopussa	1 129	800	1 168

Lisäksi korontasaustoiminnasta kertyi valtiolle korkohyvityksiä vuonna 2014 yhteensä 19,5 miljoonaa euroa (25,2). Suojausmenoja aiheutui 7,1 miljoonaa euroa (10,5).

32.20.80. Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan

Rahoitusmarkkinakriisin aikana otettiin käyttöön OECD-ehtoinen väliaikainen viennin ja kotimaisten alusluottojen jälleerahoitusjärjestelmä, jossa varainhankinta tapahtui Valtiokonttoriin kautta. Järjestelmän piiriin ei ole otettu uusia hankkeita 31.12.2012 jälkeen. Vuonna 2014 nostettiin lainoja tehdyistä luottovarauksista. Nostot jatkuvat nostosuunnitelmien mukaisesti vuoteen 2015 asti.

Taulukko 16. Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n toimintaan vuosina 2012–2014 (32.30.80)

	2012	2013	2014
Myönnetyt lainat			
kpl	6	0	1
milj. euroa	1 091	0	32,8
Lainojen nostot (milj. euroa)	882	943	401,7

Lainanostojen lisäksi momentilta maksetaan Valtiokonttorin mahdollisiin suojaustoimenpiteisiin liittyvät suojauskulut. Kysymyksessä on lainamuotoinen rahoitus, joka tuloutuu valtiolle myöhempinä vuosina pääomalyhennyksinä sekä korkotuloina.

32.20.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan

Kysymyksessä on arviomäärärahamomentti, joka turvaa Finnvera Oyj:n vienninrahoitukseen liittyvää varainhankintaa poikkeustapauksissa. Lainavaltuus on enintään 200 miljoonaa euroa. Rahoitusmarkkinoiden toiminnan ollessa sellaisessa häiriötilanteessa, että se estäisi Finnvera Oyj:tä hankkimasta markkinoilta varainhankintaan tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa lyhytkaista enintään 12 kuukauden pituista lainaa käypää korkoa vastaan.

32.20.87. Pääomalaina Finnvera Oyj:lle

Momentin 5 miljoonan euron vuotuista määrärahaa saa käyttää osakeyhtiölain (624/2006) 12 luvun 1 §:ssä tarkoitetun korottaman ja vakuudettoman pääomalainan myöntämiseen Finnvera Oyj:lle käytettäväksi Aloituserahasto Vera Oy:n pääomittamiseen. Mikäli Aloituserahasto Vera Oy:n rahoitustoiminnasta syntyy tappioita, laina voidaan jättää takaisinperimättä. Rahasto tekee sijoituksia aikaisen vaiheen teknologiayrityksiin sekä teknologiaintensiivisiin tai innovatiivisiin palveluyrityksiin.

Vuoden 2014 talousarviossa osoitettiin momentille määrärahaa 5 miljoonaa euroa osana hallituksen keväällä 2013 linjaamaa kasvurahoitusohjelmaa vuosille 2014 - 2017.

32.20.88. Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle

Vuoden 2014 talousarviossa osoitettiin momentille määrärahaa 30 miljoonaa euroa osana hallituksen keväällä 2013 linjaamaa kasvurahoitusohjelmaa vuosille 2014 - 2017. Suomen Teollisuussijoitus Oy käytti määrärahan Kasvurahastojen rahasto II:n sijoitussitoumuksen toisen 30 miljoonan euron suuruisen osan maksamiseen. Yhtiön panostukset yhteensä 130 miljoonan euron suuruiseen KRR II –rahastoon ovat yhteensä 60 miljoonaa euroa. KRR II:n tavoitteena on tehdä rahastosijoituksia noin 10 kohderahastoon, joiden kautta vauhditetaan noin 100 pk-yrityksen kasvua. Kohdeyhtiöihin on arvioitu kanavoituvan rahoitusta yhteensä jopa miljardi.

Valtion vuoden 2014 I lisätalousarviossa momentille osoitettiin 50 miljoonan euron määräraha uudistuva teollisuus -sijoitusohjelman käynnistämiseen. Yhteensä 100 miljoonan euron suuruisen ohjelman tavoitteena on teollisten yritysten uudistaminen, monipuolistaminen ja kasvu erityisesti biotalouden, cleantechin, terveysteknologian ja digitalouden alalla. Ohjelman puitteissa valikoituihin kohdeyhtiöihin arvioidaan kohdistuvan jopa 300 - 400 miljoonan euron rahoitus.

Vuonna 2014 Suomen Teollisuussijoitus Oy:n osakepääomaa korotettiin 80 miljoonalla eurola (edellinen korotus 50 miljoonaa euroa vuonna 2012).

Suomen Teollisuussijoitus Oy:n hallinnoimien ohjelmien vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti erikseen.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

32.20.45. Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu

Pk- yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelua sekä yrityksen toiminnan alkuvaiheen kehittämistoimenpiteitä koskeviin avustuspäätöksiin käytettiin määrärahaa 2,2 miljoonaa euroa 181 pk-yrityksen hankkeeseen (2013 käyttö avustuspäätöksiin 6,7 miljoonaa euroa 527 hankkeeseen ja 2012 käyttö 9,2 miljoonaa euroa 703 hankkeeseen). Maksuspäätöksiin käytettiin yhteensä 2,7 miljoonaa euroa.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Harvaan asutulla alueella sijaitsevien pk-yritysten kuljetuskustannusten tasaamiseen maksettiin momentilta vuonna 2014 1,4 miljoonaa euroa 252 pk-yritykselle (2013 käyttö 4,1 miljoonaa euroa 313 yrityselle ja 2012 käyttö 6,0 miljoonaa euroa 338 yrityselle).

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Momentin määrärahaa käytettiin 343,8 miljoonaa euroa. Lisäksi käytettiin vuodelta 2013 siirtynyttä määrärahaa 212,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin yhteensä 556,3 miljoonaa euroa (2013 462,3 miljoonaa euroa ja 2012 454,2 miljoonaa euroa). Vuonna 2014 momentilta rahoitettavien palvelujen piirissä oli keskimäärin 58 000 henkilöä, mikä on runsas 6 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 2013.

Työvoimakoulutukseen käytettiin 224,3 miljoonaa euroa, mikä on 8,9 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2013. Ammatillisen koulutuksen osuus oli 172 milj. euroa ja kotoutumiskoulutuksen 50 milj. euroa. Työvoimakoulutuksessa oli keskimäärin 24 500 henkilöä, mikä on hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Kolmen kuukauden kuluttua ammatillisen työvoimakoulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä oli 39,2 %, mikä on 2,2 % -yksikköä enemmän kuin vuonna 2013 (2012 34,2 %). Opiskelijapalaute ammatillisesta koulutuksesta on hyvällä tasolla edelleen; vuonna 2014 83 % vastaajista antoi ammatilliselle koulutukselle hyvän tai erinomaisen yleisarvosanan.

Työllistämiseen käytettiin 294,3 miljoonaa euroa, mikä on 72,4 miljoonaa euroa (32,6 %) enemmän kuin vuonna 2013. Työllistettynä oli keskimäärin 31 380 henkilöä, jossa on kasvua edellisestä vuodesta 44,3 %. Kolmen kuukauden kuluttua palkkatuetun työn päättymisen jälkeen työttömänä oli 46,0 %, mikä on 0,7 %-yksikköä vähemmän kuin vuonna 2013 (2012 47,3%).

Valmennuksiin ja kokeiluihin käytettiin 28,5 miljoonaa euroa (2013 16,8 milj. euroa).

32.30.45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaisiin avustuksiin käytettiin myöntämisvaltuutta 32,1 miljoonaa euroa 489 hankkeeseen (2013 käyttö 26,9 miljoonaa euroa 563 hankkeeseen ja 2012 käyttö 30,3 miljoonaa euroa 568 hankkeeseen). Momentin mukaisia avustuksia myönnettiin erityisesti pk-yritysten kasvua, kansainvälistymistä ja innovaatiotoimintaa edistäviin sekä pk-yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin. Momentin määrärahan käyttö oli 26,3 miljoonaa euroa (2013 käyttö 24,1 miljoonaa euroa ja 2012 25,0 miljoonaa euroa).

Vuonna 2014 jaettiin momentilta äkillisen rakennemuutoksen (ärm) valtuutta ELYille 20 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2014 oli käytettävissä vuodelta 2013 siirtynyt ärm- valtuus 10,4 miljoonaa euroa. Yritystukilain mukaisia avustuspäätöksiä tehtiin 168 hankkeelle yhteensä 20,3 milj. eurolla. Vuonna 2014 momentin 32.30.45 ärm- valtuudesta myönnettyllä yritystukilain mukaisella avustuksella arvioidaan myötävaikutettavan 766 uuden työpaikan syntymiseen. Lisäksi alueilla on käytetty äkillisten rakennemuutosten vaikutusten lieventämiseen myös EU:n ohjelmakauden 2007–2013 rakennerahasto-ohjelmien varoja.

32.30.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin

Myöntämisvaltuutta käytettiin 8,3 miljoonaa euroa 14 päätökseen (2013 5,2 miljoonaa euroa 43 päätökseen ja 2012 8,1 miljoonaa euroa 43 päätökseen). Momentin määrärahan käyttö oli 14,3 miljoonaa euroa (2013 14,3 miljoonaa euroa ja 2012 18,5 miljoonaa euroa).

32.30.50. Palkkaturva

Määrärahaa oli yhteensä 41,0 miljoonaa euroa, josta käytettiin 35,5 miljoonaa euroa (2013 käyttö 39,1 miljoonaa euroa ja 2012 käyttö 36,1 miljoonaa euroa). Palkkaturvaa saaneiden työntekijöiden lukumäärä oli 8 188 vuonna 2014, 9 306 vuonna 2013 ja 8 231 vuonna 2012.

Kotouttaminen

32.70.30. Valtion korvaukset kunnille

Momentin vuoden 2014 talousarvion määräraha oli 94,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 106,6 miljoonaa euroa, määrärahan käyttö ylittyi 11,9 miljoonalla eurolla (2013 käyttö 102,2 miljoonaa euroa, 2012 käyttö 80,8 miljoonaa euroa).

EU:n Solid- rahastosta on rahoitettu AFRO-, VIPRO-, HAAPA- ja SYLVIA- hankkeita yhteensä 2 119 239 eurolla vuonna 2014.

Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

32.40.50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle

Avustuksen perusteena on edistää Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry:n aktiivisuutta kuluttajapolitiikassa ja sitä kautta lisätä kotitalouksien toimivuutta ja tehokkuutta sekä parantaa kuluttajien omia toimintaedellytyksiä. Vuonna 2014 liitolle myönnettiin 673 000 euroa.

32.01.01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot

Avustus Kuntaliitolle Julkisten hankintojen neuvontayksikön toimintaan

Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoista myönnettiin 250 000 euroa Suomen Kuntaliiton organisaatiossa toimivalle julkisten hankintojen neuvontayksikölle, mistä käytettiin 200 000 euroa vuonna 2014. Avustuksen maksamisen edellytyksenä on ollut, että Suomen Kuntaliitto ry osoittaa toimintaan vähintään vastaavan suuruisen taloudellisen panoksen. Julkisten hankintojen neuvontayksikön toiminnalla tavoitellaan tehokasta, avointa ja osaavaa julkista hankintatoimintaa, joka takaa yrityksille tasapuoliset ja avoimet mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluita ja urakoita julkiselle sektorille. Neuvontayksikön toiminnassa keskityttiin varsinaisen neuvontatoiminnan ohella aktiiviseen tiedotustoimintaan hankintalainsäädännön sisällöstä ja ajankohtaisista muutoksista sekä harmaan talouden torjunnan edistämiseen julkisissa hankinnoissa. Neuvontayksikön työ oli vuonna 2014 kysyttävää ja tuloksellista. Neuvontayksikkö on osoittautunut tarpeelliseksi myös siitä syystä, että se on poistanut neuvontakysyntää, joka aikaisemmin on kohdistunut suoraan ministeriöön.

Muut menot

Vuoden 2013 lisätalousarviossa varattiin 6 100 000 euroa Valkeakoskella toimineen Avilon Fibres Oy :n varastoidun rikkihiilen ja muiden kemikaalien poiskuljettamiseen ja hävittämiseen sekä vaaralliseksi arvioidun tuotantolinjan puhdistamiseen tai mahdolliseen purkamiseen. Tämä työ saatiin päätökseen syykaudella 2014. Kemikaalien hävittämiseen ja poiskuljettamiseen käytettiin yhteensä 4 727 556,70 euroa.

Vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa täydennettiin Avilon Fibers Oy:n vaarallisten kemikaalien hävittämiseen ja poiskuljettamiseen myönnetyn määrärahan perusteita siten, että niitä voitiin käyttää myös Kromipinta Oy ja Kiinteistöosakeyhtiö Orimattilan Ravitie 5:n vaarallisten jätteiden ja kemikaalien asianmukaiseen hävittämiseen, mistä kertyi yhteensä 257 406,05 euroa menoja. Kemikaalien hävittämisen osalta työ saatiin päätökseen joulukuussa 2014. Kummassakaan tapauksessa konkurssipesän varat eivät riittäneet vaarallisten kemikaalien hävittämiseen.

Alueiden kehittäminen ja rakenerahastopolitiikka

32.50.43. Maakunnan kehittämisasiä

Suurin osa (94 %) momentin määrärahasta jaettiin vuoden 2014 alussa valtioneuvoston päätöksellä maakunnan liittojen käytettäväksi. Maakunnan liitot käyttävät määrärahaa maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman mukaisesti mm. elinkeinotoimintaa tukeviin ja kilpailukykyä parantaviin toimenpiteisiin sekä pienimuotoisiin selvitys- ja kehittämishankkeisiin. Määrärahalla on tuettu myös kaupunkipolitiikan ja saaristopolitiikan tavoitteiden toteuttamista.

32.50.62. Maaseudun kehittäminen

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä valmisteli ja toteutti valtakunnallista maaseutupolitiikkaa muun muassa hankkeilla, ohjelmatyöllä ja viestinnällä. Valtakunnallisia maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeita rahoitettiin määrärahasta yhteensä 1 023 000 eurolla; 15 uutta hanketta (ml. maaseutupolitiikan uudet teemaverkostot) ja 3 jatkohanketta. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnoimasta Maatilatalouden kehittämisasiärahastosta (Makera) rahoitettiin yhteistyöryhmän hankeryhmän esityksestä seitsemän uutta hanketta, yhteensä noin 510 000 euroa. Uusien hankkeiden teemat vuonna 2014 olivat elinkeinot ja ekosysteemit (Makerahaun teema), elämänlaatu, asuminen ja palvelut, osallisuus ja lähidemokratia sekä paikallinen ja paikkaperustainen kehittäminen.

Kylätoiminnan valtakunnallista kehittämistä tuettiin valtionavulla 1 100 000 eurolla, joka ja kaantui Suomen Kylätoiminta ry:lle, Svensk Byaservicelle ja 19 maakunnalliselle kyläyhdistykselle. Rekisteröityneiden kyläyhdistysten määrä oli vuoden 2014 lopussa ennakkotietojen mukaan 3 100 kappaletta (vuonna 2013 3 074). Vuoden 2014 lopussa oli voimassaolevia kyläsuunnitelmia ennakkotietojen mukaan 1 175 kappaletta (vuonna 2013 2 201). Suomen Kylätoiminta ry vahvistaa tunnusluvut työ- ja elinkeinoministeriölle valtionavustuksen käyttöselvityksessä maaliskuun loppuun mennessä.

32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Määrärahaa suunnattiin vuonna 2014 EU:n ohjelmakauden 2007–2013 rakennerahasto-ohjelmien jäljellä ollutta rahoitusta erityisesti nopeasti toteutettaviin yrittäjyyttä, uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja luoviin toimenpiteisiin sekä työllisyys- ja koulutustoimenpiteisiin. Seurantatietojen mukaan rakennerahastotoiminnalle ohjelmakaudelle 2007–2013 asetetut määrälliset tavoitteet uusien työpaikkojen ja uusien yritysten osalta ovat jo ylittyneet ja ohjelmakauden rahoitus tulee vuoden 2015 loppuun mennessä käytettyä hanketoimintaan miltei täysimääräisesti. Käynnissä olevista hankkeista kirjautuu tuloksia vielä vuoden 2015 aikana.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpano käynnistyi vaiheittain. Ensimmäiset hankehakemukset voitiin jättää tietojärjestelmään jo toukokuussa 2014. Myös ensimmäiset rahoituspäätökset uuteen ohjelmaan päästiin tekemään vielä vuoden 2014 puolella. Ohjelman julkinen kokonaisrahoitus on n. 2,6 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. Ohjelman avulla tavoitellaan muun muassa 12 700 uuden työpaikan ja 1 200 uuden yrityksen syntymistä vuoteen 2023 mennessä.

Energiapolitiikka

32.60.40. Energiatuki

Vuonna 2014 energiataukea myönnettiin yhteensä 102 miljoonaa euroa uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden investoinneille ja niitä tukeville selvityksille. Tukipäätöksiä tehtiin yhteensä 467, joista 434 tehtiin ELY- keskuksissa ja 33 työ- ja elinkeinoministeriössä.

Uusiutuvan energian investointeihin myönnettiin yhteensä 85,3 miljoonaa euroa, josta noin 76 miljoonaa euroa myönnettiin työ- ja elinkeinoministeriöstä ja noin 9,3 miljoonaa euroa ELY- keskuksista. Kappalemääräisesti suurin osa uusiutuvan energian hankkeista liittyi lämpökeskus- ja maalämpöhankkeisiin. Suurin osa uusiutuvan energian valtuudesta käytettiin kolmeen biojalostamohankkeeseen sekä yhteen merituulivoiman demonstraatiohankkeeseen. Näihin myönnettiin yhteensä noin 65,3 miljoonaa euroa. Muiden hankkeiden osalta eniten kasvoi aurinkosähköhankkeiden määrä viime vuosien tapaan.

Energiatehokkuusinvestoinneille myönnettiin yhteensä 17 miljoonaa euroa, josta valtaosa, eli noin 12,5 miljoonaa euroa myönnettiin ELY- keskuksista. Selvityksille ja katselmuksille myönnettiin yhteensä 3,5 miljoonaa euroa, joka oli huomattavasti edellisvuosia enemmän. Suuri hakemusmäärä johtui siitä, että jatkossa suurille yrityksille ei voida myöntää tukea energiatehokkuuskatselmuksiin. Myös muutoin hankemäärä ja myönnetty tukimäärä kasvoivat edellisvuodesta.

32.60.41. LNG- terminaalien investointituki

Vuonna 2014 myönnettiin neljälle LNG- terminaalihankkeelle yhteensä noin 93 miljoonaa euroa. Tukea myönnettiin Tornion, Porin, Rauman ja Haminan hankkeille. Tukiohjelman tavoitteena oli mahdollistaa LNG:n saatavuus erityisesti merenkulkuun ja lisätä kilpailua polttoai-

nemarkkinoilla. Nämä tavoitteet arvioidaan saavutettavan hyvin edellä mainittujen hankkeiden toteutuessa.

32.60.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi

Vuonna 2014 myönnettiin avustusta 516 951 euroa. Avustus on käytetty Utsjoen alueen sähköverkon korvausinvestointien ja Kilpisjärven sähkönsyöttöyhteyden perusrannuksen osittaiseen rahoittamiseen. Utsjoen alueen sähköverkon korvausinvestointien avulla alueen sähköverkkotoiminnasta vastaava verkonhaltija, Tunturiverkko Oy, huolehtii alueen sähköverkon toimintakunnosta sekä varmistaa ja ylläpitää sähkön toimitusvarmuutta. Kilpisjärven sähkönsyöttöyhteyden perusrantamisella varmistetaan alueellisesti ja kansallisesti tärkeän matkailukohteen sähkönsaanti myös sähkönkulutuksen kasvaessa.

32.60.43. Kioton mekanismit

Vuonna 2014 Kioton mekanismeihin myönnettiin arviomäärärahaa 549 171 euroa. Arviomääräraha käytettiin kahdenvälisten päästöyksiköiden hankintakuluihin ja joustomekanismien hallinnoinnin kustannuksiin. Suomella oli vuonna 2014 jäljellä vielä kaksi päästöyksiköiden ostosopimusta.

32.60.44. Uusiutuvan energian tuotantotuki

Syöttötariffia maksettiin metsähakkeella tuotetusta sähköstä 27 817 000 euroa, tuulivoimalla tuotetusta sähköstä 51 668 000 euroa, biokaasulla tuotetusta sähköstä 137 000 euroa ja puupolttoainevoimalaitoksilla tuotetusta sähköstä 22 000 euroa. Arviolta osa vuotta 2014 koskevasta metsähakesähkön syöttötariffin maksatuksista siirtyy vuodelle 2015, koska metsähakevoimaloilla on tällainen optio. Metsähakkeen käyttö on kasvanut uusiutuvan energian tavoitteiden mukaisesti. Tuulivoimahankkeiden kehitys on ollut lähinnä hallinnollisten esteiden vuoksi ennakoitua hitaampaa, mutta tuulivoimalaitosten määrä on kasvanut erityisesti vuoden 2014 lopulla ja vuodelle 2020 asetettuihin tavoitteisiin päästäneen myös tuulivoiman osalta. Biokaasun ja puupolttoainevoimalaitosten osalta hankkeiden määrä on ollut ennakoitua vähäisempää, mikä on johtunut erityisesti alhaisesta sähkön hinnasta ja hankkeiden huonosta kannattavuudesta. Tällä ei arvioida kuitenkaan olevan merkittävää vaikutusta uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

1.3 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Ministeriön toiminnallista tehokkuutta kuvaavat parhaiten tavoite- ja toteumatiedot, joiden avulla osoitetaan, miten tehokkaasti ministeriön toiminta on organisoitu ja miten tehokkaasti se toimii. Tarkastelussa tavoitteet ja aikaansaannokset suhteutetaan käytettyihin voimavaroihin. Työ- ja elinkeinoministeriön taloudellisuuden ja tuottavuuden kehitystä on pyritty kuvaamaan sijaissuureiden avulla, koska toiminnan tuotteistamisesta erilaisiksi tehtäviksi aiheutuu suuria kustannuksia saavutettaviin hyötyihin nähden. Ministeriö siirtyy Kieku- järjestelmän käyttöönoton yhteydessä seuraamaan henkilöstön todellisen työajan kohdentamista eri toimintoille. Ministeriön pääprosessit tai päätehtävät muodostavat ne seurattavat kohteet, joiden tiedot toiminnan henkilötyövuosi- ja kustannuskehityksestä raportoidaan ministeriön toiminnallista tehokkuutta koskevin tietoina.

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Vuonna 2014 ministeriöllä oli käytössään 6,0 milj. euron suuruinen määräraha tuottavuuden edistämiseen (32.01.21). Vuoden loppuun mennessä tuottavuushankkeisiin oli myönnetty 3,5 milj. euroa.

Määrärahaa myönnettiin hallinnonalan rakenne-, palvelujen- ja toimintojen järjestelyihin sekä toiminnan tuottavuutta edistävien järjestelmien kehittämiseen. Tukea hyödynnettiin mm. Teknologian tutkimuskeskus VTT:n yhtiöittämisessä ja Teknologian tutkimuskeskus VTT:n - Mittatekniikan keskuksen fuusiossa sekä ELY- keskusten palvelujen ja tietojärjestelmien kehittämisessä (toiminnan ja palvelujen sähköistäminen, yritystukien sähköinen asiointi sekä arkistokokoelmien seulonta- ja järjestämishanke). Määrärahaa myönnettiin myös hallinnonalan virastojen tuottavuutta edistävien toimintojen ja tietojärjestelmien kehittämiseen (mm. energiatukien sähköistäminen, Innovaatorahoituskeskus Tekesin innovaatioprosessin uudistaminen, kuluttajahallinnon yhteinen tietopankki, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin rekistereiden yhtenäistäminen ja sähköinen asiointi). Myös ministeriön Tieto- osaston koordinoimissa tietojärjestelmien kehittämishankkeissa hyödynnettiin tuottavuusmäärärahaa (mm. yhteinen asiakastieto).

Taulukko 17. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot toimintayksiköittäin

Kirjanpitoyksikkö	Hankkeiden lkm	Myönnetty (€)	Käyttö (€)
Työ- ja elinkeinoministeriö	13	2 843 000	890 000
josta ELY:t	4	1 200 000	0
Innovaatorahoituskeskus Tekes	1	100 000	100 000
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	1	100 000	100 000
Patentti- ja rekisterihallitus	1	100 000	100 000
Turvallisuus ja kemikaalivirasto	1	350 000	350 000

Lisäksi vuodelta 2013 siirtynyttä tuottavuusrahaa käytettiin vuonna 2013 käynnistyneiden tuottavuushankkeiden loppuun saattamiseen.

Hankinnoissa hyödynnettiin edelleen Hansel Oy:n vuosi- ja puitesopimuksia. Kertomusvuonna aloitettiin valtionhallinnolle yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon Kieku- tietojärjestelmän käyttöönoton valmistelu osallistumalla Valtiokonttorin järjestämiin Kieku- tilaisuuksiin ja HA-US:n koulutuksiin. Syksyn aikana osallistuttiin Teknologian tutkimuskeskus VTT:n, Mittatekniikan keskuksen, Matkailun edistämiskeskuksen ja Kuluttajatutkimuskeskuksen kirjanpitoyksikön päättämishankkeihin.

Ministeriön henkilöstö on työvoimana merkittävin panostekijä. Ministeriön tehtävät ovat keskeisiltä osin pysyneet samoina edelliseen vuoteen verrattuna. Ministeriön toimintamenoilla

rahoitetut toteutuneet henkilötyövuodet vuonna 2014 olivat 480,6 htv, joista määräaikaista 52,4 htv ja harjoittelijoita 7,0 htv. EU- rahoituksella oli 33,23 htv.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Ministeriön toimintamomentin 32.01.01.1 tarkemmat jakaumat toimintayksiköittäin näkyvät seuraavasta taulukosta.

Taulukko 18. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot 2012–2014 (1 000 €)

Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot 32.01.01.1	Yhteensä €/htv					
	htv	2012	htv	2013	htv	2014
Tieto-osasto	82,9	71,7	77,2	76,3	71,0	67,3
Alueosasto	59,8	80,9	55,4	69,2	51,7	77,9
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto	77,2	77,3	77,4	82,6	78,6	74,2
Työelämä- ja markkinaosasto	56,8	91,7	55,0	88,7	55,4	81,9
Elinkeino- ja innovaatio-osasto	67,7	95,9	64,5	99,2	63,2	99,8
Energiaosasto	47,8	89,3	47,2	87,6	48,2	82,2
Johto	6,2	161,4	6,0	171,0	6,0	160,4
Konserninohjausyksikkö	16,8		17,1	80,2	14,3	80,9
Henkilöstö- ja hallintoyksikkö	67,2	55,8	65,2	56,3	64,0	60,7
Viestintäyksikkö	10,1	83,3	10,0	92,3	9,8	82,4
Sisäinen tarkastus	4,0	98,5	4,0	90,1	3,9	86,2
Työneuvosto	6,6	86,5	7,0	84,4	7,4	81,5
Valtakunnansovittelijan toimisto						
Yhteistoiminta-asiamiehentoimisto						
Ministeriön yhteiset	503,1	22,9	486,0	23,3	473,6	24,8
Ministeriön htv:t yhteensä	503,1		486,0		473,6	

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Työ- ja elinkeinoministeriön valtion maksuperustelain (150/1992) ja maksullisista toimintaa koskevien erityislakien mukainen maksullinen toiminta muodostuu julkisoikeudellisista suoritteista, ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista valtioneuvoston päätöksistä suoritettavista maksuista, ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista maksullisista suoritteista, ydinlaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn kuuluvista maksullisista suoritteista ja liiketaloudellisesti hinnoitelluista suoritteista.

Työ- ja elinkeinoministeriön maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet ovat lupia ja päätöksiä, jotka hinnoitellaan omakustannusarvon mukaan ja niistä peritään yleensä maksuperustelain 6 §:n mukainen kiinteä hinta.

Kun työ- ja elinkeinoministeriön maksuasetusta päivitetään suoritteiden hinnoittelussa maksun perusteena olevat työtuntihinnat (avustaja, asiantuntija ja päällikkö) määrätään edellisen vuoden keskipalkoista laskettujen tuntipalkkojen mukaan. Vuodesta 2016 alkaen Kiekun käyttöönoton yhteydessä ministeriössä aletaan kohdentaa työaika, jolloin maksullisten suoritteiden hinnoittelu selkeytyy.

Ministeriössä maksulliset suoritteet ja niiden hinnat päivitettiin vuonna 2013 ja voimassa oleva työ- ja elinkeinoministeriön asetus työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (1122/2013) tuli voimaan 1.1.2014.

Ministeriön toiminnan luonteesta ja nykyisistä tehtävistä johtuen ministeriön maksullinen toiminta on suoritelmäärältään vähäistä, mutta euromäärältään merkittävää, jos vuoden aikana on tehty esimerkiksi ydinenergian käytön valvontaan liittyvä periaatepäätös.

Taulukko 19. Maksullisen toiminnan tuottojen jakautuminen (1 000 euroa)

Maksullisen toiminnan tuotot	2012	2013	2014
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	87	57	329
Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	101	151	134
Erytyslakien perusteella määrättävät maksut tai hinnoiteltavat suoritteet	1	0	0

Vuonna 2014 tuotot julkisoikeudellisista suoritteista olivat yhteensä 329 424 euroa. Tästä 252 300 euroa muodostuu kolmesta periaatepäätöshakemuksesta valtioneuvoston periaatepäätöksen täydentämiseksi. Hakijat olivat Fennovoima Oy, Teollisuuden Voima Oyj ja Posiva Oy. Maksut perustuivat valtioneuvoston asetukseen 1474/2001, Valtioneuvoston asetus ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista valtioneuvoston päätöksistä suoritettavista maksuista. Päätösten valmistelu kestää ministeriössä useamman vuoden. Valtioneuvosto teki syyskuussa myönteisen periaatepäätöksen Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoshankkeen täydentämishakemuksen osalta. Eduskunta vahvisti valtioneuvoston periaatepäätöksen joulukuussa.

Lisäksi ydinjätehuollon vuotuisista valvontamaksuista (á 9 550 euroa) kertyi yhteensä 22 950 euroa. Teollisuuden Voima Oyj ja Fortum Power and Heat Oy ovat jätehuoltovelvollisia, joiden huolehtimisvelvollisuus käsittää merkitykseltään huomattavan ydinlaitoksen käytöstä poistamisen. VTT on muu jätehuoltovelvollinen, jonka maksu on 3 850 euroa. Valvontamaksut perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen 205/2014, Ydinenergian käytön valvontaan kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön maksulliset suoritteet.

Liiketaloudellisesti hinnoitelluista suoritteista saadut maksullisen toiminnan tuotot 133 642 euroa muodostuvat pääosin koulutus- ja kehittämiskeskus Salmian maksullisesta toiminnasta. 63 187 euroa. Ministeriössä maksullisen toiminnan osalta jokainen, joka osallistuu maksullisen suoritteiden tuottamiseen, pitää erillistä maksulliseen toimintaan kohdistuvan työajan. Ministeriön maksullisen toiminnan vähentyminen ja toiminnan seurannan tarkoituksenmukaisuus ovat puoltaneet pelkistettyä kustannuslaskentaa siihen asti, kunnes ministeriö ottaa käyttöön valtionhallinnon yhteisen Kieku- järjestelmän ja ministeriön toiminnassa aletaan kohdistaa käytettyä työaikaa eri toiminnoille kuten esimerkiksi maksulliseen toimintaan.

Vuonna 2014 kirjattiin myyntisaatavien tileistäpoistoja yhteensä 206,50 euroa.

Salmia on työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa toimiva alue- ja paikallishallinnon valtakunnallinen henkilöstön koulutus- ja kehittämiskeskus. Salmia sijaitsee Jyväskylän Salmirannassa Päijänteen rannalla. Keskeisimpiä asiakkaita ovat TE- toimistojen ja ELY- keskusten henkilöstö. Salmia vuokraa koulutus-, kokous-, majoitus- ja saunatilojamme myös muille asiakkaille. Salmia siirtyy osaksi KEHA- keskusta 1.1.2015 alkaen.

Taulukko 20. Salmian maksullisen toiminnan kannattavuus

	2012	2013	2014
TUOTOT			
Toiminnan myyntituotot	68,1	131,9	104,3
Toiminnan muut tuotot			
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	68,1	131,9	104,3
KUSTANNUKSET			
Toiminnan erilliskustannukset			
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
- Henkilöstökustannukset	1,1	29,4	14,8
- Vuokrat			
- Palvelujen ostot	11,3	22,3	20,6
- Muut erilliskustannukset			
Erilliskustannukset yhteensä	22,6	51,7	35,4
KÄYTTÖJÄÄMÄ	45,5	80,2	70,0
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
- Tukitoimintojen kustannukset	40 343,0	69 764,0	60 191,0
- Poistot			
- Korot			
- Muut yhteiskustannukset			
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	40,3	69,8	60,2
Kokonaiskustannukset yhteensä	62,9	121,4	96,6
YLIJÄÄMÄ	5,2	10,4	8,8
Kustannusvastaavuus, %	108	109	109

1.3.2 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyi 4,6 miljoonaa euroa (6,1 miljoonaa euroa vuonna 2013). Yhteisrahoitteista toimintaa on sellainen toiminta, johon saadaan rahoitusta joko valtion ulkopuolelta tai toiselta virastolta tai laitokselta ilman velvoitetta luovuttaa rahoittajalle välitöntä vastiketta. Yhteisrahoitteista toimintaa on kirjanpitoyksikön kaikki vapaaehtoinen toiminta, jota samanaikaisesti rahoitetaan sekä kirjanpitoyksikölle osoitetulla että kirjanpitoyksikön ulkopuolisella rahoituksella.

EU:lta saadulla rahoituksella tarkoitetaan Euroopan yhteisön rahastolta (rakennerahastohankkeet) tai suoraan muulta Euroopan yhteisön organisaatiolta saatavaa rahoitusta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyi ministeriölle 4 projektista; Concerted Action RES I ja II 73 346 euroa, Vision Era-Net 10 926 euroa ja EURES 284 755 euroa.

Kosovon Twinning- hankkeen osalta ministeriö palautti Euroopan komissiolle 469 187 euroa.

Osittain rakennerahastovaroin ja kansallisin varoin toteutettuihin ns. itse toteutettaviin hankkeisiin (10 kpl) saatiin rahoitusta 4,5 miljoonaa euroa (5,3 miljoonaa euroa vuonna 2013); muun muassa Yritys- Suomi palvelujärjestelmän kehittämisselmaan 0,7 miljoonaa euroa, VALTAVA Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja valtavirtaistaminen valtakunnallisen kehittämisselmaan koordinaatioprojektiin 0,7 miljoonaa euroa APAKE 0,2 miljoonaa euroa, MATTO 0,25 miljoonaa euroa, ALPO 0,25 miljoonaa euroa ja Laituri 0,2 miljoonaa euroa.

Sisäministeriöltä saatiin rahoitusta yhteensä 0,17 miljoonaa euroa; HAAPA- hankkeeseen 137 432,83 euroa, VIPRO II- hankkeeseen 31 333,50 euroa. AFRO3- hankkeen osalta maksettiin platusta sisäministeriölle 15 747,66 euroa.

Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia kertyi 7,3 miljoonaa euroa (6,4 miljoonaa euroa vuonna 2013). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät viranomaistoimintaan liittyvät yhteistoiminnasta ja yhteisistä hankkeista aiheutuneiden kustannusten korvaukset. Yh-

teistoiminnalla tarkoitetaan myös ministeriön rakennerahastovaroin rahoitettuja teknisen tuen hankkeita. Yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin liittyy yleensä vastike, työpanos, tavara, palvelu tai muu tuotannontekijä, jonka loppukäyttäjänä on korvauksen maksaja.

EU- rakennerahastojen itse toteutettujen valtakunnallisten kehittämishankkeiden ja teknisen tuen rahoitusta kirjataan tukikelpoisia menoja vastaavasti ministeriön pääluokan talousarvionmomentin menoksi.

Vuonna 2014 yhteistoiminnan kustannusten korvauksia kohdistui teknisen tuen hankkeisiin (28 kpl) 7,3 miljoonaa euroa muun muassa 1,2 miljoonaa euroa Manner- Suomen ESR- ohjelman tietohallintoon, 1 miljoonaa euroa rakennerahastojen sähköisiin palveluihin, 0,7 miljoonaa euroa Pohjois- Suomen EAKR- toimenpideohjelman hallinnointiin ja 1,7 miljoonaa Itä- Suomen EAKR- ohjelman tietohallintoon. Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia saatiin myös Palkeet- palvelukeskukselta EU- neuvoston matkojen kustannuksiin ja yliopistoilta korkeakouluharjoittelijoiden kustannuksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on kuluvalle rakennerahasto-ohjelmakaudella katsottu, että valtiolla EU:n jäsenvaltiona ei ole valinnan mahdollisuutta rakennerahastolakien ja ohjelmasiirtojen perusteella rakennerahastotoiminnan osalta, vaan jäsenvaltiona on sovellettava EU- säädöksiä sellaisinaan, ja näin ministeriön rakennerahastotoimintaa ei voida pitää yhteisrahoitteisena toimintana. Rakennerahastovarot ovat budjetoitu talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa. Myöskään tämän takia ministeriön rakennerahastotoimintaa ei voida pitää yhteisrahoitteisena toimintana, jossa toiminnan katsotaan olevan talousarvion ulkopuolista EU- rahoitusta ja, jossa toiminta ei ole lakisääteistä.

EU- rakennerahastojen itse toteutettujen hankkeiden osalta yhteisrahoitteisen toiminnan määritelmä ei sovellu kustannusvastaavuuden osoittamiseen, eikä sinänsä tuota sellaista lisäarvoa, jossa laskennallinen kokonaiskustannusten osoittaminen muuttaisi rahoittajaviranomaisen tukikelpoisuuspäätöksen sitovuutta. Tekninen tuki voidaan puolestaan katsoa kustannusten korvaukseksi. Rakennerahastovaroista katetaan vain tukikelpoiset menot, joista saadaan korvaus..

Edellä mainittujen syiden perusteella kuluvalle ohjelmakaudella työ- ja elinkeinoministeriössä ei ole laadittu kustannusvastaavuuslaskelmaa yhteisrahoitteisesta toiminnasta. Uudella 2014- 2020 ohjelmakaudella ministeriössä ei enää pitäisi olla enää kuin muutama rakennerahastovaroin rahoitettava itse toteutettava hanke. Ministeriön yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminnan kustannuksiin saatavat korvaukset näyttävät kuitenkin jatkuvan myös tulevinä vuosina, joten Kieku- järjestelmässä aletaan seurata näihin toimintoihin kohdentuvaa työaika.

1.4 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Säädösvalmistelu

Valtiopäivävuoden 2014 aikana tammikuun puoliväliin mennessä eduskunnalle annettiin työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä yhteensä 39 hallituksen esitystä, joista 16 annettiin kevätis- tontokauden ja 23 syysistontokauden aikana. Annettavaksi ilmoitetuista esityksistä annettiin 76 % sen istontokauden aikana, jona ne on ilmoitettu annettaviksi (tavoite: vähintään 80 %; toteumat v. 2013 70 % ja v 2012 55 %). Sisämarkkinadirektiiveistä oli kertomusvuonna täy- täntöön panematta 0,3 % (tavoite: täytäntöönpanovaje enintään 1,0 %; toteumat v. 2013 0,8 % ja 2012 1,2 %).

Vuonna 2014 työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä annettiin 36 valtioneuvoston asetusta, ja ministeriö antoi lisäksi 14 työ- ja elinkeinoministeriön asetusta.

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Tieto- osasto

Tieto- osasto johtaa ministeriön ja hallinnonalan palveluiden, tietohallinnon, tiedon hallinnan sekä tutkimus-, selvitys-, tilasto- ja ennakointitiedon kehittämistä. Se ohjaa konsernin yhteistä tapaa toimia, hoitaa vastuualueellaan TEM- konsernin yhteistyötä muun julkisen hallinnon kanssa ja vastaa oman vastuualueensa yhteistyöstä EU:n sekä muiden kv- tahojen kanssa

Julkisten ja julkisesti rahoitettujen yrityspalvelujen yhteiseen suunnittelutyöhön ja palvelurat- kaisujen tuottamista varten on koottu erilaisia kehittäjäyhteisöjä. Yhteisöjen tavoitteena on palvelujen ja ratkaisujen yhteen toimivuuden mahdollistaminen ja kehittäminen toimintojen, tietojen, järjestelmien ja käytettävien teknologioiden osalta yli toimijarajojen. Vastaavalla ta- valla on kehitetty ja ylläpidetty myös asiakaspalvelun yhteisiä toimintamalleja sekä TEM kon- sernin toimijoille että laajemmalle yhteisölle aina seudullisia yrityspalveluita myöten. Tähän liittyen valmisteltiin yhteistä kehittämisen tiekarttaa Team Finlandille ja Yritys- Suomelle, jat- kettiin Yritys-Suomi visio 2016–2020 jalkauttamista sekä vahvistettiin Yritys- Suomi - puhelinpalveluverkosta tarkentamalla yhteistyöalueet sekä laadittiin selvitys lupa-, ilmoitus- ja viranomaisasiointien sähköistymisen asteesta ja siitä onko em. asioinneissa tunnistettavis- sa vaiheita, joissa digitalisoinnilla voitaisiin merkittävästi tehostaa prosesseja ja tunnistaa hyötyjä yhden luukun asiointista.

Jatkettiin yritysten sähköisen yhden luukun periaatteen toteuttamista ja toteutettiin Yritys- Suomi.fi:n palvelunäkymään sekä yrityksen (OYS) että asiakaspalvelun (AOYS) Oma Yritys- Suomi -työtilat. Samoin tuotettiin laajasti käyttöön otettava sähköinen oppimisympäristö. Kan- sallisen palveluarkkitehtuuri -ohjelman palvelunäkymistä Yritys-Suomi.fi muodostaa kansalli- sen Yrityksen palvelunäkymän.

Toteutettiin selvitys työ- ja elinkeinoministeriön kehittämisen johtamisfoorumien toimivuu- desta. Selvityksen pohjalta asetettiin uudelleen työ- ja elinkeinoministeriön konsernin palvelu- jen ja tietohallinnon johtamisfoorumit. Osana johtamisfoorumien linjaavan roolin vahvista- mista käynnistettiin palveluiden ja tietohallinnon kehittämisteemalähtöisen toimenpidekoko- naisuuden, eTEM3.0:n, valmistelu. Käynnistettiin työ ja elinkeinoministeriön yhteinen asia- kastietohanke ja aloitettiin yhteisen asiakastietovarannon tekninen toteutusvaihe sekä yhtei- sen asiakkuudenhallintajärjestelmän hankintavalmistelut.

Valmisteltiin Enterprise Europe Network -ohjelman tulevan kauden toimenpiteet ja siirto elin- keino- ja innovaatio-osaston vastuulle ja Finpro ry:n tehtäväksi.

Laadittiin selvitys hallinnonalan yhteisten sähköisten palvelujen palvelukeskuksen toimivuudesta ja kehittämistarpeista. Selvitystyössä tarkasteltiin Aluehallinnon tietohallintopalveluyksikön (AHTi) tarjoamien palveluiden ja ratkaisujen tasoa, monistettavuutta, toimivuutta ja käytettävyyttä sekä uutta asemaa osana ELY- keskusten sekä TE- toimistojen kehittämis- ja hallintokeskusta (KEHA).

Toteutettiin VALTORI- siirrot ministeriön osalta.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen alueella jatkui TE- palvelujen URA- asiakastietojärjestelmän vaiheittainen uudistaminen. Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön uusi ammattiluokituksen ISCO- koodisto ja toteutettiin käyttöliittymän uudistus ja URA:n maksatustietojen käsittelyn irrottaminen erilliseksi sovelluspalveluksi. Lisäksi käynnistettiin URA:n toiminnallisen uudistamisen käsikirjoitustyö. Jatkettiin sähköisten TE- verkkopalvelujen kehittämisohjelmaa laajentamalla henkilöasiakkaan verkkoasioinnin mahdollisuuksia siten, että henkilöasiakas voi päivittää omat työhistoriatietonsa ja saada todistuksen työnhakijana olosta verkkopalveluna. Samoin oma asiointi -palveluun toteutettiin tietyille asiakasryhmille mahdollisuus hoitaa TE- toimiston kanssa asiointi pelkästään virtuaalisesti. Yrityksille ja työnantajille avattiin TE -palvelujen oma asiointi -palvelu, jossa otettiin käyttöön mm. palkkatuen sähköinen haku- ja maksatuspalvelu. Sähköisten verkkopalvelujen kehittämisohjelma on osa TE-toimisto 2015 -muutoshanketta, jossa keskeisenä tavoitteena on sähköisiä ja monikanavaisia palveluja kehittämällä lisätä palvelutuotannon tuottavuutta, tehokkuutta ja palvelukykyä.

Rakennerahastojen sähköisten palvelujen kehittäminen painottui uuden rakennerahasto-ohjelmakauden 2014–2020 sähköisten palveluratkaisujen toteuttamiseen. Kehittämistyön ennakoitua riskit toteutuivat siten, että uuden rakennerahasto-ohjelmakauden hallintomalliin liittyvät yksityiskohdat eivät EU:n ja kansallisen tason valmistelussa ratkenneet riittävän ajoissa. Sähköisten palvelujen kehittämisessä siirryttiin vaiheittaisen kehittämisen toimintamalliin, jossa tavoitteena on edetä siten, että sähköiset palvelutoiminnot ovat valmiina, kun niitä käytännössä tarvitaan. Ohjelmakausi avattiin 5.5.2014, jolloin avattiin myös sähköinen hakemusprosessi. Samoin toteutettiin sähköinen tunnistaminen, rahoituskehysten hallinta, viranomaisten neuvontaosio sekä arkistointi. Uudella ohjelmakaudella kaikki rakennerahastotoimintaan liittyvät asiakas- ja viranomaispalvelut ovat tarjolla ainoastaan sähköisesti (Laki 8/2014 alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta, 23 § ja 26 §).

Uuden ohjelmakauden valmistelun lisäksi on pidetty yllä edellisen rakennerahasto-ohjelmakauden sähköisiä palveluja siten, että palvelut mahdollistavat ohjelmakauden asianmukaisen sulkemisen.

Lisäksi jatkettiin hallinnon digitaalisten palveluhankkeiden keskinäisten riippuvuussuhteiden selkiyttämistä. Keskeisiä hankkeita ovat olleet valtiovarainministeriön asiakaspalvelu 2014 hanke, valtiovarainministeriön kuvallisen etäpalvelun hanke, kansallisen palveluyälyn ja -palvelunäkymän kehittämishanke, Kieku käyttöönottohanke, julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri -hanke sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan sanastotyö ja asiakastietohanke.

Työnvälitystietojärjestelmän Työnvälitystilastoista julkaistiin kuukausittain Työllisyyskatsaus ja yhteistiedote Tilastokeskuksen kanssa. Työllisyyskatsaus uusittiin sähköisesti selattavaksi julkaisuksi ja Työnvälitystilaston tietoja lisättiin avoimesti saataville ToimialaOnline-tietopalvelun kautta. TE-palveluissa käytössä oleva ammattiluokitus uudistettiin vuoden 2014 aikana ja muutokset vietiin onnistuneesti tilastojärjestelmään. Tilastojärjestelmään vietiin syksyn aikana myös mittava määrä uusia määrittelyksiä vuoden 2015 alusta muuttuneen lainsäädännön vuoksi. Lisäksi ministeriön johdon sisäiseen käyttöön tuotettiin ajankohtaistilannekuvauksia.

Tieto-osasto ylläpitää ajantasaista kuviopankkia työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan poliittikalohkojen toimintaympäristöindikaattoreista sekä ylläpitää ja kehittää työ- ja elinkeinopoliittikan valmistelun tueksi ennakoitijärjestelmiä ja -työkaluja. Niitä hyödyntäen ministeriö julkaisi alkuvuonna valtioneuvoston yhteistä toimintaympäristökuvausta tukevan raportin ”Läpi-

digitalisoitunut maailma – virtuaalinen tulevaisuus keskuudessamme” (valmistelun päävastuu oli elinkeino- ja innovaatio-osastolla).

Yritystoiminnan kehittämiseen ja toimialojen kehityksen ennakoinnin tueksi julkaistiin 7 toimialaraporttia sekä kaksi kertaa vuodessa ilmestyneet lyhyen aikavälin arviointiin keskittyvät Toimialojen näkymät -katsaukset. Alueellisen rakennemuutoksen tilanteen sekä kehitysarvioinnin tueksi julkaistiin kaksi kertaa Alueelliset kehitysnäkymät -raportti yhteistyössä ELY-keskusten ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Pk-yritysbarometri julkaistiin kaksi kertaa yhteistyössä Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n kanssa. Ammattibarometri uudistettiin työvoiman taitotasoon perustuvaksi sekä internet -versiota kehitettiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alan tietotarpeita kartoitettiin laajasti sekä toteutettiin tärkeimmät tietoaineistojen yhteistietohankinnat. Toimiala Online -tietopalvelun avointa tilastoaineiston käyttömahdollisuutta jatkettiin yritystoiminnan perustamisen, kasvun ja kehittämisen tueksi.

Vuonna 2014 Tieto-osastolle osoitetuilla tutkimus- ja selvitysmäärärahoilla rahoitettiin yhteensä 29 tutkimus- ja selvityshanketta. Hankkeista 17 oli yksinomaan Tieton vastuulla. Kahdetoista hanketta rahoitettiin osaston määrärahaan sisältyneellä ministeriön johdon varauksesta. Hankkeista 20 oli sellaisia, joita rahoitettiin vuoden 2014 määrärahahalla. Vuoden 2014 rahoituksella rahoitetuista hankkeista 10 oli Tieto-osaston ”omia” hankkeita. 10 hanketta rahoitettiin ministeriön johdon varauksesta. Näistä kolme osastojen yhteistä hanketta toteutettiin Tieton johdolla. Tutkimusten ja selvitysten lisäksi tuotettiin useita analyyseja omana analyysityönä. Tutkimusten ja analyysien tuloksia käsiteltiin julkisuudessa. Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste laadittiin edellisen vuoden tapaan kahdesti.

Viestintäyksikkö

Viestintäyksikkö vastaa ministeriön sisäisen ja ulkoisen viestinnän toteutuksesta

Taulukko 21. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän suoritteet 2012-2014

	2012	2013	2014
Tiedotteet	301	307	292
Viikottaiset uutiskirjeet	44	42	41
Mediakutsut esim. tiedotustilaisuudet	82	62	51

1.5 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Ydintoimintojen resursointi

Ministeriön henkilöstömäärä on tasaisesti vähentynyt viime vuosina. Vuoden 2014 lopussa henkilöstömäärä oli 533 ja henkilötyövuosimäärä oli 545, kun edellisen vuoden lopussa molemmat olivat 569. Henkilötyövuositavoite vuoden 2015 loppuun mennessä on 518. Tavoitelukua vähentävät lisäksi vuosina 2014 – 2015 toteutettavat toimintojen ja henkilöstön siirrot Valtoriin, ELYjen ja TE -toimistojen kehittämisen ja hallintokeskukseen sekä valtioneuvoston hallintoyksikköön yhteensä noin 50 henkilötyövuotta.

Ministeriön ydintoimintojen turvaamiseen ja henkilötyövuosien vähentämiseen tähtääviä resurssikartoituksia on tehty vuosittain ennen tulosneuvottelujen käynnistymistä osastojen ja yksiköiden sekä henkilöstö- ja hallintoyksikön kesken. Henkilöstövähennysten toteuttamisessa on käytetty virkajärjestelyjä, tehtävien tiivistyksiä ja virkojen täyttämättä jättämissä. Henkilötyövuosien ja palkkausmäärärahojen seuranta on tehty osasto- ja yksikkökohtaisesti henkilötarkkuudella.

Henkilöstön tehtävissä on viime vuosina tapahtunut tiivistysten ansiosta siirtymää vaativammille tehtävätasolle. Vaativuustasojen ja suoritustasojen korotuksia on tehty palkkausjärjestelmän voimassaoloaikana vuoden 2010 jälkeen runsaasti, viime vuosina kuitenkin maltillisemmin. Samaan aikaan takuupalkalla olevien prosenttiosuus henkilöstöstä on normalisoitunut.

Työn tekemisen tapojen monipuolistuminen

Työaikajoustoja hyödynnettiin edelleen henkilöstön työ- ja elämäntilanteiden mukaan osaaikatyön, poikkeavien työaikamuotojen, vuorotteluvapaiden, etätyön sekä liukuvan työajan saldovapaiden muodossa. Etätyötä tekevien määrä on muutamassa vuodessa toimistoteknologian kehityksessä kasvanut moninkertaiseksi.

Vuoden 2014 aikana valmistauduttiin valtioneuvoston hallintoyksikön toiminnan käynnistämiseen 1.3.2015 lukien samoin kuin talous- ja henkilöstöhallinnon yhteisen tietojärjestelmän Kiekun käyttöönottoon 1.1.2016 lukien. Henkilöstöhallinnon ja työn tekemisen tapojen osalta valmistauduttiin samalla uudistuviin yhtenäisiin toimintatapoihin ja -linjauksiin. Henkilöstöhallinnon tehtävät koottiin vuoden 2014 lopussa henkilöstö- ja hallintoyksikköön, mikä keskitetty toimintamalli tukee osaltaan molempien edellä mainittujen hankkeiden toteutumista.

Työ- ja elinkeinoministeriön kertomusvuoden henkilöstötietokatsaus

Taulukko 22. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstöresurssit 2012-2014

	2012	2013	2014	Vuosimuutos %
Henkilöstömäärä yhteensä	583	569	533	-6,3
Naiset	379	373	351	-5,9
Miehet	204	196	182	-7,1
Henkilötyövuodet	574,6	569,1	545,4	-4,2
Vakinaiset	496	487	459	-5,7
Naiset	320	312	299	-4,2
Miehet	176	175	160	-8,6
Määräaikaiset	87	82	74	-9,8
Naiset	59	61	52	-14,8
Miehet	28	21	22	4,8
Kokoaikaiset	563	552	519	-6
Naiset	361	358	338	-5,6
Miehet	202	194	181	-6,7
Osa-aikaiset	20	17	14	-17,6
Naiset	18	15	13	-13,3
Miehet	2	2	1	-50

Ministeriön koko henkilöstömäärästä määräaikaisia oli 13,9 %.

Henkilöstön ikärakenne

Kertomusvuonna ministeriön henkilöstön keski-ikä oli 50,1 vuotta (2013 keski-ikä oli 50,1 vuotta). Keski-ikä naisten osalta oli 49,7 vuotta ja miesten osalta 50,9 vuotta.

Taulukko 23. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstömäärät ikäluokittain

Ikäluokat	Henkilöstömäärä ikäluokittain			Vuosimuutos %
	2012	2013	2014	
65–	14	16	16	50
55–64	201	188	187	-11,8
45–54	199	198	178	-0,8
35–44	109	112	101	-10,1
25–34	59	51	45	-0,5
–24	1	4	6	0

Henkilöstön koulutustasoindeksi

Ministeriön henkilöstön koulutustasoindeksi 6,2 kertomusvuoden lopussa oli sama kuin vuonna 2013.

Taulukko 24. Työ- ja elinkeinoministeriön koulutustasoindeksi 2012–2014

	2012	2013	2014	Vuosi muutos %
Koulutustasoindeksi	6,1	6,2	6,2	-0,2
Naiset	5,9	6,0	5,9	-0,5
Miehet	6,6	6,6	6,6	0,5

Työhyvinvointi

Ministeriössä mitattiin henkilöstön työtyytyväisyyttä vuoden 2014 alussa VMBaro- kyselyllä. Kyselyn tulokset ajettiin ministeriö-, osasto-/yksikkö- ja ryhmätasolla. Toimintayksiköissä tulokset käsiteltiin yhdessä henkilöstön kanssa esimiesten vetäminä kesään mennessä.. Tilaisuuksissa käytiin läpi kyselyn tulokset, kartoitettiin vahvuudet ja kehityskohteet sekä sovittiin jatkotoimenpiteistä vastuineen.

Taulukko 25. VMBaron indeksit TEM:ssä osa-alueittain vuosina 2011, 2012 ja 2014

	2011	2012	2014
Johtaminen	3,54	3,46	3,57
Työn sisältö ja haasteellisuus	3,75	3,76	3,83
Palkkaus	2,87	2,92	2,94
Kehittymisen tuki	3,17	3,20	2,94
Työilmapiiri ja yhteistyö	3,72	3,76	3,89
Työolot	3,61	3,71	3,70
Tiedonkulku	3,19	3,15	3,30
Työnantajakuva	2,90	3,13	3,27
<u>Kokonaisindeksi</u>	<u>3,38</u>	<u>3,42</u>	<u>3,49</u>

Henkilöstöpoliittisen linjauksen ”Työhyvinvointi on työelämän arkipäivää” mukaan jatkettiin työhyvinvointitoiminnan kehittämistä eri muodoissaan. Toimintayksiköissä työterveyshuolto teki edelleen toimintayksikkökohtaisia työyhteisöterveystarkastuksia, joihin liittyivät muun muassa kyselyt työyhteisön tilasta purkuineen. Työterveyshuollon kustannukset olivat 845 euroa / htv (2013 869 euroa/htv vuonna 2013 ja 967 euroa/htv vuonna 2012). Vuosien 2011-2013 ”8+8+8” –työhyvinvointiryhmien 1-2 seurantatapaamista eri muodoissaan tuettiin. Käynnistettiin pilottina kolmimoduulinen työhyvinvointivalmennusohjelma. Ministeriö osallistui valtioneuvostotasoiseseen työterveyshuollon kilpailutusrenkaaseen ja näin ollen valmisteltiin työterveyshuollon palvelutoimittajan vaihtumista 1.1.2015 lukien.

Työsuojelutoiminta keskittyi erityisesti työpaikan henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen, mutta myös ministeriössä tapahtuneiden sisäisten muuttojen vuoksi työpaikan ja työpisteiden ergonomiaan kiinnitettiin huomiota. Työsuojeluohjelman toteutumista seurattiin yt-ryhmän kokouksissa. Työsuojelun yhteistoiminnan kustannukset (esimerkiksi työsuojelua varten hankitut laitteet ja varusteet) olivat 8 769 euroa (7 923 euroa vuonna 2013 ja 8 495 euroa vuonna 2012).

Kaikkiaan työkyvyn ylläpitämiseen käytettiin 197 euroa / htv (169 euroa / htv vuonna 2013, 161 euroa / htv vuonna 2012).

Osaamisen kehittäminen

Taulukko 26. Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittäminen	Euroa/htv	Koulutuspäiviä/htv
Vuosi 2011	405	1,94
Vuosi 2012	571	2,05
Vuosi 2013	601	1,46
Vuosi 2014	500	1,43

Osaamisen kehittämiseen käytetty summa pitää sisällään niin ministeriön yhteiset osaamisen kehittämiskulut kuin toimintayksikköjen koulutuskulut. Ministeriön yhteisen kehittämisen lähtökohtina olivat henkilöstöpoliittiset linjaukset: ”Henkilöstön osaamisella ja asiantuntijuudella vastataan muuttuviin tarpeisiin” sekä ”Johtaminen tukee tuloksellisuutta ja henkilöstön hyvinvointia”. Ministeriön osaamisen kehittämisen tarpeet kerättiin toimintayksiköistä alkuvuonna 2014 strategialähtöiseksi koulutussuunnitelmaksi, joka oli käytettävissä kevään 2014 kehityskeskusteluissa. Ministeriön yhteinen osaamisen kehittäminen painottui edelleen johtamisen ja esimiestyön kehittämiseen, joka liittyi erityisesti johdon ja esimiesten keskinäisen vuorovaikutuksen kehittämiseen sekä keskijohdon osallistamiseen strategiayöhön ja kehittämiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön kertomusvuoden henkilöstökulut

Vuonna 2014 ministeriössä säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä työajasta oli 77,3 % (77,1 % vuonna 2013). Ministeriön henkilötyövuoden hinta oli 69 043,6 euroa eli nousua edellisestä vuodesta 1,3 %. Kirjanpidon mukaan henkilöstökulut olivat vuonna 2014 yhteensä 38 miljoonaa euroa (39,2 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Taulukko 27. Ministeriön henkilöstökulut

Henkilöstökulut TAHTI (1 000 €)	2012	2013	2014	Vuosi- muutos %
Palkkasumma/vuosi	31 629	31 869	30 929	-3,0
Kokonaistyövoimakustannukset/vuosi	38 176	38 775	37 654	-2,9
Välilliset työvoimakustannukset/vuosi	14 805	15 244	14 789	-3,0
Luontoisedut/ vuosi	11	11	9	-14,0
Henkilösivukulut/vuosi	5 699	5 928	6 725	13,4

1.6 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Taulukko 28. Käytettävissä ollut rahoitus sisältäen siirtomäärärahat vuosina 2012-2014

(1 000 euroa)	TP 2012	TP 2013	TP 2014
Tuloarviotilit	485 080	597 902	835 302
Käytössä olleet menoarviotilit			
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	228 192	202 125	424 147
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 474	3 091	1 136
Sisäasiainministeriön hallinnonala	424		
Valtiovarainministeriön hallinnonala	4 386	4 106	3 563
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 516	1 577	
Valtioneuvoston kanslia			688
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		59	
Rahoitus yhteensä	721 132	807 283	1 264 836

Maksullisen toiminnan tuottoja kertyi 0,46 miljoonaa euroa.

Yhteistoiminnan tuottoja kirjattiin noin 7,4 miljoonaa euroa (6,5 miljoonaa euroa vuonna 2013) ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kirjattiin yhteensä 4,6 miljoonaa euroa (6,1 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Seuraavaksi selvitetään, miten työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa olevat jakamattomat määrärahat on kohdennettu eri kirjanpitoyksiköiden kesken.

32.01.20. Siviilipalvelus

Vuonna 2014 momentille myönnettiin 5 083 000 euroa siviilipalveluksen toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin lukuun ottamatta palkkauskustannuksia. Tästä rahasta annettiin kirjausoikeutta Kaakkois-Suomen ELY- keskukselle 3 850 000 euroa, joka palautti tästä summasta 126 856, 86 euroa. Työelämä – ja markkinaosasto on käyttänyt rahasta 123 567, 26 siviilipalveluksesta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

32.20.43. Kansainvälistymisavustukset yritysten yhteishankkeisiin

Kansainvälistymisavustusten valtuudesta jaettiin vuonna 2014 Hämeen ELY- keskukseseen 6,0 miljoonaa euroa ja Varsinais-Suomen ELY -keskukseseen 3,2 miljoonaa euroa. Ministeriön käyttöön jäi siten 4,7 miljoonaa euroa.

32.20.45. Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu

Vuoden 2014 talousarvion määrärahaa oli 2 miljoonaa euroa, joka jaettiin kokonaan ELY-keskuksille. Lisäksi vuosien 2012 ja 2013 määrärahaa siirtyi vuodelle 2014 yhteensä 4 906 564 euroa. Tutkimus- ja selvitystoiminnan määrärahan käytölle on tyypillistä, että siirtyvän määrärahan osuus on kohtuullisen suuri. Hankkeiden aloitus painottuu loppuvuoteen, minkä vuoksi hankkeiden loppumaksut siirtyvät seuraavan vuoden puolelle.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Vuoden 2014 talousarviossa määrärahaa oli 5 067 000 euroa, josta jaettiin ELY- keskuksille 575 211 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jätettiin 4 491 789 euroa. Lisäksi vuoden 2013 määrärahaa siirtyi vuodelle 2014 yhteensä 857 583 euroa.

32.30.45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen

Vuoden 2014 talousarvion (mukaan lukien II lisätalousarvio) myöntämisvaltuus oli 32 678 000 euroa, josta jaettiin ELY- keskuksille 25 679 000 euroa. Lisäksi momentilla oli käytettävissä vuodelta 2013 siirtynyttä valtuutta 24 960 697 euroa, eli vuonna 2014 käytettävissä oleva valtuus oli yhteensä 57 638 697 euroa. Momentin vuoden 2014 talousarvion määräraha oli 29 739 000 euroa, josta ELY- keskuksille jaettiin 26 298 360 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jätettiin 3 440 640 euroa.

32.30.50. Palkkaturva

41 000 000 euron määrärahasta jaettiin ELY- keskuksille 40 344 671 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jätettiin 655 329 euroa.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Vuoden 2014 talousarvion 504 475 000 euron määrärahasta on jaettu ELY- keskuksille 471 612 500 euroa, työ- ja elinkeinoministeriöön on jätetty 29 276 722 euroa valtionhallintoon työllistämisen menoihin, jotka valtion kirjanpitoyksiköt ovat veloittaneet momentilta suoraan ja ministeriön käyttöön on jätetty 3 585 778 euroa. Vuodelta 2013 siirtynyttä määrärahaa oli 212 484 518 euroa, josta ELY- keskusten käytössä 210 901 037 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käytössä 1 583 480 euroa.

32.30.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin

Vuoden 2014 talousarvion myöntämisvaltuus oli 4 000 000 euroa. Lisäksi vuodelta 2013 siirtyi vuodelle 2014 käyttämätöntä valtuutta 5 670 305 euroa. Vuonna 2014 käytettävissä ollut valtuus jaettiin kokonaan ELY- keskusten käyttöön. Momentin määräraha oli vuonna 2014 yhteensä 8 156 000 euroa, josta ELY- keskuksille jaettiin 7 307 163 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jäi 848 837 euroa.

32.70.03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen

Vuoden 2013 määrärahaa siirtyi vuodelle 2014 442 405 euroa, mikä oli kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön käytössä. Vuoden 2014 talousarvion momentin 32.70.03 määräraha 2 291 000 euroa oli kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön käytössä.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

32.40.51. Eräät merimiespalvelut

Valtio tukee suomalaista merenkulkua korvaamalla työnantajalle eri tilanteissa kustannuksia, jotka syntyvät työntekijän matkustaessa alukselta kotiinsa ja korvaavan työntekijän lähettämisestä alukselle. Vuoden 2009 alusta työnantajan oikeutta matkakustannusten korvauksiin laajennettiin koskemaan myös miehistöjen vaihtojen yhteydessä syntyviä matkakustannuk-

sia. Tämän jälkeen korvattavat kustannukset ovat kasvaneet vuosittain. Vuonna 2014 kasvu edellisvuoteen oli lähes 100 000 euroa. Nousu johtunee hakemusten nopeutuneesta käsittelystä, kun matkakustannusten maksatus siirrettiin ministeriöstä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle. Matkakustannusten korvausten haku-aika on pitkä, korvaushakemukset ruuhkautuvat loppuvuoteen ja yleensäkin työnantajien (=varustamojen) hakukäyttäytymistä on vaikea ennakoita, mikä vaikeuttaa vuosittain määrärahan tarpeen arvioimista. Talousarviossa 2014 toimintaan myönnettiin yhteensä 2 080 000 euroa, joista 1 500 000 euroa merimiesten matkakulujen korvauksiin ja 580 000 euroa Merimiespalvelustoimiston kustannuksiin. Matkakulujen korvauksiin käytettiin 1 499 313,88 euroa.

32.40.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset

Vuonna 2014 määrärahaa käytettiin 10 000 euroa Energiaviraston oikeudenkäyntikuluihin liittyen sähkönsiirtomarkkinoita koskevan asian käsittelyyn markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Momentin myöntämisvaltuuksista kohdistui valtaosa (94 %) Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaan.

Ohjelman myöntämisvaltuudet jaettiin valtioneuvoston päätöksillä ohjelmaa toteuttavien viranomaisten käyttöön pl. tekninen tuki, joka jaettiin viranomaisille työ- ja elinkeinoministeriön päätöksillä valtioneuvoston päättämän perusjaon mukaisesti. Myöntämisvaltuuksien alueellinen jako välittävälle toimielimelle perustui maakunnan yhteistyöryhmien hyväksymiin maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmiin (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista, 7/2014, 33 §).

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä myönnettiin Vähävaraisten avun toimenpideohjelman 2014–2020 vuoden 2014 tekninen tuki Maaseutuviraston käyttöön.

Energiapolitiikka

32.60.40. Energiatuki

Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä määrärahaa oli 80,4 miljoonaa euroa ja ELY-keskuksille jaettiin 21,8 miljoonaa euroa. Hankkeiden määrät ovat sellaisia, ettei ministeriössä voitaisi käsitellä niin montaa hakemusta. Lisäksi paikalliset ELY-keskukset tuntevat alueensa yritykset huomattavasti paremmin, mikä auttaa päätöksenteossa. Nykyään jako on siten, että standardinomaiset hankkeet (kappalemääräisesti suurin osa) päätetään paikallisissa ELY-keskuksissa ja uuden teknologian hankkeet sekä suuret (yli 5 miljoonan euron investoinnit) päätetään ministeriössä.

32.60.43. Kioton mekanismit

Määrärahasta kohdennettiin vuonna 2014 ulkoasiainministeriölle 515 718 euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön 33 453 euroa.

Kioton mekanismeilla hankitaan Suomelle päästöyksiköitä. Yksiköiden hankinta on hajautettu usean ministeriön tehtäväksi. Ulkoasiainministeriö vastaa puhtaana kehityksen mekanismien (CDM) hankkeista ja ympäristöministeriö teollisuusmaiden välisestä yhteistoteutuksesta (JI) hank-

keista. Kokonaishankinnasta vastaavana koordinoivana yksikkönä työ- ja elinkeinoministeriö myöntää valtuutta ja arviomäärärahaa toimeenpanevien ministeriöiden (UM, YM) hankkeisiin ja hiilirahasto-osuuksiin.

Tuloarviotilit

Työ- ja elinkeinoministeriön tulorahoituksen rakenne muodostuu vuonna 2014 pääosin sekalaisina tuloina yhteensä 373,7 miljoonaa euroa (vuonna 2013 yhteensä 359,7 miljoonaa euroa) käsiteltävistä palkkaturvamaksujen palautuksista sekä Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta saatavista tuloista.

Korko- ja osinkotuloja kertyi pääosin Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenrahoituslainoihin liittyvistä kirjausmenettelyistä tuloarviotilille 13.01.05. Korot muista lainoista yhteensä 89,3 miljoonaa euroa ja lainojen lyhennyksiä tuloarviotilille 15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset yhteensä 371,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2014 talousarviossa ja lisätalousarvioissa arvioitiin tuloarviotileille kertyvän yhteensä 866,2 miljoonaa euroa. Tuloarviotileille tuloutettiin kuitenkin 836,3 miljoonaa euroa.

Momentille 12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot tuloutettiin Euroopan Globalisaattorahaston rahoitusosuutta 0,8 miljoonaa euroa, kaivostoiminnan royaltituloja 3,2 miljoonaa euroa ja muita tuloja yhteensä 6,8 miljoonaa euroa.

Menoarviotilit

Ministeriön toimintamenoihin vuoden 2014 talousarviossa osoitettu määräraha oli yhteensä 49,2 miljoonaa euroa ja sen käyttö 45 miljoonaa euroa. Vuodelle 2015 siirtyi 4,2 miljoonaa euroa (vuodelta 2013 siirtyi vuodelle 2014 yhteensä 10,3 miljoonaa euroa).

Arviomäärärahojen ylityslupia haettiin yhteensä 13,64 miljoonaa euroa; momentille 32.30.64 Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin 1 miljoonaa euroa, momentille 32.20.47 Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset 0,54 miljoonaa euroa, momentille 32.01.29 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot 13,9 miljoonaa euroa ja momentille 32.70.30. Valtion korvaukset kunnille 16,2 miljoonaa euroa.

Siirrettyjä määrärahoja peruuntui yhteensä 1,3 miljoonaa euroa (1,2 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Jakamattomien määrärahojen osalta ministeriön toimintayksiköt tekevät jakopäätökset.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

32.20.43. Kansainvälistymisavustukset yritysten yhteishankkeisiin

Vuoden 2014 talousarviossa valtuutta oli käytettävissä 13,993 miljoonaa euroa. Vuodelta 2013 valtuutta siirtyi 4,207 miljoonaa euroa. Vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentilta leikattiin viisi miljoonaa euroa osana valtion yleisiä säästötoimenpiteitä. Valtuutta oli siten vuonna 2014 käytettävissä yhteensä 13,993 miljoonaa euroa, joka käytettiin kokonaan vuoden 2014 aikana.

32.20.44. Valtionavustus yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä

Momentin 32.20.44 siirtomäärärahaa oli käytössä vuosille 2012- 2014 yhteensä 3,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2014 loppuun mennessä määrärahasta on käytetty yhteensä 2,2 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäänyt osuus, 900 000 euroa, siirtyy vuodelle 2015.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2v)

Määrärahaa myönnettiin vuoden 2014 talousarviossa 503 975 000 euroa. Vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentilta vähennettiin määrärahaa 2,5 miljoonaa euroa johtuen siirrosta TE- toimistojen toimintamenoihin palvelukyvyyn parantamiseksi. Vuoden 2014 toisessa lisätalousarviossa määrärahaa lisättiin 3 miljoonaa euroa johtuen ICT- alan rakennemuutoksista aiheutuvista irtisanomisista. Vuoden 2014 talousarvion määräraha oli yhteensä 504 475 000 euroa. Määrärahaa käytettiin 343 827 861 euroa, josta ELY- keskusten käyttö oli 314 551 139 euroa ja valtion virastojen ja laitosten valtionhallintoon työllistämismenojen käyttö suoraan momentilta 29 276 722 euroa. Määrärahaa jäi jäljelle 160 647 139 euroa, joka siirretään vuodelle 2015.

Vuodelta 2013 siirtyneestä määrarahasta 212,5 miljoonasta eurosta käytti ELY- keskus 210,9 miljoonaa euroa ja työ- ja elinkeinoministeriö 1,5 miljoonaa euroa. Ministeriöltä jäi käyttämättä 49 182 euroa. Ministeriön käyttämä määräraha kohdistui palvelujen piirissä olevien vakuutusurvaan, nuorten ja pitkäaikaistyöttömien kokeilujen kehittämiseen sekä työvoimakoulutuksen kehittämistoimintaan.

Momentin 32.30.51 päätösosan mukaan määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työvoimakoulutukseen liittyviin tehtäviin. Määrärahaa on käytetty yhteen henkilötyövuoteen työ- ja elinkeinoministeriössä. Lisäksi momentin päätösosan mukaan määrärahaa saa käyttää työttömien työllistämiseen valtion virastoille ja laitoksille enintään 1 000 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Määrärahaa on vuonna 2014 käytetty 897 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen valtionhallintoon.

Momentin 32.30.51 vuoden 2014 myöntämisvaltuus oli yhteensä 96 500 000 euroa, josta käytettiin 86 869 229 euroa ja käyttämättä jäi 9 630 771 euroa. Myöntämisvaltuutta on käytetty vuodelta 2014 vuodelle 2015 ja myöhemmille vuosille jatkuvien työvoimakoulutusten hankintaan.

32.20.45 Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu

Vuoden 2014 varsinaisen talousarvion määräraha oli 2 miljoonaa euroa. Vuodelle 2014 siirtyi vuoden 2012 määrärahaa 1,7 miljoonaa euroa ja vuoden 2013 määrärahaa 3,2 miljoonaa euroa. Yhteensä momentilla oli vuonna 2014 käytettävissä määrärahaa 6,9 miljoonaa euroa. ELY- keskus tekivät avustuspäätöksiä vuoden 2014 määrarahasta 1,9 miljoonalla eurolla, vuodelta 2013 siirtyneestä määrarahasta 0,2 miljoonalla eurolla ja vuodelta 2012 siirtyneestä määrarahasta 0,1 miljoonalla eurolla, eli ELY- keskus tekivät avustuspäätöksiä yhteensä 2,3 miljoonan euron edestä.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Vuoden 2014 talousarviossa määrärahaa myönnettiin 5 miljoonaa euroa. Vuoden 2013 määrärahaa siirtyi vuodelle 2014 857 583 euroa. ELY- keskus maksoivat kuljetustukea vuoden 2014 talousarvion määrarahasta vuonna 2014 yhteensä 575 211 euroa ja vuoden 2013 siirtomäärarahasta 857 040 euroa.

32.30.45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen

Vuoden 2014 varsinaisen talousarvion myöntämisvaltuus oli 32,7 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi vuodelta 2013 siirtyi valtuutta vuodelle 2014 yhteensä 25,0 miljoonaa euroa. Momentilla oli vuonna 2014 käytettävissä valtuutta siten yhteensä 57,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 ELY- keskus tekivät avustuspäätöksiä momentin valtuudesta kaikkiaan 32,1 miljoonalla eurolla. Vuoden 2014 valtuudesta jäi käyttämättä yhteensä 25,5 miljoonaa euroa. Käyttämät-

tömästä valtuudesta 25 miljoonaa euroa siirrettiin vuodelle 2015. Vuoden 2014 määräraha oli 29,7 miljoonaa euroa, josta käytettiin 26,3 miljoonaa euroa.

32.30.50. Palkkaturva

Varsinaisessa talousarviossa myönnettyä 37 miljoonan euron määrärahaa lisättiin vuoden 2014 kolmannessa lisätalousarviossa 4 miljoonalla eurolla palkkaturvan ennakoitua suuremman maksatuksen vuoksi. Määrärahaa oli käytettävissä 41 miljoonaa euroa, josta käytettiin 35 546 196 euroa.

32.30.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin

Vuoden 2014 varsinaisen talousarvion myöntämisvaltuus oli 4 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi vuodelta 2013 siirtyi käyttämätöntä valtuutta vuodelle 2014 yhteensä 5,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 valtuus oli yhteensä 9,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 ELY- keskuksien käyttivät valtuutta 8,4 miljoonaa euroa. Vuodelta 2014 jäi käyttämättä valtuutta yhteensä 1,3 miljoonaa euroa. Käyttämätöntä valtuutta ei enää siirretä vuodelle 2015 eikä momentin mukaisia avustuspäätöksiä enää voida tehdä vuonna 2015. Momentin vuoden 2014 varsinaisen talousarvion määräraha oli 7,2 miljoonaa euroa. Arviomäärärahan ylitysluvalla määrärahaa lisättiin 8 miljoonaa euroa, koska määräraha ei riittänyt ELY- keskuksissa avustusten maksamiseen. Vuoden 2014 määräraha oli yhteensä 8 156 000 euroa, josta käytettiin 7 307 163 euroa.

32.70.03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen

Vuodelta 2013 määrärahaa siirtyi 442 405 euroa vuodelle 2014. Määräraha käytettiin rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen, seurantaan ja koulutukseen sekä kotouttamistoimiin. Vuoden 2014 talousarviossa myönnetystä 2 291 000 euron määrärahasta työ- ja elinkeinoministeriö käytti 479 589 euroa rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen, seurantaan ja koulutukseen, kotouttamistoimiin sekä kotouttamisen osaamiskeskuksen toimintaan. Vuodelle 2015 siirretään 1 811 412 euroa.

32.70.30. Valtion korvaukset kunnille

Vuoden 2014 talousarvion määrärahasta 94,7 miljoonaa euroa käytettiin 106,6 miljoonaa euroa. Paluumuuttajien kustannuksiin käytettiin 5,4 miljoonaa euroa, laskennallisiin korvauksiin pakolaisista 23,5 miljoonaa euroa, muihin pakolaisista maksettaviin kuntakorvauksiin 77,4 miljoonaa euroa ja alkukartoituksiin 0,3 miljoonaa euroa. Määrärahan käyttö ylittyi 11,9 miljoonalla eurolla. Ylitys johtui muista kunnille pakolaisista maksettavien korvausten kasvusta.

Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Momentille on budjetoitu ohjelmakausien 2007–2013 ja 2014–2020 rakennerahasto-ohjelmien lisäksi, ulkorajayhteistyö- ja muiden koheesiopolitiikan ohjelmien rahoitus. Budjetoinnin lähtökohtana ovat em. ohjelmien vuosittaiset rahoituskehyykset, joiden mukaisesti momentin vuosittainen myöntämisvaltuus on mitoitettu.

Rakennerahasto-ohjelmien myöntämisvaltuudesta tehdään useampivuotiselle hankkeelle sidonta pääsääntöisesti vuosittain, jotta useita hankkeita voidaan rahoittaa yhtäaikaaisesti ja näin varmistaa ohjelmavarojen täysimääräinen käyttö. Menettely vähentää myös hankkeesta peruuntuvan valtuuden määrää, mikäli hanke toteutuu arvioitua pienempänä. Tämä nopeuttaa ohjelmavarojen käyttöä. Jos valtuuden käyttö peruuntuu sen jälkeen, kun valtuus ei ole

enää käytettävissä (sitoumista seuraavina vuosina), on peruuntunut valtuus uudistettava talousarvion kautta, mikä on verraten hidaskäyttöprosessi.

Vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa budjetoitiin momentille 32.50.64. EU:n rakennerahasto-ohjelmiin käytettävää myöntämisvaltuutta lisää 4 496 000 euroa. Myöntämisvaltuuden lisäys aiheutui ohjelmakauden 2007–2013 päättyneiltä hankkeilta purkautuneiden valtuuksien uudelleen budjetoinnista. Menettelyllä otettiin käyttöön peruuntuneista tai tehtyjä sitoumuksia pienempinä toteutuneista hankkeista käyttämättä jääneet valtuudet. Toimenpiteillä varmistettiin ohjelmakauden 2007–2013 täysimääräistä toteutumista.

Vuoden 2014 kolmannessa lisätalousarviossa momentilta 32.50.64 vähennettiin määrärahaa 60 000 000 euroa. Vähennys aiheutui ohjelmakauden 2014–2020 arvioitua myöhäisemmästä käynnistymisestä sekä ohjelmakauden 2007–2013 hankkeiden ennakoitua pienemmistä maksatuksista vuodelle 2014. Momentin 32.50.64. määrärahasta, 505 590 000 euroa, käytettiin 85,4 %.

Määrärahan käyttämättä jäämiseen ovat vaikuttaneet viivästykset ohjelmakauden 2014–2020 käynnistymisessä sekä tietojärjestelmäkokonaisuuden valmistumisessa, minkä vuoksi ohjelmakauden maksatukset voidaan aloittaa vasta vuoden 2015 puolella.

Ohjelmakauden 2007–2013 osalta maksutahti hidastui edeltäviin vuosiin nähden. Maksatuksia kertyi ennakoitua vähemmän johtuen mm. TUKI2000 -järjestelmän käytön päättymisestä kesäkuun 2014 lopussa yritystukilain muutosten johdosta. Ohjelmakauden 2007–2013 yritystukia maksetaan yhä TUKI2014-järjestelmässä, mutta yritystukia koskeva päätöksenteko päättyi kauden 2007–2013 osalta kesäkuun 2014 lopussa.

Aiemmin tehty valtion rahoitusosuuden leikkaus ja sen kompensointi kuntien rahoitusosuuden lisäyksellä on hidastanut hanketoimintaa erityisesti Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) rahoitettavien hankkeiden osalta.

Maksatusten hidastumisen vuoksi osalle ohjelmakauden 2007–2013 hankkeista myönnettiin vuoden 2014 lopulla toteutukselle jatkoaikaa ja kauden maksatuksia arvioidaan siirtyvän vuoden 2016 puolelle.

Momentin 32.50.64. valtuuden käyttö maakunnan liittojen osalta ohjelmakaudella 2007–2013 on huomioitu ohjelmakaudelle sovitun likviditeettiprojekti-menettelyn mukaisesti. Valtuudet sisältyvät ilmoitettuihin valtuustietoihin ja valtuudet on merkitty kokonaisuudessaan käytetyksi työ- ja elinkeinoministeriön valtuuskirjanpidossa. Maakunnan liitoilla on vuodenvaihteessa 2014/2015 sitomatonta ohjelmakehystä yhteensä 2 310 957,66 euroa.

Ohjelmakaudella 2014–2020 on maakuntien liitoille jaettujen momentin 32.50.64 valtuuksien käsittelyssä otettu vuodenvaihteessa 2014/2015 käyttöön tekninen uudistus, jossa maakunnan liitolle jaetut, mutta hankkeille sitomattomat vuoden 2014 valtuudet palautettiin EURA 2014 -järjestelmän vuodenvaihteen käyttökätkön aikana työ- ja elinkeinoministeriöön. Valtuudet jaettiin vuodelle 2015 työ- ja elinkeinoministeriössä uusittuina valtuuksina käytettäväksi maakunnan liitossa välittömästi vuodenvaihteen jälkeen. Menettely mahdollistaa maakunnan liittojen tekemien todellisten sitoumusten huomioimisen ao. varainhoitovuoden valtuusilmoituksessa. Käytännöt maakunnan liitoille myönnettyjen valtuuksien osalta säilyvät muilta osin ennallaan ja näiden valtuuksien seuranta sisältyy työ- ja elinkeinoministeriön valtuuskirjanpitoon.

Vuoden 2014 valtion talousarvion momenttien päätösosiin otetut työ- ja elinkeinoministeriön valvontavastuulla olevat henkilötyövuosirajoitteiden toteumatiedot:

Taulukko 29. Henkilötyövuosirajoitteiden toteumatiedot

Määräraha	Htv-rahoite	HTV-toteuma
32.50.43. Maakunnan kehittämisraha	12	9,5
32.50.62. Maaseudun kehittäminen	20	5,5
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin	400	307,9

Energiapolitiikka*32.60.40. Energiatuki*

Vuonna 2014 myönnettiin arviomäärärahaa 51,2 miljoonaa euroa. Arviomäärärahaa oli käytettävissä 72,4 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäi noin 21,2 miljoonaa euroa. Biojalostamoille varattua 82,5 miljoonaa euroa käytettiin lopulta 45,3 miljoonaa euroa. Arvioitua vähäisempi käyttö johtui hankkeiden peruuntumisesta ja siitä, etteivät loput hankkeet täyttäneet tukikelpoisuusehtoja. Suurten hankkeiden tukipäätökset painottuivat loppuvuoteen. Näin ollen niistä ei ehtinyt tulla maksatuksia vuoden 2014 puolella. Myös aikaisemmin tuettuja hankkeita on jäänyt toteutumatta tai ne ovat myöhästyneet merkittävästi muun muassa haasteellisen taloustilanteen takia.

32.60.41. LNG - terminaalien investointituki

valtuutta oli käytettävissä yhteensä 123 000 000 euroa. Vuoden 2014 aikana tehtiin yhteensä 4 tukipäätöstä ja valtuutta käytettiin yhteensä noin 93 miljoonaa euroa. Noin 30 miljoonaa euroa siirtyi siten käytettäväksi vuodelle 2015. Tukipäätökset tehtiin vuoden loppupuolella ja maksatuksia odotetaan vasta vuodesta 2015 lähtien.

32.60.43. Kioton mekanismit

Arviomäärärahaa myönnettiin 1 000 000 euroa, josta käytettiin noin 549 000 euroa.

32.60.44 Uusiutuvan energian tuotantotuki

Arviomäärärahaa myönnettiin 124 400 000 euroa. Syöttötariffia maksettiin metsähakkeella tuotetusta sähköstä 27 817 000 euroa, tuulivoimalla tuotetusta sähköstä 51 668 000 euroa, biokaasulla tuotetusta sähköstä 137 000 euroa ja puupolttoainvoimalaitoksilla tuotetusta sähköstä 22 000 euroa. Yhteensä syöttötariffia maksettiin 79 644 000 euroa.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Työ- ja elinkeinoministeriön toiminnan tuotot 15,8 miljoonaa euroa vähenivät yhteensä 13,2 miljoonaa euroa, kun niitä edellisessä vuonna kertyi 10,1 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan tuottoja kertyi 0,46 miljoonaa euroa (0,2 miljoonaa euroa vuonna 2013) ja muut toiminnan tuotot 15,4 miljoonaa euroa (15,9 miljoonaa euroa vuonna 2013). Toiminnan kulut olivat vuonna 2014 yhteensä 108,1 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2013 olivat 107,8 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut 38 miljoonaa euroa (39,2 miljoonaa euroa vuonna 2013) ja palvelujen ostot 30,0 miljoonaa euroa (35,2 miljoonaa euroa vuonna 2013) muodostivat suurimmat kuluerät.

Suurimmat palvelujen ostot olivat edellisen vuoden tapaan muut tutkimus- ja asiantuntijapalvelut 5,9 miljoonaa euroa (vähennys edellisestä vuodesta 56 %), atk- asiantuntijapalvelut 13,8 miljoonaa euroa (lisäys edelliseen vuoteen 26,7 %) ja konsulttipalvelut 4,5 miljoonaa euroa (lisäys edellisestä vuodesta 19 %).

Muut kulut olivat 10,7 miljoonaa euroa (vähennys 10 % vuodesta 2013). Muiden kulujen suurimmat kuluerät olivat matkustuspalvelut 1,6 miljoonaa euroa sekä jäsenmaksut kotimaahan ja ulkomaille yhteensä 8,2 miljoonaa euroa.

Sisäisiä kuluja syntyi 16,6 miljoonaa euroa (13,1 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Rahoitustuottojen, joita kertyi yhteensä 328,9 miljoonaa euroa (-6,3 miljoonaa euroa vuonna 2013). Rahoitustuotot muodostuvat pääosin Suomen Vientiluotto Oy:n lainojen euro- ja valuuttamääräisiin lainoihin liittyvistä kirjauksista.

Rahoituskuluja kertyi yhteensä 299,4 miljoonaa euroa ja lisäystä edellisestä vuodesta kertyi 259,8 miljoonaa euroa. Rahoituskulut muodostuvat valuuttamääräisten velkojen koroista 49 miljoonaa euroa, realisoituneista valuuttakurssieroista 239,3 miljoonaa euroa, realisoitumattomista valuuttakurssieroista 11,6 miljoonaa euroa sekä sijoitusten ja lainasaamisten tileistä poistoista 6,9 miljoonaa euroa.

Satunnaisiin kuluihin on kirjattu vahingonkorvauksena Valtiokonttorin suoritus 0,5 miljoonaa euroa tapaturmavakuutuslain mukaisten korvausasiain hoidosta vuonna 2014 (Julkisesta työvoimapaikasta annettu laki (1295/2002)).

Taulukko 30. Siirtotalouden tuotot ja kulut 2012–2014

Siirtotalouden tuotot ja kulut (1 000 €)	2012	2013	2014
TUOTOT			
Siirtotalouden tuotot EU:lta	270 800	295 815	228 167
Siirrot talousarvion ulkopuolelta	9	3919	100 000
Tuotot yhteensä	270 809	299 734	328 167
KULUT			
Siirtotalouden kulut kunnille	2 412	3 722	906
Siirtotalouden kulut kuntayhtymille	127 261	137 560	112 635
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	110 133	81 566	125 983
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittamattomille yhteisöille	46 502	38 141	33 814
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	5 846	5 394	617
Muut siirtotalouden kulut ulkopuolisille	3 259	1 886	1 479
Siirrot talousarvion ulkopuolelle	2 571	430	0
Siirtotalouden kulujen palautukset	-47 992	-33 556	-38 621
Kulut yhteensä	249 992	235 143	236 813

Siirtotalouden tuotot 328,2 miljoonaa euroa muodostuvat pääosin EU:lta saaduista käyttötalouden tuotoista 228,2 miljoonaa euroa ja tuloutussiirrosta talousarvion ulkopuolisesta Valion takuurahastosta 100 miljoonaa euroa.

Siirtotalouden kulut yhteensä 236,8 miljoonaa euroa vähenivät edellisestä vuodesta 1 %..

Tilikauden tuottojäämää kertyi 19,5 miljoonaa euroa (kulujäämä 3,4 miljoonaa euroa vuonna 2013).

1.6.4 Tase

Ministeriön taseen loppusumma oli 5 033 miljoonaa euroa (4 946 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Vuoden 2014 aikana aineettomat hyödykkeet vähenivät 46 % ja aineelliset hyödykkeet vähenivät 81 % vuodesta 2013. 0,47 miljoonan euron vähennys johtunee pääosin tietohallinnon koneiden ja laitteiden romutuksista ja tietohallintotehtävien siirtymisestä Valtorin hoidettavaksi.

Käyttöomaisuusarvopapereiden yhteisarvo oli 790,4 miljoonaa euroa (710,4 miljoonaa euroa vuonna 2013). 80 miljoonan euron lisäys johtuu pääomasijoituksista Suomen Teollisuussijoitus Oy:n osakepääoman korottamiseen.

Oman pääoman ehtoisia pääomalainasaamisia oli Finnvera Oyj:ltä 86,1 miljoonaa euroa (88 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Pitkäaikaisissa saamisissa 3 861,3 miljoonaa euroa (3 861,4 miljoonaa euroa vuonna 2013). Suurimman erän muodostavat Valtiokonttorin Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnetyt jälleenerahoituslainat yhteensä 3 877 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisiin euromääräisiin lainasaamisiin on lisäksi kirjattu työllisyyspoliittiset suhdannelainat, työvoimalainat, muuta teollisuuden edistämislainat ja vientituotteiden markkinoinnin edistämislainat yhteensä 12,8 miljoonaa euroa.

Lyhytaikaisia saamiset 294,5 miljoonaa euroa kasvoivat 3 % edellisestä vuodesta (285,8 miljoonaa euroa vuonna 2013). Lyhytaikaisista saamisista oli myyntisaamisia 0,2 miljoonaa euroa, valuuttamääräisiä lainasaamisia Suomen Vientiluotto Oy:ltä 267,4 miljoonaa euroa (jakotetut vuoden 2015 lainojen lyhennykset), siirtosaamisia 25,7 miljoonaa euroa, sekä muita lyhytaikaisia saamisia 1,2 miljoonaa euroa.

Siirtosaamisissa on Suomen Vientiluotto Oy:n lainan korkojaksotus ja saamisia itse toteutettavista valtakunnallisista kehittämissuhteista ja teknisen tuen projekteista 3,9 miljoonaa euroa.

Pitkäaikaisia velkoja 1 642 miljoonaa euroa muodostuvat Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnettyjen jälleenerahoituslainoihin liittyvien valuutariskien suojauskirjauksista.

Lyhytaikaiset velat 1 045,5 miljoonaa euroa muodostuvat pääosin talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilinsaldoista yhteensä 747,4 miljoonaa euroa. Ostovelat olivat 5,9 miljoonaa euroa, siirtovelat 19,8 miljoonaa euroa (kasvua edellisestä vuodesta 8 %) ja muut lyhytaikaiset velat 2 miljoonaa euroa. Muihin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvä taseessa seurattava ulkopuolinen rahoitus kasvoi edellisestä vuodesta 0,9 miljoonaa euroa).

1.7 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kansliapäällikkö vastaa ministeriön sisäisen valvonnan yleisestä toteuttamisesta ja kehittämisestä. Toimintayksiköiden esimiehet ovat vastuussa käytännön valvontatoimenpiteistä, ohjeistamisesta sekä kehittämisestä omalla vastuualueellaan. Esimiehet huolehtivat, että ministeriössä toteutetaan asianmukaiset ja tehokkaat sisäisen valvonnan menettelyt, jotka koskevat ministeriön toiminnan, talouden ja tietoturvan järjestämistä. Määräykset sisäisen valvonnan järjestämisestä ovat ministeriön taloussäännön luvussa 1.3.

Ministeriön sisäisen valvonnan tilaa on arvioitu käyttäen valtiovarain controller –toiminnon suosituksen mukaista COSO ERM –viitekehikseen perustuvaa sisäisen valvonnan viitekehikkoa, jota on muokattu ministeriön käyttöön sopivaksi. Sisäinen tarkastus on arvioinut sisäisen valvonnan riittävyttä ja asianmukaisuutta suorittamiensa tarkastusten, antamiensa taloussäännön mukaisten valtionapuseräkäytäntöjen koskevien lausuntojen ja muiden selvitysten perusteella. Valtiovarain controller –toiminto on tarkastusviranomaisena tehnyt EU:n rakennerahastojen tarkastukset.

Vuonna 2014 on ministeriössä tehty turvallisuuskartoitus. Keskeisiksi asioiksi nousivat turvallisuuden johtaminen sekä henkilö-, kiinteistö-, matkustus-, toiminnan- ja tietoturvasuus. Tietoturva- ja hankinnoista on tehty sisäinen tarkastus. Tietoturvan kehittämistä on jatkettu tietoturvapoliittikan suuntaisesti. Hankintatoimi toimii pääosin hyvin. Toimintamäärärahojen vähenemiseen, henkilöstön riittävyteen ja jaksamiseen liittyviä riskejä on hallittu henkilöstösuunnitelman 2014-2015 mukaisin toimenpitein. Lisäksi on lisätty työhön liittyviä joustoja ja edistetty uusien työmenetelmien käyttöönottoa.

Riskienhallinnan kehittämiseksi tullaan vuonna 2015 laatimaan ministeriölle riskienhallintapolitiikka, mistä käy ilmi riskienhallinnan tarkoitus, liityntä ministeriön toimintaan ja tavoitteisiin, riskityypit ja vastuut. Riskienhallintatyötä rytmittämään laaditaan riskienhallinnan vuosikello. Sen on tarkoitus olla tiiviisti kytketty tulosohjausmenettelyn vuosikelloon. Turvallisuutta tulee lisäämään uusien tilojen käyttöönotto.

Raportointia kehitetään siten, että toimintayksiköt tulevat raportoimaan puolivuositain, mitä ne ovat riskienhallinnassa tehneet. Syksyn 2014 tulosneuvotteluissa sovitun mukaisesti tulee jokaisen toimintayksikön laatia vuoden 2015 tulosneuvotteluihin sivun pituinen kertomus riskienhallintatoiminnasta. Virkamiesjohtoryhmälle tullaan antamaan vuosittain raportti riskienhallinnan tilasta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että kokonaisuutena sisäisen valvonnan menettelyt täyttävät kohtuullisesti talousarvioasetuksen 69:ssä säädetyt toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden varmistamista, varojen turvaamista sekä tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä koskevat tavoitteet.

1.8 ARVIOINTIEN TULOKSET

Vuonna 2014 kirjanpitoyksikköön kuuluvasta toiminnasta ei tehty valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 65 § 1 momentin 8 kohdassa (1786/2009) tarkoitettua laajempaa vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointia.

Työ- ja elinkeinoministeriön strategisten ohjelmien kokonaisarvioinnin toinen vaihe saatiin päätökseen vuonna 2014. Arviointiraportti koski neljää käynnissä olevaa TEM:n strategista ohjelmaa, jotka ovat Metsäalan strateginen ohjelma MSO, Hyvinvointialan työ- ja elinkeinopoliittinen kehittämisohjelma HYVÄ, Cleantechin strateginen ohjelma CSO sekä Rakennemuutos ja työmarkkinoiden toimivuus -ohjelma RTT (vuodesta 2013 lähtien työpolitiikan strateginen ohjelma TSO). Raportti sisältää strategisten ohjelmien strategisen osuvuuden ja toimeenpanon onnistumisen arvioinnin sekä ohjelmien vaikuttavuuden ja strategiset ohjelmat toimintamallin kokonaisarvioinnin.

Strategisten ohjelmien toimintamallin lähtökohtana ovat olleet kokemukset vastaavan kaltaisesta toiminnasta menestyvissä konserneissa sekä corporate venture -toimintamallin mukainen toiminta. Työ- ja elinkeinoministeriön strategisten ohjelmien kokemusten perusteella toimintamalli on luonut etuja hallinnon ”normaaliin” toimintaan verrattuna. Tavoitteita on voitu toteuttaa tehokkaasti, sillä byrokratia on ollut vähäistä ja hankkeiden toimeenpanossa on voitu keskittyä substanssiasioihin. Ohjelmien toteutustapata on mahdollistanut normaaliin hallintoon verrattuna aiempaa joustavamman ja tehokkaamman toimintatavan, jolla on pystytty rakentamaan uuden tyyppisiä toimintamalleja sekä luomaan edellytyksiä laajempien vaikutusten synnylle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön teettämä arviointi Tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) toiminnasta valmistui keväällä 2014. Arvioinnissa tarkasteltiin tutkimus- ja innovaationeuvoston tehtäviä, toimintaa ja vaikuttavuutta päätöksenteon tukena sekä osana tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää. Arvioinnin mukaan TIN on tärkeä ja hyödyllinen, mutta toiminnassa on kehitettävää. Arviointi tekee useita suosituksia TIN:n toiminnan kehittämiseksi ja vahvistamiseksi. TIN on pyytänyt ehdotusta uudistamiseksi valtioneuvoston kanslian valtiosihteeriltä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kansliapäälliköiltä maaliskuuhun 2015 mennessä.

Yritysten kansainvälistymiseen liittyvien yhteishankkeiden toiminnasta yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi on laadittu selvitys vuoden 2014 syksyllä. Selvitys perustuu yhteishankkeisiin osallistuneilta yrityksiltä kerättyyn aineistoon, hankkeiden hallinnoijille tehtyihin haastatteluihin, ministeriön tietoihin, sekä aikaisempiin aiheesta tehtyihin selvityksiin. Kerätyn aineiston perusteella yhteishankkeet ovat olleet yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi entistä merkittävämpiä. Hankkeilla on saavutettu entistä enemmän konkreettisia tuloksia, enemmän vientiä ja myös monipuolistettu viennin rakennetta. Yritykset kokevat kansainvälistymiseen myönnettävän tuen olevan usein ratkaisevassa roolissa niiden päättäessä kansainvälisille markkinoille lähtemisestä. Yritysten yhteisesti toteutettavat hankkeet ovat kustannustehokas ja yrityksille merkittävää lisäarvoa tuottava tapa kansainvälistyä ja lisätä vientiä sekä uusille että vanhoille markkinoille. Arvioinnin perusteella kansainvälistymisavustus täyttää selkeästi hyvälle tuelle määritellyt periaatteet. Sillä on relevantti tavoite, se kohdistuu myönteisten ulkoisvaikutusten leviämiseen sekä markkinapuuutteen korjaamiseen, sillä saavutetaan suuri vaikuttavuus pienillä kustannuksilla ja se on tarkoituksenmukainen politiikkatoimi vientiyritysten menestykseen nojaavassa Suomessa.

1.9 YHTEENVETO HAVAITUISTA VIRHEISTÄ, VÄÄRINKÄYTYKSISTÄ JA TAKAISINPERINNÖISTÄ

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole varainhoitovuodelta raportoitavia havaintoja väärinkäytöksistä.

Rakennerahastohankkeiden takaisinperinnät

Rakennerahastohankkeisiin tehtiin kertomusvuonna 170 takaisinperintäpäätöstä. Havaittujen virheiden kokonaismäärä oli 3,2 miljoonaa euroa. Takaisinperittäväksi määrätyn tuen määrä oli 1,6 miljoonaa euroa. Virheet havaittiin pääasiassa joko tarkastusten tai viranomaisen muun havainnon perusteella. Käytännössä takaisinperintään johtavat virheet vain harvoin liittyvät petoksiin tai aiheutuvat tahallisesta väärinkäytöksestä, kuten tietojen salaamisesta tai väärin tietojen antamisesta. Yleisin syy tarkastushavaintojen taustalla on se, että jonkin yksittäisen kuluerän ei katsota kuuluvan hankkeelle tai riittävää dokumentaatiota kuluerälle ei löydy tarkastuksessa. Takaisinperintäpäätöksistä 2/3 tehtiin Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) hankkeisiin. Euroopan petoksentorjuntavirastoon (Olaf) raportoidaan tapaukset, joissa takaisinperittävän EU-tuen määrä ylittää 10 000 €. Kertomusvuonna Olafiin raportoitiin kymmenen uutta tapausta.

2 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT

2.1 TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	693 213,42	823 272	823 272,17	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	693 213,42	823 272	823 272,17	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	359 711 822,37	404 605 398	373 705 288,69	-30 900 109,75	92
12.32.30. Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista	0,00	100 000 000	100 000 000,00	0,00	100
12.32.31. Palkkaturvamaksujen palautukset	29 464 933,50	32 523 427	32 523 427,26	0,00	100
12.32.50. Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	290 524 289,94	247 000 000	215 877 013,81	-31 122 986,19	87
12.32.50.01. Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot	168 102 474,37	150 000 000	129 719 376,25	-20 280 623,75	86
12.32.50.01.1. Tulot kauden 2007-2013 ohjelmista, Itä-Suomi	54 899 964,65	54 000 000	37 426 295,49	-16 573 704,51	69
12.32.50.01.2. Tulot kauden 2007-2013 ohjelmista, Pohjois-Suomi	54 242 550,05	35 000 000	35 340 407,59	340 407,59	101
12.32.50.01.3. Tulot kauden 2007-2013 ohjelmista, Etelä-Suomi	29 145 416,72	25 000 000	25 043 451,09	43 451,09	100
12.32.50.01.4. Tulot kauden 2007-2013 ohjelmista, Länsi-Suomi	29 814 542,95	26 000 000	24 513 519,05	-1 486 480,95	94
12.32.50.01.5. Tulot kauden 2007-2013 ohjelmista, EAKR	0,00	10 000 000	7 395 703,03	-2 604 296,97	74
12.32.50.02. Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot	122 421 815,57	97 000 000	86 157 637,56	-10 842 362,44	89
12.32.50.02.1. Tulot kauden 2007-2013 ohjelmista, Manner-Suomi	122 421 815,57	90 000 000	81 338 406,30	-8 661 593,70	90
12.35.50.02.2. Tulot kauden 2007-2020 ohjelmista, ESR	0,00	7 000 000	4 819 231,26	-2 180 768,74	69
12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnanalan muut tulot	25 149 455,78	19 645 391	19 868 267,29	222 876,44	101
12.32.99.02. Royalty-tulot	3 161 617,90	3 000 000	3 222 876,44	222 876,44	107
12.32.99.03. Palkkaturvapalautusten korot	0,00	49 226	49 225,74	0,00	0
12.32.99.06. Muut tulot	21 987 837,88	6 786 165	6 786 165,11	0,00	100
12.32.99.07. Euroopan Globalisaatiarahaston rahoitusosuudet	0,00	9 810 000	9 810 000,00	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	10 643 180,76	1 347 098	1 347 097,75	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	3 929 962,39	4 089 483	4 089 482,58	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voitontuloutukset	83 057 529,40	89 333 245	89 333 244,60	0,00	100
13.01.05. Korot muista lainoista	83 053 649,12	89 333 245	89 333 244,60	0,00	100
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	3 880,28	0	0,00	0,00	0
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	3 887,52	0	0,00	0,00	0
13.03.01.2. Osakkeiden myyntipalkkiot (ek)(enintään)	-7,24	0	0,00	0,00	0
15. Lainat	154 439 548,47	371 440 496	371 440 495,81	0,00	100
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	154 439 548,47	371 440 496	371 440 495,81	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	597 902 113,66	866 202 411	835 302 301,27	-30 900 109,75	96

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.22. Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estäminen (s2v)		50 000 000	20 030 852,69	29 969 147,31	50 000 000,00	0,00		50 000 000,00	20 030 852,69	29 969 147,31
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	6 890 131,42	8 606 739	8 606 738,63		8 606 738,63	0,00				
32.01.60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (a)	0,00	20 000	0,00		0,00	20 000,00				
32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (s2v)	10 007 000,00	10 007 000	5 869 162,62	4 137 837,38	10 007 000,00	0,00	3 506 314,74	13 513 314,74	9 375 477,36	4 137 837,38
32.01.87. Osakehankinnat (s2v)		80 000 000	2 500,00	79 997 500,00	80 000 000,00	0,00		80 000 000,00	2 500,00	79 997 500,00
32.20.41. Yleisavustus eräille yhteisöille ja järjestöille elinkeinopolitiikan edistämiseksi (s3v)	36 122 000,00	61 937 000	29 678 199,00	32 258 801,00	61 937 000,00	0,00	1 184 687,00	63 121 687,00	30 523 440,64	32 598 159,36
32.20.42. Innovaatiokeskitymien kehittäminen (s3v)	6 600 000,00	600 000	0,00	600 000,00	600 000,00	0,00	6 040 432,83	6 640 432,83	1 021 961,16	5 618 471,67
32.20.43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (a)	7 388 214,00	10 815 000	6 117 134,00		6 117 134,00	4 697 866,00				
32.20.44. Valtionavustus yksittäisten yritysten hankevalmisteluun Venäjällä (s3v)	700 000,00	1 400 000	0,00	1 400 000,00	1 400 000,00	0,00	1 106 390,52	2 506 390,52	624 706,05	1 881 684,47
32.20.47. Finnvera OYJ:n korkotuet ja tappiokorvaukset (a)	60 310 400,11	52 722 000	53 255 061,18		53 255 061,18	-533 061,18				
32.20.50. Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (s2v)		1 000 000	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
32.20.80. Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan (a)	803 255 944,95	484 500 000	478 981 207,65		478 981 207,65	5 518 792,35				
32.20.81. Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n rahoitukseen kotimaisille alustoituksille (a)	179 000 000,00									
32.20.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (a)	0,00	10 000	0,00		0,00	10 000,00				
32.20.87. Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (s3v)	10 000 000,00	5 000 000	5 000 000,00	0,00	5 000 000,00	0,00	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00	0,00
32.20.88. Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle (s3v)		80 000 000	80 000 000,00	0,00	80 000 000,00	0,00		80 000 000,00	80 000 000,00	0,00
32.30.01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (s2v)	9 371 082,00	10 024 162	6 989 002,63	3 035 159,37	10 024 162,00	0,00	4 466 972,95	14 491 134,95	11 426 598,19	3 035 159,37
32.30.44. Alueellinen kuljetustuki (s3v)	9 371 082,00	10 024 162	6 989 002,63	3 035 159,37	10 024 162,00	0,00	4 466 972,95	14 491 134,95	11 426 598,19	3 035 159,37
32.30.46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki (s3v)	857 583,00	4 491 789	0,00	4 491 789,00	4 491 789,00	0,00	0,00	4 491 789,00	0,00	4 491 789,00
32.30.50. Palkkaturva (a)							23 060,00	23 060,00	0,00	0,00
32.30.50.1. Palkkaturva (a)	0,00	4 798 475	0,00		0,00	4 798 474,51				
32.30.50.2. Takaisinperittyjen saatavien palautukset ja niistä kertyvät korot	0,00	83 564	0,00		0,00	83 563,58				

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.50.3. Viranomaismaksut, oikeudenkäyntikulut ja konkurssikustannukset (ek)	0,00	571 766	0,00		0,00	571 765,63				
32.30.51. Julkiset työvoimapaalvelut (s2v)	4 999 149,69	3 626 028	40 250,48	3 585 778,00	3 626 028,48	0,00	1 583 480,38	5 209 508,86	1 574 548,76	3 585 778,00
	3 334 522,08	3 085 778	0,00	3 085 778,00	3 085 778,00	0,00	343 373,86	3 429 151,86	343 373,86	3 085 778,00
32.30.51.04 Työvoimakoulutuksen kehittämis-, tiedotus- ja ilmoitustoiminta										
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	66 555,53	40 250	40 250,48	0,00	40 250,48	0,00	0,00	40 250,48	40 250,48	0,00
32.30.51.07.1. Palkkaukset	66 555,53	40 250	40 250,48	0,00	40 250,48	0,00	0,00	40 250,48	40 250,48	0,00
	833 072,08	0	0,00	0,00	0,00	0,00	702 213,01	702 213,01	702 213,01	0,00
32.30.51.12. Vakuutusurva										
	765 000,00	300 000	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	537 893,51	837 893,51	488 711,41	300 000,00
32.30.51.13. Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien kokeilujen käynnistäminen										
32.30.51.18. Palvelumuotojen ja tuottamismallien kokeilukeinot (ek)		200 000	0,00	200 000,00	200 000,00	0,00		200 000,00	0,00	200 000,00
32.40.50. Valtionavustus kuluttajajärjestöille (k)	773 000,00	673 000	673 000,00		673 000,00	0,00				
32.40.51. Eräät merimiespalvelut (a)	2 001 938,94	1 280 000	1 279 313,88		1 279 313,88	686,12				
32.40.51.1. Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	601 959,49	580 000	580 000,00		580 000,00	0,00				
32.40.51.2. Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin	1 399 979,45	700 000	699 313,88		699 313,88	686,12				
32.50.43. Maakunnan kehittämisraha (s3v)	11 866 000,00	6 066 000	5 700 000,00	366 000,00	6 066 000,00	0,00	1 548 846,50	7 614 846,50	6 794 329,50	820 162,38
32.50.62. Maaseudun kehittäminen (s3v)	2 273 000,00	2 273 000	1 153 001,90	1 119 998,10	2 273 000,00	0,00	2 651 383,62	4 924 383,62	3 218 898,15	1 705 485,38
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakenne-rahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin(a)	137 998 445,15	125 074 563	125 074 563,18		125 074 563,18	0,00				
		116 456 643	116 456 643,03		116 456 643,03	0,00				
32.50.64.01. EAKR 2007 – 2013										
		106 354 006	106 354 006,10		106 354 006,10	0,00				
32.50.64.01.1. EAKR										
		4 094 581	4 094 581,31		4 094 581,31	0,00				
32.50.64.01.2. Tavoite 3										
		6 008 056	6 008 055,62		6 008 055,62	0,00				
32.50.64.01.3. ENPI CBC										
		8 576 787	8 576 787,15		8 576 787,15	0,00				
32.50.64.02. ESR 2007 - 2013										
		41 133	41 133,00		41 133,00	0,00				
32.50.64.08. EYA ja ENI CBC										
32.50.64.08.1. EAY		41 133	41 133,00		41 133,00	0,00				

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.50.64.1. EAKR 2007-2013	129 234 285,22									
32.50.64.1.1. EAKR	124 522 913,45									
32.50.64.1.2. Tavoite 3	4 459 140,51									
32.50.64.1.3. ENPI CBC	252 231,26									
32.50.64.2. ESR 2007-2013	8 708 939,93									
32.50.64.3. EAKR 2000-2006 ja 1995-1999	55 220,00									
32.60.20. Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (s3v)	3 400 000,00						991 109,13	991 109,13	850 214,94	136 061,00
32.60.28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (s3v)	500 000,00	500 000	32 392,73	467 607,27	500 000,00	0,00	792 866,27	1 292 866,27	591 988,14	700 878,13
32.60.28.1. Materiaalitehokkuuden edistäminen		370 000	32 392,73	337 607,27	370 000,00	0,00		370 000,00	32 392,73	337 607,27
32.60.28.2. Materiaalikatselemukset (ek)		130 000	0,00	130 000,00	130 000,00	0,00		130 000,00	0,00	130 000,00
32.60.40. Energiatuki (a)	8 342 206,73	52 497 593	31 270 739,46		31 270 739,46	21 226 853,54				
32.60.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (a)	135 254,00	1 500 000	516 951,28		516 951,28	983 048,72				
32.60.43. Kioton mekanismit (a)	227 908,66	484 281	33 452,50		33 452,50	450 828,97				
32.70.03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen(s2v)	661 000,00	2 291 000	479 588,50	1 811 411,50	2 291 000,00	0,00	442 404,51	2 733 404,51	921 993,01	1 811 411,50
32.70.03.1. Rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäiseminen, seuranta ja koulutus	161 000,00	161 000	63 564,00	97 436,00	161 000,00	0,00	73 129,53	234 129,53	136 693,53	97 436,00
32.70.03.2. Kotouttamistoimet	500 000,00	500 000	111 214,24	388 785,76	500 000,00	0,00	369 274,98	869 274,98	480 489,22	388 785,76
32.70.03.3. Kotouttamisen osaamiskeskus (ek)		1 630 000	304 810,26	1 325 189,74	1 630 000,00			1 630 000,00	304 810,26	1 325 189,74
Määrärahatilit yhteensä	1 378 402 905,85	1 131 857 514	912 869 493,01	180 176 626,60	1 093 046 119,61	38 811 394,12	43 089 813,18	429 534 485,21	240 396 866,32	187 790 521,14

Työ- ja elinkeinoministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾							Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)						
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2014 valtuudet					Uusittavissa 2015 TA:ssa	Talousarvio-menot 2014	Määräraha-tarve 2015	Määräraha-tarve 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä							
32.20.43 Kansainvälistymisavustus yrittäjien yhteishankkeisiin	75 727	549	4 207	4 756	4 740	16	0	6 117	3 900	2 400	100	0	6 400
Aikaisempien vuosien valtuudet	75 727							4 016	3 000	700	100	0	3 800
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		549	4 207	4 756	4 740	16		2 101	900	1 700	0	0	2 600
32.20.48 Korkotuki julkisesti tuetuille vienti ja alusluotoille **)	0	7 000 000	0	7 000 000	3 591 489	3 408 511	0	7 144	11 800	19 400	26 600	73 900	131 700
Aikaisempien vuosien valtuudet													
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		7 000 000	0	7 000 000	3 591 489	3 408 511	0	7 144	11 800	19 400	26 600	73 900	131 700
32.20.80 Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälle-rahoitustoimintaan	1 638 350	0	0	0	0	0	0	401 756	402 200	0	0	0	402 200
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 638 350							401 756	402 200	0	0	0	402 200
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32.50.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin*)	500 415	96 625	63 238	159 863	78 001	81 862	2 163	125 074	115 315	3 300	1 100	2 199	121 914
Aikaisempien vuosien valtuudet	500 415							106 305	62 682	0	0	0	62 682
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		96 625	63 238	159 863	78 001	81 862	2 163	18 769	52 633	3 300	1 100	2 199	59 232
32.60.40. Energiatuki	264 185	60 000	82 500	142 500	80 453	62 047	0	31 270	34 473	14 154	6 126	20 006	74 759
Aikaisempien vuosien valtuudet	264 185							30 971	28 962	10 036	3 886	17 019	59 903
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		60 000	82 500	142 500	80 453	62 047	0	299	5 511	4 118	2 240	2 987	14 856

Työ- ja elinkeinoministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾							Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)							
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2014 valtuudet					Uusittavissa 2015 TA:ssa	Talousarvio-menot 2014	Määräraha-tarve 2015	Määräraha-tarve 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä	
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä								
32.60.41 LNG-terminaalien investointituki		90 000	33 000	123 000	92 876	30 124	30 124	32 608	38 083	16 653	5 532	0	60 268	
Aikaisempien vuosien valtuudet													0	
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		90 000	33 000	123 000	92 876	30 124	30 124	32 608	38 083	16 653	5 532	0	60 268	
32.60.42 Valtion tuki sähköhuollon turvaamiseksi	1 000	4 800	0	4 800	4 800	0	0	516	1 950	1 800	1 132	42	4 924	
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 000							148	150	150	150	42	492	
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet		4 800	0	4 800	4 800	0	0	368	1 800	1 650	982	0	4 432	
Yhteensä	2 479 677	7 161 974	149 945	7 311 919	3 759 483	3 552 436	2 163	571 877	569 638	41 054	35 058	96 147	741 897	
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet, josta		7 161 974	149 945	7 311 919	3 759 483	3 552 436	2 163	571 877	569 638	41 054	35 058	96 147	741 897	
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		7 000 000	0	7 000 000	3 591 489	3 408 511	0	7 144	11 800	19 400	26 600	73 900	131 700	

*) Vuoden 2014 talousarviossa momentin 32.50.64 nimi muuttui.

**) Momentin 32.20.48 Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille valtuuden käytöstä aiheutuvat menot kirjataan Valtiokonttorissa.

***) Heinäkuussa 2014 muutetun lain 1543/2011 mukaan sopimuksista otetaan huomioon 100%:a, samoin nostamattomista luotoista. Tarjouksista otetaan huomioon 50 %:ia. Limiitin määrää korotettiin 5 miljardista eurosta 7 miljardiin.

1) Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

2) Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

3) Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

4) Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltäviä valtuuksia.

5) Talousarviolain 10 §:n 2 momentissa säädetyn laajuus- tai kustannusarvion perusteella myönnetty valtuudet. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää talonrakennushankevaltuuksia.

2.2 TUOTTO JA KULULASKELMA

	1.1.2014 - 31.12.2014		1.1.2013- 31.12.2013	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	462 860,24		205 414,24	
Muut toiminnan tuotot	<u>15 382 174,14</u>	15 845 034,38	<u>15 928 322,09</u>	16 133 736,33
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-541 228,93		-667 445,36	
Henkilöstökulut	-37 957 570,16		-39 159 850,22	
Vuokrat	-6 881 863,20		-6 791 525,28	
Palvelujen ostot	-35 180 913,76		-35 163 301,06	
Muut kulut	-10 656 602,74		-11 783 838,91	
Poistot	-354 094,88		-1 077 154,74	
Sisäiset kulut	<u>-16 553 009,19</u>	<u>-108 125 282,86</u>	<u>-13 139 052,99</u>	<u>-107 782 168,56</u>
		-92 280 248,48		-91 648 432,23
JÄÄMÄ I				
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	328 901 163,51		-6 327 640,92	
Rahoituskulut	<u>-299 361 003,62</u>	29 540 159,89	<u>39 611 042,01</u>	33 283 401,09
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	41 994,33		200 156,75	
Satunnaiset kulut	<u>-605 752,82</u>	-563 758,49	<u>-1 337 062,24</u>	-1 136 905,49
		-63 303 847,08		-59 501 936,63
JÄÄMÄ II				
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
EU:ita	228 166 514,57		295 815 069,94	
Talousarv. ulkop. olevista rahastoista	<u>100 000 000,00</u>	328 166 514,57	<u>3 918 727,60</u>	299 733 797,54
Kulut				
Kunnille	-905 921,99		-3 722 086,19	
Kuntayhtymille	-112 635 549,22		-137 560 065,76	
Elinkeinoelämälle	-125 982 906,78		-81 565 972,30	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	-33 813 877,34		-38 141 268,87	
Kotitalouksille	-616 894,89		-5 394 111,24	
Ulkomaille	-1 478 942,42		-1 886 481,04	
Talousarv. ulkop. oleville valtion rahastoille	0,00		-429 662,85	
Kulujen palautukset	<u>38 621 431,49</u>	<u>-236 812 661,15</u>	<u>33 555 868,28</u>	<u>-235 143 779,97</u>
		28 050 006,34		5 088 080,94
JÄÄMÄ III				
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAK-SUISTA				
Perityt arvonnäisäverot	2 429 906,40		2 430 595,13	
Suoritetut arvonnäisäverot	<u>-10 946 505,14</u>	<u>-8 516 598,74</u>	<u>-10 883 837,92</u>	<u>-8 453 242,79</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		19 533 407,60		-3 365 161,85

2.3 TASE

	31.12.2014		31.12.2013	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	83 740,12		150 532,10	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>163 961,85</u>	247 701,97	<u>304 426,12</u>	454 958,22
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	15 179,60		276 876,21	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>49 690,17</u>	64 869,77	<u>49 690,17</u>	326 566,38
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	790 395 748,48		710 393 248,48	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>86 138 820,91</u>	876 534 569,39	<u>88 028 730,41</u>	798 421 978,89
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ				
		876 847 141,13		799 203 503,49
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>3 861 300 480,67</u>	3 861 300 480,67	<u>3 861 412 451,91</u>	3 861 412 451,91
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	229 615,00		68 215,40	
Valuuttamääräiset lainasaamiset	267 362 124,99		239 859 779,81	
Siirtosaamiset	25 666 277,08		29 407 058,90	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 214 077,12		16 456 312,33	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	294 472 094,19	<u>2 191,74</u>	285 793 558,18
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>113,10</u>	<u>113,10</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ				
		4 155 772 574,86		4 147 206 123,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>5 032 619 715,99</u>		<u>4 946 409 626,68</u>	

	31.12.2014		31.12.2013	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	5 290 525 208,96		5 290 525 208,96	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 294 535 884,44		-3 938 352 443,88	
Pääoman siirrot	329 946 676,06		647 181 721,29	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>19 533 407,60</u>	2 345 469 408,18	<u>-3 365 161,85</u>	1 995 989 324,52
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Otetut valuuttamääräiset lainat	<u>1 641 683 263,10</u>	1 641 683 263,10	<u>1 807 300 876,90</u>	1 807 300 876,90
LYHYTAIKAINEN				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	747 389 676,01		984 349 965,00	
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	267 362 125,01		128 710 528,48	
Saadut ennakot	1 459 638,73		64 360,01	
Ostovelat	5 877 876,56		8 934 688,22	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	846 995,74		869 923,18	
Edelleen tilittävät erät	742 213,20		730 361,31	
Siirtovelat	19 832 868,36		18 407 998,67	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 955 651,10</u>	1 045 467 044,71	<u>1 051 600,39</u>	1 143 119 425,26
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		2 687 150 307,81		2 950 420 302,16
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>5 032 619 715,99</u>		<u>4 946 409 626,68</u>

3 LIITETIEDOT

Liite 1. Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Työ- ja elinkeinoministeriön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja – asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita.

Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten vaikutukset

Kemikaaliturvallisuus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle. Vuoden 2013 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnettiin momentille 32.01.01 Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot 6,1 miljoonan euron määräraha Avilon Fibres Oy:n konkurssista aiheutuneen kemikaaliturvallisuusongelman poistamiseen. Konkurssipesän kemikaalien hävittämistoimenpiteet päättyivät kesällä 2014. Avilon Fibres Oy:n konkurssipesän kemikaalien hävittämiskustannuksia kertyi yhteensä 4 727 556,70 euroa. Vuoden 2013 tilinpäätöksessä Avilon Fibres Oy:lle maksetut avustusennakot 3 512 297,00 euroa olivat kirjattuina talousarviotilillä 62000 Talousarviotilille kirjaamista odottavat talousarviomenot, jotka vuonna 2014 saadun lopputilityksen ja tarkastuksen jälkeen kirjattiin työ- ja elinkeinoministeriön toimintamomentille.

Vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentin 32.01.01 Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot perusteluja täydennettiin siten, että siltä osin, kun Avilon Fibres Oy:n konkurssipesälle varattua määrärahaa jää käyttämättä, saa sitä käyttää myös Kromipinta Oy:n konkurssipesän kemikaaliturvallisuusriskin poistamiseen siltä osin, kuin kustannuksia ei saada katettua konkurssipesän varoilla. Kromipinta Oy:n konkurssipesälle maksettiin vuoden 2014 aikana kemikaalien hävittämiskustannusten korvauksena yhteensä 257 406,05 euroa.

Vuoden 2014 kolmannessa lisätalousarviossa momentille 32.01.01 Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot myönnettiin lisäystä 1 680 000 euroa välttämättömiin kaivosalaan ja laivanrakennusalaan liittyviin asiantuntijamenoihin. Tätä lisämäärärahaa käytettiin vuonna 2014 yhteensä 1 002 048,75 euroa.

Momentille 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot myönnettiin lisäystä 390 000 euroa välttämättömiin kaivosalaan liittyviin asiantuntijamenoihin.

Siviilipalveluksen toimeenpano siirtyi 1.1.2014 lukien Lapinjärven kunnalta valtiolle. Siviilipalvelustoiminta yhdistettiin hallinnollisesti osaksi Kaakkois- Suomen ELY- keskusta ja siviilipalveluvollisten kaikki kotimaan lomamatkat tai matkat asuinpaikkakunnalle muutettiin maksutomiksi samasta ajankohdasta lukien. Vuoden 2014 talousarvion momentille 32.01.20 Siviilipalvelus myönnettyä määrärahaa sai käyttää siviilipalveluksen toimeenpanosta siviilipalveluslain (1446/2007) nojalla aiheutuviin kustannuksiin lukuun ottamatta palkkakustannuksia, jotka maksetaan momentilta 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot.

Vuoden 2014 kolmanteen lisätalousarvioon lisättiin momentti 32.01.22 Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estäminen. Konkurssiasiamies on päättänyt hakea yhtiön julkisselvitykseen ja Espoon käräjäoikeus on 6.11.2014 päättänyt tämän hakemuksen perusteella julkisselvityksen aloittamisesta. Momentille myönnettyä 50 miljoonan euron määrärahaa käytettiin konkurssipesän toimintaan yhteensä 20 miljoonaa euroa. Konkurssipesälle maksettava avustus suoritetaan kuukausittain ennakkomaksuna. Metallitehtaan toimintaa, vesienhallintaa ja muita ympäristövahingon torjumiseksi välttämättömiä toimintoja ei ole pystytty rahoittamaan konkurssipesän varoin.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenojen 32.01.29 talousarviotilin määrärahaa on saanut käyttää myös momentin 32.30.51 menoihin liittyvien arvonlisäverosuuksien maksamiseen, momentilta 32.30.64 rahoitettavien valtion investointihankkeisiin liittyvien ja vuoden 2012 talousarvion momentilta 32.50.63 hankittavaan työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen ja työllisyysperusteisiin valtion investointihankkeisiin liittyvien arvonlisäverosuuksien maksamiseen sekä momenteilta 32.20.40 ja 32.60.43 maksettaviin kulutusmenoihin liittyvien arvonlisäverosuuksien maksamiseen.

Vuoden 2014 ensimmäiseen lisätalousarvioon lisättiin momentti 32.01.87 Osakehankinnat ja momentille myönnettiin 80 miljoonaa euroa Teknologisen tutkimuskeskus VTT Oy:n osakepääoman ja muun oman pääoman maksamiseen. Määrärahaa käytettiin 2 500 euroa 25 osakkeen merkintään.

Momentin 32.30.31 Yleisavustus eräille yhteisöille ja järjestöille elinkeinopolitiikan edistämiseksi perusteluja täydennettiin kolmannessa lisätalousarviossa siten, että määrärahaa saa käyttää myös erityisavustuksena.

Momentin 32.20.48 Korke- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille määrärahaa käytetään julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) sekä julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011 ja lain muutos 486/2014)) mukaisen korkotuen maksamiseen. julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain nojalla Suomen Vientiluotto Oy voi tehdä korontasaus sopimuksia ja niitä vastaavia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia vienti- ja alusluottoihin liittyviä korontasaus päätöksiä enintään 7 000 miljoonan (5 000 miljoonaa vuonna 2013) euron pääoma- arvosta.

Momentille 32.20.80 Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan myönnetyn määrärahan käytön kirjauksissa vuonna 2014 jatkettiin edellisenä vuonna käyttöön otettua menettelyä, että varainhoitovuoden aikana Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnettyjen lainojen suojausmenot ja -tulot kirjataan varainhoitovuoden aikana talousarviotilille 62005 Talousarviotilille kirjaamista odottavat talousarviomenot/Suomen Vientiluotto Oy. Toteutuneiden suojausmenojen ja -tulojen debet- ja kredit -summien erotus kirjataan joko suojausmenona talousarviokirjanpidon tilille 32.20.80 Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan tai tulona osastoon 12 Sekalaiset tulot. Ministeriö kirjasi lainojen suojausmenoja yhteensä 8 088 729,56 euroa talousarviotilille 32.20.80 Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan. Suomen Vientiluotto Oy:lle ulkomaan rahassa myönnettyt jälleerahoituslainaamiset on kirjattu tilinpäätöksessä käyttäen EKP:n per 31.12.2014 kurssia USD 1,2141.

Momentilta 32.40.51 Eräät merimiespalvelut myönnettyjen tukipäätösten tekeminen siirrettiin vuoden 2014 alusta työ- ja elinkeinoministeriöstä Kaakkois- Suomen ELY- keskukseseen.

Vuoden 2014 talousarviossa muutettiin momentin 32.50.64 nimi EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto., ulkorajayhteistyö. ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (vuonna 2013 nimi oli EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto- ohjelmiin ja ENPI CBC- ohjelmiin).

Euroopan rahoitusinstrumenttina suurissa rakennemuutostilanteissa on Euroopan globalisaattiorahasto (EGR). Euroopan globalisaattiorahasto tukee maailmankaupan rakenteellisten muutosten seurauksena työnsä menettäneitä ihmisiä uudelleen koulutuksessa, uudelleensijoittumisessa ja työllistymisessä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Euroopan globalisaattiorahastosta Suomessa. Vuoden 2014 tilinpäätöksessä Euroopan Globalisaattiorahaston suoritus 1 426 800,00 euroa on kirjattu saaduksi ennakoksi talousarviotilillä 60000 Talousarviotilille kirjaamista odottavat talousarviotulot.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
13.03.01	Bruttotulot	3 887,52	0	0,00	
Osinkotulot, pääoman palautukset ja nettomyyntitulot	Bruttomenot	7,24	0	0,00	
	Nettotulot	3 880,28	0	0,00	0

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio-Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.01.01	Bruttomenot	73 362 897,57	63 790 000	61 156 795,85	68 365 917,82					73 301 131,32	
TEM:n toimintamenot (siirtomr 2 v)	Bruttotulot	12 546 897,57	8 000 000	12 575 917,82	12 575 917,82					12 575 917,82	
	Nettomenot	60 816 000,00	55 790 000	48 580 878,03	7 209 121,97	55 790 000,00	0,00	13 308 969,41	69 098 969,41	60 725 213,50	7 209 121,97
32.01.02	Bruttomenot	3 056 177,00	4 629 272	298 049,54	4 629 272,00					1 062 626,69	
ELY-keskusten toimintamenot (siirtomr 2 v)	Bruttotulot	0,00	0	0,00	0,00					0,00	
	Nettomenot	3 056 177,00	4 629 272	298 049,54	4 331 222,46	4 629 272,00	0,00	764 577,15	5 393 849,15	1 062 626,69	4 331 222,46
32.30.01	Bruttomenot	9 471 082,00	10 024 162	6 989 002,63	10 024 162,00					11 426 598,19	
Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomr 2 v)	Bruttotulot	100 000,00	0	0,00	0,00					0,00	
	Nettomenot	9 371 082,00	10 024 162	6 989 002,63	3 035 159,37	10 024 162,00	0,00	4 466 972,95	14 491 134,95	11 426 598,19	3 035 159,37

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala			
32.01.29 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (A)	116 692 000	13 900 000,00	12
32.20.47. Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset (A)	52 722 000	540 000,00	1
32.30.64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (A)	7 156 000	1 000 000,00	14
32.70.30. Valtion korvaukset kunnille (A)	94 680 000	16 200 000,00	17
Pääluokat yhteensä	271 250 000	31 640 000,00	

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoasianministeriön hallinnonala			73 037,07
Vuosi 2012			
24.20.66	Lähialueyhteistyö	73 037,07	
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala			1 274 060,68
Vuosi 2012			28 334,90
32.20.41	Yleisavustus eräille yhteisöille ja järjestöille elinkeinopolitiikan edistämiseksi	87,00	
32.30.46	Laivanrakennus innovaatiotuki	23 060,00	
32.50.43	Maakunnan kehittämisraha	354,62	
32.60.62	Maaseudun kehittäminen	0,09	
32.60.20	Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen sekä energiatiedotus	4 833,19	
Vuosi 2013			1 245 725,78
32.01.01.1	Toimintamenot	1 115 037,25	
32.01.01.2	Kuluttajatiedon julkistamispalkinto	17 000,00	
32.01.01.3	Tutkimus- ja selvitystoiminta	32 596,69	
32.01.21	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	2 532,35	
32.30.01.1	Toimintamenot	29 377,39	
32.30.51.13	Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien kokeilujen käynnistäminen	49 182,10	
Pääluokat yhteensä			1 347 097,75
Vuosi 2012			101 371,97
Vuosi 2013			1 245 725,78

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2014	2015
Henkilöstökulut	31 111 240,33	32 420 346,61
Palkat ja palkkiot	31 449 223,91	32 444 305,80
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-337 983,58	-23 959,19
Henkilösivukulut	6 846 329,83	6 739 503,61
Eläkekulut	6 089 101,22	5 945 318,80
Muut henkilösivukulut	757 228,61	794 184,81
<u>Yhteensä</u>	<u>37 957 570,16</u>	<u>39 159 850,22</u>
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 334 942,97	4 401 595,84
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	9 560,00	11 080,00
Johto	2 360,00	7 780,00
Muu henkilöstö	7 200,00	3 300,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole liitteen mukaista esitettävää

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole liitteen mukaista esitettävää

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2014	2013	Muutos 2014-2013
Korot euromääräisistä saamisista	33 479 922,86	37 527 807,74	-4 047 884,88
Korot valuuttamääräisistä saamisista	49 054 996,52	45 804 587,22	3 250 409,30
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	246 366 718,61	-89 771 773,84	336 138 492,45
Osingot	0,00	267,00	-267,00
Muut rahoitustuotot	-474,48	111 470,96	-111 945,44
<u>Rahoitustuotot yhteensä</u>	<u>328 901 163,51</u>	<u>-6 327 640,92</u>	<u>335 228 804,43</u>
Rahoituskulut	2014	2013	Muutos 2014-2013
Korot euromääräisistä veloista	1 056,89	683,49	373,40
Korot valuuttamääräisistä veloista	49 054 996,62	45 800 089,51	3 254 907,11
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	239 285 682,87	-89 767 954,95	329 053 637,82
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	4 129 324,01	0,00	4 129 324,01
Muut rahoituskulut	6 889 909,50	4 356 056,04	2 533 853,46
<u>Rahoituskulut yhteensä</u>	<u>299 361 003,62</u>	<u>-39 611 042,01</u>	<u>338 972 045,63</u>
<u>Netto</u>	<u>29 540 159,89</u>	<u>33 283 401,09</u>	<u>-3 743 241,20</u>

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2014	Lisäys 2014	Vähennys 2014	Lainapääoma 31.12.2013	Pääomamuutos 2014-2013
Yritykset ja asuntoyhteisöt	12 816 035,97	0,00	211 270,24	13 027 306,21	-211 270,24
Yritykset	12 816 035,97	0,00	211 270,24	13 027 306,21	-211 270,24
- Yksityiset yritykset	12 658 359,64	0,00	211 270,24	12 867 286,64	-208 927,00
- Julkiset yritykset	157 676,33	0,00	0,00	160 019,57	-2 343,24
Asuntoyhteisöt		0,00	0,00		0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	4 115 846 569,69	1 507 979 148,86	1 480 377 504,68	4 088 244 925,51	27 601 644,18
Rahalaitokset		0,00	0,00		0,00
Muut rahoituslaitokset	4 115 846 569,69	1 507 979 148,86	1 480 377 504,68	4 088 244 925,51	27 601 644,18
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset		0,00	0,00	0,00	.0,00
Vakuutuslaitokset		0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt		0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto		0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot		0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
- Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
- Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
Omaisuuksien ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet		0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot		0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat		0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni		0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt		0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	4 128 662 605,66	1 507 979 148,86	1 480 588 774,92	4 101 272 231,72	27 390 373,94

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappale määrä	Markkina-arvo	31.12.2014			31.12.2013	
			Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioi- keuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	42800		790 340 751,48	0,0	0,0	0,00	710 338 251,48
Finnvera Oyj	11565		840 939,63	100,0			840 939,63
Finnvera Oyj			4 602 768,21				4 602 768,21
Finnvera Oyj			210 236 346,08				210 236 346,08
Finnvera Oyj			8 310 538,82				8 310 538,82
Finnvera Oyj			16 500 000,00				16 500 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	2710		227 847 658,74	100,0			227 847 658,74
Suomen Teollisuussijoitus Oy	500		42 000 000,00				42 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	15000		150 000 000,00				150 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	2000		20 000 000,00				20 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	3000		30 000 000,00				30 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	3000		30 000 000,00				0,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	5000		50 000 000,00				0,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	25		2 500,00				0,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet	1		54 997,00	0,0	0,0	0,00	54 997,00
As Oy Porttikuja 3 ja 5	1		54 997,00				54 997,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			790 395 748,48	0,0	0,0	0,00	710 393 248,48
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset							
		Kirjanpitoarvo 31.12.2014	Kirjanpitoarvo 31.12.2013				
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset							
Finnvera Oyj		86 138 820,91	88 028 730,41				
Yhteensä		86 138 820,91	88 028 730,41				

Liite 11. Taseen rahoituserät ja velat

	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	50 000 000,00	36 138 820,91	0,00	0,00	0,00	86 138 820,91
Euromääräiset lainasaamiset	332 967 206,59	1 262 673 096,23	965 012 696,33	218 209 701,50	804 257 144,70	545 542 764,32	4 128 662 609,67
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<u>Yhteensä</u>	<u>332 967 206,59</u>	<u>1 312 673 096,23</u>	<u>1 001 151 517,24</u>	<u>218 209 701,50</u>	<u>804 257 144,70</u>	<u>545 542 764,32</u>	<u>4 214 801 430,58</u>
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	309 379 193,89	229 678 159,10	0,00	687 950 771,71	414 675 138,40	1 641 683 263,10
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	78 229 016,75	0,00	0,00	189 133 108,26	0,00	0,00	267 362 125,01
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<u>Yhteensä</u>	<u>78 229 016,75</u>	<u>309 379 193,89</u>	<u>229 678 159,10</u>	<u>189 133 108,26</u>	<u>687 950 771,71</u>	<u>414 675 138,40</u>	<u>1 909 045 388,11</u>

Liite 12 (1) ja (2): Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Liite 12 (1): Myönnetyt takaukset ja takuut

Sektorit	31.12.2014	31.12.2013	Muutos 2014-2013
Yritykset ja asuntoyhteisöt			
...	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset			
Finnvera Oyj			0,00
<i>Laki valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitus-</i> <i>tustoiminnasta (445/1998, 8 §)*</i>	2 317 677 169,62	2 528 601 229,47	-210 924 059,85
<i>Laki valtion vientitakuista (422/200, 10 §)**</i>	10 754 962 344,48	9 760 786 466,74	994 175 877,74
Julkisyhteisöt			
...	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet			
...	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt			
...	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat			
....	0,00	0,00	0,00
<u>Takaukset ja takuut yhteensä</u>	<u>13 072 639 514,10</u>	<u>12 289 387 696,21</u>	<u>783 251 817,89</u>

Myönnetyt takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	6 098 870 304,40	47	1,0000
Yhdysvaltojen dollari	6 516 720 823,44	50	1,2141
Muut***	457 048 386,26	3	0,0000
<u>Yhteensä</u>	<u>13 072 639 514,10</u>	<u>100</u>	

* Vuosittaisia tappioiden ja korkotukien enimmäismääriä ei ole säädetty, mutta sitoumuksen piiriin kuuluvaa luottojen pääomaa saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta ja takauksia pääomaltaan yhteensä enintään 4,2 mrd euroa.

**Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 17 000 miljoonaa euroa.

***Muut muodostuu valuutoista (AUD, CAD, GBP, JPY, NOK, ZAR, AED, RUB), joita ei pystytty erittelemään.

Liite 12 (2): Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2014	Määrärahatarve 2015	Määrärahatarve 2016	Määrärahatarve 2017	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	6 259 683,96	5 330 000,00	5 100 000,00	5 200 000,00	4 650 000,00	20 280 000,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2014	Määrärahatarve 2015	Määrärahatarve 2016	Määrärahatarve 2017	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Ydinvastuulaki (4884/1972) ;Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijalla on rajoittamaton vastuu kaikista Suomessa syntyneistä ydinvahingoista. Laitoksenhaltijan vastuun enimmäismäärä Suomen rajojen ulkopuolella syntyneiden vahinkojen osalta on 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta SDR (noin 700 miljoonaa euroa). Laitoksenhaltijan on otettava vastuiden kattamiseksi ydinvastuuvakuutus 600 miljoonan erityisnosto-oikeuden määrään saakka. Ydinvastuulain 29 §:n mukaan jos se, jolla on oikeus saada vahingonkorvausta tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön nojalla Suomessa olevan ydinlaitoksen haltijalta, näyttää, ettei hän ole voinut saada tätä korvausta ydinlaitoksen haltijan kanssa vakuutus sopimuksen tehneeltä vakuutusenantajalta, maksetaan korvaus valtion varoista.

Lisäksi Suomi on mukana Brysselin lisäyleissopimuksessa, jonka sopimusmaat korvaavat tiettyjen edellytysten täytyessä yhteisvastuullisesti myös muissa sopimusmaissa syntyneitä ydinvahinkoja (ns. kolmannen vaiheen vastuumäärä) 125 miljoonan SDR:n verran. Kunkin maan osuus lasketaan erityisten sopimuksessa määrättyjen jakoperusteiden mukaan. Jako-perusteita ovat bruttokansantuote ja asennettu ydinvoimateho. Suomen osuus tässä tarkoitettua korvausmäärästä on OECD:n viime vuosina tekemien laskelmien mukaan ollut hie-man alle 2 prosenttia. Nopeasti laskettuna Suomen osuus riskistä 2,5 miljoonan euron suuruusluokkaa/sopimusmaassa tapahtunut ydinvahinko.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole liitteen mukaista esitettävää

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä 31.12.2014	Taseen loppusumma tai varojen määrä 31.12.2013	Muutos 2013-2012	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Huoltovarmuusrahasto	1 744 439 781,66	1 898 049 512,18	-153 609 730,52	Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992, 1 §) tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. (huoltovarmuus)
Valtiontakuurahasto	685 184 328,15	778 300 586,96	-93 116 258,81 *)	Laki valtiontakuurahastosta (444/1998) tarkoituksena on turvata Finnveran antamien vientitakuiden, takausten ja muiden rahastolain 4 § tarkoitettujen sitomusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös entisen Valtion takuukeskuksen ja sitä edeltäneiden vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamat takuut, takaukset ja muut vastuusitomukset.
Valtion ydinjätehuoltorahasto	2 387 136 951,82	2 270 010 563,28	117 126 388,54	Ydinenergialain (990/87) ja sen nojalla annetulla asetuksella valtion ydinjätehuoltorahastosta (162/88) tarkoituksena toteuttaa osaltaan varautumista ydinjätehuollon kustannuksiin, sekä ydinenergialain 53a ydinturvallisuustutkimuksen rahoittamiseen ja ydinenergialain 53b ydinjätetutkimuksen rahoittamiseen.

Liitteessä on esitetty rahastojen taseiden loppusummat.

Liite 15: Velan muutokset

	31.12.2014	31.12.2013	Muutos 2014-2013
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00
Lainat valtion eläkerahastolta	0,00	0,00	0,00
Lainat valtion ydinjätehuoltorahastolta	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	1 641 683 263,10	1 807 300 876,90	-165 617 613,80
Muu pitkäaikainen velka	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	267 362 125,01	128 710 528,48	138 651 596,53
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset rahastoilta otetuista lainoista	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset lainat	0,00	0,00	0,00
<u>Yhteensä</u>	<u>1 909 045 388,11</u>	<u>1 936 011 405,38</u>	<u>-26 966 017,27</u>

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan)

Velkojen juoksuaika	2014			2013		
	Kirjanpitoarvo	%	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	%	Käypä arvo
0 - 1 vuotta	267 362 125,01	14 %	314 185 154,71	1 134 541 731,37	59 %	1 169 522 051,25
1 - 2 vuotta	265 911 043,23	14 %	305 615 395,15	128 710 528,45	7 %	149 255 976,21
2 - 3 vuotta	253 355 576,41	13 %	285 078 179,39	127 433 058,81	7 %	144 280 839,30
3 - 4 vuotta	237 263 236,43	12 %	257 471 911,76	116 379 768,79	6 %	128 182 388,66
4 - 5 vuotta	240 800 109,55	13 %	247 887 700,29	102 212 768,60	5 %	107 817 391,49
Yli 5 vuotta	644 353 297,50	34 %	596 138 133,62	326 733 549,37	17 %	298 219 480,16
Velat yhteensä	<u>1 909 045 388,13</u>	<u>100 %</u>	<u>2 006 376 474,92</u>	<u>1 936 011 405,39</u>	<u>100 %</u>	<u>1 997 278 127,07</u>

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.2009	5,67
31.12.2010	4,57
31.12.2011	2,46
31.12.2012	1,90
31.12.2013	1,58
<u>31.12.2014</u>	<u>2,50</u>

Käypä arvo on sarjaobligaatiolainojen osalta markkinahinta. Muiden lainojen osalta käypä arvo on laskettu markkinakoroista johdettuja korkoja käyttäen.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Työ- ja elinkeinoministeriön tilinpäätöksestä on annettu oikeat ja riittävät tiedot tilinpäätöslaskelmissa ja niiden liitteenä annetuissa tiedoissa sekä toimintakertomuksessa.

Momentille 32.20.47 Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset myönnettyä määrärahaa saa käyttää korkotukiin, joita valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaustoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston sitoumuksen mukaan valtio maksaa yhtiölle korkotukea, joka voi olla alueellista korkotukea tai erityiskorkotukea. Alueellisen korkotuen piiriin kuuluvien lainojen ja elinkeinopoliittisin perustein tuettavien tukiohjelmien mukaisia erityiskorkotukia maksettiin Finnvera Oyj:n 31.12.2013 asti myöntämille lainoille.

Vuodesta 2014 alkaen vuoden 2013 loppuun asti syntyneen momentin korkotukivaltuuden käytöstä ei enää aiheudu määrärahatarpeita, koska työ- ja elinkeinoministeriö on päättänyt hyväksyä menettelyn, jonka mukaan Finnvera Oyj kuittaa maksamansa alueellisen korkotuen ja erityiskorkotuen taseessaan olevasta valtiolta aikaisemmin saadusta korkotukiennakosta. Korkotukiennakon määrä oli Finnvera Oyj:n taseessa 31.12.2013 yhteensä 16 827 102,97 euroa. Vuonna 2014 ministeriön hyväksymiä kuittauksia oli yhteensä 4 613 597,49 euroa.

Finnvera Oyj:n taseessa oleva korkotukiennakko on muodostunut korkotukijärjestelmien muutosvaiheessa vuosina 1993 ja 1994. Keralle maksettiin ottolainauskantaan sidottua valtion korkotukea vuosina 1989- 1992. Vuoden 1993 alusta lukien järjestelmää muutettiin siten, että korkotuen määrä sidottiin Keran antolainauskantaan, kuitenkin siten, että ennen vuotta 1993 annetut ottolainauskantaan sidotut korkotukisitoumukset jäivät voimaan.

Ministeriössä ei ole havaittu väärinkäytöksiä eikä rikoksia.

4 ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 12.3.2015.

Jan Vapaavuori
Elinkeinoministeri

Lauri Ihalainen
Työministeri

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Työ- ja elinkeinoministeriön tilinpäätöksestä on annettu oikeat ja riittävät tiedot tilinpäätöslaskelmis-
sa ja niiden liitteenä annetuissa tiedoissa sekä toimintakertomuksessa.

Momentille 32.20.47 Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset myönnettyä määrärahaa saa käyttää korkotukiin, joita valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaustoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston sitoumuksen mukaan valtio maksaa yhtiölle korkotukea, joka voi olla alueellista korkotukea tai erityiskorkotukea. Alueellisen korkotuen piiriin kuuluvien lainojen ja elinkeinopoliittisin perustein tuettavien tukiohjelmien mukaisia erityiskorkotukia maksettiin Finnvera Oyj:n 31.12.2013 asti myöntämille lainoille.

Vuodesta 2014 alkaen vuoden 2013 loppuun asti syntyneen momentin korkotukivaltuuden käytöstä ei enää aiheudu määrärahatarpeita, koska työ- ja elinkeinoministeriö on päättänyt hyväksyä menettelyn, jonka mukaan Finnvera Oyj kuittaa maksamansa alueellisen korkotuen ja erityiskorkotuen taseessaan olevasta valtiolta aikaisemmin saadusta korkotukiennakosta. Korkotukiennakon määrä oli Finnvera Oyj:n taseessa 31.12.2013 yhteensä 16 827 102,97 euroa. Vuonna 2014 ministeriön hyväksymiä kuittauksia oli yhteensä 4 613 597,49 euroa.

Finnvera Oyj:n taseessa oleva korkotukiennakko on muodostunut korkotukijärjestelmien muutosvaiheessa vuosina 1993 ja 1994. Kerälle maksettiin ottolainauskantaan sidottua valtion korkotukea vuosina 1989- 1992. Vuoden 1993 alusta lukien järjestelmää muutettiin siten, että korkotuen määrä sidottiin Keran antolainauskantaan, kuitenkin siten, että ennen vuotta 1993 annetut ottolainauskantaan sidotut korkotukisitoumukset jäivät voimaan.

Ministeriössä ei ole havaittu väärinkäytöksiä eikä rikoksia.

Tilinpäätös vuodelta 2014

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-227-9675

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY